

Riksgäldskontoret

Årsredovisning 2003

Tillika underlag för utvärdering av statsskuldförvaltningen

Allmän del

Återrapporteringskrav till regeringen	1
Sammanfattning och samlad utvärdering	2
Några nyckeltal för Riksgäldskontoret, 1999-2003	4
Statsskulden	5
Statens lånebehov	7
Upplåning och skuldförvaltning	10
Statens internbank	25
Garantier och lån med kreditrisk	30
Riskhantering	35
Systemfrågor	37
En utvecklande och lärande arbetsplats	38

Finansiell del

Redovisnings- och värderingsprinciper	40
Resultaträkning	43
Balansräkning	44
Anslagsredovisning	45
Finansieringsanalys	46
Noter	48

Innehåll

Återrapporteringskrav till regeringen	1
Sammanfattning och samlad utvärdering	2
Några nyckeltal för Riksgäldskontoret, 1999-2003	4
<hr/>	
1 Statsskulden	5
1.1 Statsskulden och dess finansiering	5
1.2 Statsskuldens kostnader	5
2 Statens lånebehov	7
2.1 Utfall	7
2.2 Prognoser över statens lånebehov	8
3 Upplåning och skuldförvaltning	10
3.1 Mål för institutionell upplåning	10
3.2 Strategiska beslut	10
3.3 Upplåning	12
3.4 Marknads- och skuldvardande åtgärder	17
3.5 Förvaltning av skulden i utländsk valuta	18
3.6 Resultat och måluppfyllelse institutionell upplåning	21
3.7 Mål för privatmarknadsupplåning	21
3.8 Verksamheten privatmarknadsupplåning	21
3.9 Resultat och måluppfyllelse privatmarknadsupplåning	23
4 Statens internbank	25
4.1 Mål	25
4.2 Verksamheten	25
4.3 Ökad ut- och inlåning	27
4.4 Minskade betalningsvolymmer	28
4.5 Resultat och måluppfyllelse	29
5 Garantier och lån med kreditrisk	30
5.1 Mål för verksamheten	30
5.2 Verksamheten	30
5.3 Resultat och måluppfyllelse	33
6 Riskhantering	35
6.1 Uppdrag och mål	35
6.2 Verksamheten 2003	35
6.3 Måluppfyllelse	36
6.4 Återrapportering ekonomisk säkerhet	36
7 Systemfrågor	37
7.1 Aktuella systemfrågor	37
8 En utvecklande och lärande arbetsplats	38
8.1 Rgk:s medarbetare	38
8.2 Mål - och värderingsarbete	38
8.3 Kompetensförsörjning	38
8.4 Arbetsmiljö	39
<hr/>	
Finansiell redovisning	40
Redovisnings- och värderingsprinciper	40
Förtydliganden av vissa samband i redovisningen	41
Resultaträkning, 1 000-tal kronor	43
Balansräkning, 1 000-tal kronor	44
Anslagsredovisning	45
Finansieringsanalys	46
Noter, 1 000-tal kronor	48
Sammanställning över väsentliga uppgifter	59
Ersättningar och andra förmåner till ledande befattningshavare inom riksgäldskontoret	60

Återrappporteringskrav till regeringen

Regeringen har för budgetåret 2003 i regleringsbrevet meddelat särskilda krav på återrappportering. Dessa krav är utöver de som stadgas i förordningarna.

I tabellen nedan står var i årsredovisningen återrappporteringen sker eller om återrappporteringen sker i en särskild rapport.

Återrappporteringskrav	Rapporteras i avsnitt/ särskild rapport
Finansiella system och tillsyn <ul style="list-style-type: none">• RGK ska lämna en samlad bedömning av hur myndighetens verksamhet har bidragit att uppnå målen för verksamhetsområdena och politikområdet.	Avsnitt <i>Sammanfattning och samlad utvärdering</i>
Analys av statsskuldsvärdningen <ul style="list-style-type: none">• Förslag till riktlinjer för statsskuldens förvaltning 2004 och redovisning av genomfört utvecklingsarbete under 2003.	<i>I särskild rapport Dnr 2003/1665</i>
Upplåning och statsskuldsvärdning <ul style="list-style-type: none">• Redovisning och analys av kostnadsbesparingar jämfört med alternativ upplåning 2003 och 1999-2003 på privatmarknaden.	<i>Avsnitt 3.7</i>
Statens internbank <ul style="list-style-type: none">• Principer för räntesättning ska redovisas.• Redovisning av resultat för in- och utlåningsverksamheten och analys av större avvikelser samt kundernas uppfattning om verksamhetens kvalitet och service.• Resultatredovisning för statens betalningssystem, förslag till strukturella åtgärder och analys av dess effekter. Kundernas uppfattning om verksamhetens kvalitet och service.	<i>Avsnitt 4.2</i> <i>Avsnitt 4.5</i> <i>Avsnitt 4.5</i>
Garanti- och kreditverksamhet <ul style="list-style-type: none">• Garantiverksamhetens ekonomiska resultat samt analys av resultatpåverkande faktorer.• Övergripande riskbedömning och redogörelse för vilka åtgärder som kommer att vidtas för att begränsa statens risk och kostnader.	<i>Avsnitt 5.3</i> <i>I särskild rapport Dnr 2004/00118</i>
Riskhantering <ul style="list-style-type: none">• Redovisning av måluppfyllelse. Uppfyller inte verksamhetens målen ska orsaker analyseras och planerade åtgärder beskrivas.	<i>Avsnitt 6.3</i>
Ekonomisk säkerhet <ul style="list-style-type: none">• Redovisning av beroendet av tele, IT och NBC-stridsmedel. Om och hur det beroendet utgör en begränsning för myndigheten att bedriva en godtagbar verksamhet.	<i>Avsnitt 6.4</i>

Sammanfattning och samlad utvärdering

Riksgäldskontorets uppgifter och mål

Riksgäldskontorets verksamhet hör hemma i politikområdet *Finansiella system och tillsyn*. Målet för den del av politikområdet som Riksgäldskontoret ansvarar för är att "kostnaderna för statsskulden långsiktigt minimeras samtidigt som risken beaktas och att statens finansförvaltning bedrivs effektivt".

Regleringsbrevet anger tre verksamhetsområden: *Statsskuld förvaltning*, *Statens internbank*, samt *Garantier och krediter*. RGK:s årsredovisning följer i huvudsak samma uppdelning. I detta avsnitt sammanfattar RGK verksamheten under 2003 och vi redovisar vår bedömning av måluppfyllelsen inom de tre verksamhetsområdena.

Statsskuld förvaltning

Under 2003 föll de korta räntorna i såväl Europa som USA till följd av fortsatta penningpolitiska lättnader. Den korta räntan i USA var vid årsskiftet 1 procent och i euroområdet låg centralbanksräntan på 2 procent. Även Riksbanken fortsatte att sänka styrräntan. Reporäntan var vid årsskiftet 2,75 procent. De långa räntorna svängde kraftigt under året. I såväl euroområdet som i USA låg de långa räntorna nära 4 procent både i början och i slutet av 2003, men de var före sommaren nere i nästan 3 procent. Motsvarande utveckling fanns i Sverige; den långa svenska statsobligationsräntan avslutade året ca 4,70 procent och var som lägst nere i 3,90 procent. Trots i stort sett oförändrade nominella långräntor föll de reala långräntorna med 0,2 procentenheter till 2,9 procent. Den amerikanska dollarn försvagades kraftigt under året mot de flesta större valutor. Därmed kom den svenska kronan att stärkas, framför allt mot dollarn men även i viss mån mot euron.

Lånebehovet ökade både jämfört med föregående år och i förhållande till gjorda prognoser. Slutsumman var 46 miljarder kronor, vilket motsvarar 2 procent av BNP. Ökningen av lånebehovet beror på sämre primärsaldo; räntekostnaderna minskade i gengäld med närmare 25 miljarder kronor jämfört med 2002 till följd av lägre marknadsräntor och tillfälliga kursvinster. Statsskulden ökade mindre än vad som motsvaras av lånebehovet, framför allt beroende på att den starkare kronan minskat valutaskuldens värde mätt i kronor.

Emissionerna av statsobligationer fördubblades under 2003 till 103 miljarder kronor. Ökningen förklaras dels av ökat lånebehov, dels av att statsskuldens löptid vid ingång-

en av året var något kort. Upplåningsverksamheten förlöpte smidigt under hela året.

Intresset för realobligationer fortsatte att vara stort; realobligationstocken ökade med 14,6 miljarder kronor och därmed ökade andelen realskuld med 1 procentenheter till ca 14 procent. Valutaskuldens andel av den totala statsskulden föll till 27 procent. Minskningen förklaras av amorteringar på omkring 25 miljarder kronor, i linje med riktvärdet i regeringens riktlinjer, samt att kronförstärkningen reducerade värdet av valutaskulden räknat i kronor.

Regeringens riktlinjer för statsskuld förvaltningen angav bl.a. att Riksgäldskontoret skulle amortera på valutaskulden i syfte att minska dess andel av statsskulden samt att öka andelen real skuld. Båda dessa mål uppnåddes. I riktlinjeförslaget presenterade RGK ett nytt riskmått, Cost-at-Risk, som underlag för analys och diskussion av statsskuld förvaltningen. Vi analyserade även de långsiktiga implikationer för statsskuld förvaltningen av de kommande decenniernas demografiska förändringar i syfte att förlänga tidsperspektivet i diskussionen om statsskuldens hantering.

Den aktiva förvaltningen av valutaskulden, dvs. positionstagning i utländska räntor och valutor, genererade en vinst på 937 miljoner kronor, den största sedan 1996. Vinsterna kom framför allt från positioner på valutamarknaden. Även resultatet för de senaste fem åren är positivt, vilket innebär att målet för den aktiva förvaltningen är uppfyllt.

Under året utvecklade Riksgäldskontoret återstoden av den strategiska euro-dollarpositionen, som innebar att skulden i dollar ökades i utbyte mot mindre skuld i euro. Positionen byggde på bedömningen att dollarn var kraftigt övervärderad. I och med att dollarn försvagades gav denna förändring av riktvärdet en besparing. Sammanlagt uppgick vinsten till ca 4 500 miljoner kronor.

Upplåningen från privatmarknaden präglades av att efterfrågan på premieobligationer var starkare än på många år. Trots detta minskade den utestående volymen något på grund av stora förfall. Minskningen var dock mindre än de närmast föregående åren. Volymökningen i Riksgäldspar fortsatte, om än i något långsammare takt än de två senaste åren. För att möta tillväxten i Riksgäldspar påbörjade RGK under 2003 upphandling av ett nytt och mer effektivt systemstöd. Riksgäldskontorets andel av räntesparmarknaden minskade något till följd av fortsatt stora insättningar på bankkonton och i korta räntefonder. Genom att låna direkt av mindre placerare sparade RGK under 2003 ca 260 miljoner kronor i räntekostnader jämfört med att låna på

den institutionella marknaden. Målet för upplåningen från privatmarknaden är därmed uppnått, såväl för 2003 som för den gångna femårsperioden.

Statens internbank

Under 2003 tecknades ramavtal mellan RGK och tre svenska storbanker om förmedling av statens betalningar. Den viktigaste förändringen jämfört med tidigare avtal är att bankerna får ersättning genom att de enskilda myndigheterna betalar direkta avgifter per utnyttjad tjänst, i stället för indirekt och utan tydlig koppling till tjänsten via s.k. räntefloat. Det senare innebär att bankerna får ersättning i form av ränta genom att pengar på väg till eller från staten stannar upp på bankens konto i minst en dag. Besparingarna för staten som helhet till följd av det nya systemet bör på sikt bli betydande, eftersom myndigheterna ges incitament att se över sina betalningsrutiner och finna billigast möjliga betalsätt. Dessutom blir kostnaderna för statens betalningar tydliga och oberoende av ränteläget.

Riksgäldskontoret tog under 2003 fram förslag till ett nytt sätt att hantera internstatliga betalningar. Tanken är att i fortsättningen hantera internstatliga betalningar som kontoöverföringar inom Riksgäldskontorets kontosystem i stället för faktiska betalningar genom banksystemet. Utöver att förenkla hanteringen leder omläggningen till besparingar i och med att betalningar via banksystemet, till följd av att floaten tagits bort, numera kostar myndigheterna pengar.

Riksgäldskontoret införde även en ny lånemodell som minskar antalet konton som varje myndighet har i RGK. Det har lett till väsentligt enklare låneadministration både för myndigheterna och för RGK internt.

För att utvärdera hur Riksgäldskontoret uppfyller sina uppgifter som statens internbank genomförs varje år undersökningar, där myndigheterna, dvs. RGK:s kunder, får betygssätta servicenivå, tjänsternas kvalitet etc. Betyget var högt, precis som tidigare år.

Garantier och krediter

De totala garantiåtagandena ökade marginellt under året, även om individuella garantier visade relativt stora förändringar. Utlåningen med kreditrisk minskade.

Såväl garantierna som krediterna kan komma att resultera i förluster för staten och leda till ett ökat lånebehov. För garantierna har detta tagits höjd för genom en garantimodell där riskavspeglande avgifter tas ut, vilket minskar statens lånebehov och statsskulden. Detta gör att staten står bättre rustad att klara framtida ökningar i lånebehovet. Avgifterna redovisas som en s.k. garantireserv. För lån med kreditrisk tas emellertid inte alltid avgifter ut, eftersom ett ramverk motsvarande garantimodellen saknas för denna hantering.

Som ett mått på risken i garantiåtagandena görs uppskattningar av förväntade framtida förluster, s.k. reserveringar. Avsaknaden av en kreditmodell gör att inga reserveringar för lån med kreditrisk tas ut. Reserveringarna för garantier

minskade under året p.g.a. en kraftig revidering i riskbedömningen avseende Venantius. Riksgäldskontorets garantiportfölj är ur ett riskperspektiv fortfarande mycket koncentrerad (de tre största åtagandena svarar för över 90 procent av de samlade reserveringarna).

Från den löpande verksamheten kan särskilt nämnas de nya garantierna till Svensk Exportkredit och Green Cargo, den förestående omprissättningen av garantin till NIB, nyutlåningen till Saab AB, försäljningen av A-Train AB och tillhörande refinansiering, samt prissättningen av låneramar till ett antal från affärsverket Statens järnvägar avknoppade statliga bolag.

Bedömning av måluppfyllelsen

Som framgår av den ovan citerade målformuleringen ansvarar Riksgäldskontoret för statens finansförvaltning, med särskild tonvikt på förvaltningen av statsskulden. I regleringsbrevet anges också mål för de tre verksamhetsgrenarna. I detta avsnitt redovisar Riksgäldskontoret sin syn på måluppfyllelsen inom respektive verksamhetsområde.

Målet för verksamhetsområdet *Statsskuld förvaltning* är hämtat från lagen om statens upplåning och skuldförvaltning och överensstämmer således med det mål om kostnadsminimering med beaktande av risk som anges för politikområdet. Riksgäldskontoret framhåller regelmässigt att det inte finns något entydigt svar på frågan hur statsskulden ska hanteras för att nå målet kostnadsminimering med beaktande av risk. RGK:s årliga riktlinjeförslag bygger på en kombination av mer formella analyser och mer kvalitativa bedömningar. Av i grunden samma skäl går det inte heller i efterhand att avgöra om skulden förvaltats på sådant sätt att kostnaden i bokstavig mening minimerats. En kombination av kvalitativa och kvantitativa angreppssätt måste därför präglade även utvärderingar av statsskuld förvaltningen.

RGK:s analyser har lett till slutsatserna att staten bör reducera valutaskulden och öka realskulden. Regeringens riktlinjebeslut har följt RGK:s förslag. Under 2003 utvecklades också statsskuldens sammansättning i önskad riktning. RGK bedömer att risknivån i statsskulden därmed minskat.

Därtill finns ett antal kvantitativa mått på resultatet för olika delar av statsskuld förvaltningen. De avser i huvudsak realiserade kostnader. Genom att de inte direkt avspeglar risken i förvaltningen kan dessa mått inte utan vidare relateras till det överordnade målet. Beräkningarna visar ändå på besparingar i realupplåningen, i förvaltningen av valutaskulden och i upplåningen från mindre placerare. De ger därmed grund för bedömningen att RGK:s förvaltning i dessa delar reducerat statens kostnader, och därigenom bidragit till att uppnå det överordnade målet.

Inom verksamhetsområdet *Statens internbank* är målet att bidra till effektiv likviditetsstyrning och finansförvaltning i staten. Här har Riksgäldskontoret under 2003 fullföljt genomgripande omläggningar av det statliga betalningssystemet och lånehanteringen inom staten. Dessa förändringar

kommer att leda till effektiviseringar av hanteringen av statens betalningar och av myndigheternas lån genom lägre kostnader och förenklad administration. De bidrar således till målet om effektiv finanshantering.

För verksamhetsområdet *Garantier och krediter* är målet att bedriva verksamheten på ett effektivt sätt och att hantera garantier inom ramen för garantimodellen. Verksamheten under 2003 präglades av hantering av utestående garantier, där Riksgäldskontoret löpande värderade ekonomiska risker och agerade för att sätta avgifter och i övrigt hantera statens risk på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. I några fall har dessa analyser lett till ändringar av tidigare beslutade garantiavgifter.

I ett par fall hade Riksgäldskontoret också att hantera garantier som ställts ut av myndigheter som gått vid sidan av garantimodellen. Riksgäldskontoret verkade här för att de felaktigt utställda garantierna inordnades i garantimodellen, vilket bl.a. lett till att de riskavspeglande avgifterna framöver kommer att tas ut. Genom att bevaka och noggrant tillämpa garantimodellen har RGK verksamt bidragit till målet effektiv finanshantering på garantiområdet.

Mål och värderingsarbete

RGK initierade under våren 2003 ett mål- och värderingsarbete. Syftet med arbetet är att åstadkomma en bättre styrning av verksamheten, bättre resursutnyttjande, ökad insikt samt ökad motivation och arbetsglädje hos medar-

betarna. Detta arbetssätt ska fortsätta och förbättras under kommande år.

Arbetet har inneburit att RGK:s övergripande mål har identifierats. Därefter har de övergripande målen brutits ner i delmål för varje avdelning och vidare i individuella mål för varje medarbetare. Chefer och medarbetare ska i medarbetarsamtal fastställa hur respektive individuell insats ska bidra till att uppfylla avdelningens mål. Samtalen följer en mall som används av alla chefer. Medarbetarsamtalen följs upp en eller två gånger per år.

Värden handlar om vad som är viktigt i djupare mening, kring sättet att utföra sin uppgift på och i samspelet med andra på den egna avdelningen eller mellan avdelningar i termer av beteenden och förhållningssätt. De värden som ska prägla verksamheten har också identifierats och arbetet fortgår med att omsätta dessa värden i praktisk handling.

Mål- och värdearbetet kommer att följas upp årligen inom ramen för ordinarie verksamhetsplanering.

Några nyckeltal för Riksgäldskontoret, 1999-2003

(Miljarder kronor – mdkr, miljoner kronor – mkr)	1999	2000	2001	2002	2003
Statsskulden vid årets slut, mdkr	1 423	1 344	1 211	1 204	1 229
Statsskulden vid årets slut, i procent av BNP	68	61	53	51	50
Andel nominell skuld i procent	62	61	56	56	59
Andel real skuld i procent	10	10	10	13	14
Andel skuld i utländsk valuta i procent	29	29	34	31	27
Räntor på statsskulden, mdkr	90	90	81	68	43
Statens lånebehov under året (netto), mdkr	-82	-102	-39	-1	46
Riksgäldskontorets inlåning, mdkr	125,0	108,1	116,3	74,2	78,4
Riksgäldskontorets utlåning, mdkr	144,8	157,5	189,6	195,6	212,2
Utestående lån med kreditrisk, mdkr	4	4	22	10	9
Utestående garantiåtaganden, mdkr ¹	205	202	239	158	164
Reserveringar för framtida garantiförluster, mdkr ²	0,4	0,4	1,5	5,3	3,4
Garantireserver, mdkr ³	0,4	0,5	1,5	1,7	2,0

Resultatindikatorer

Resultat privatmarknadsupplåning, mkr	141	279	299	327	260
Resultat upplåning i realobligationer, mdkr	1,6	1,8	-0,8	1,1	1,5
Resultat förvaltning valutaskuld, mkr (inkl. externa förvaltare)	-546	-584	-103	434	937
Resultat strategisk position euro/dollar					
– realiserat resultat under året, mkr				450	4 050
– orealiserat resultat vid årets slut, mkr			-300	3 000	

¹ Inkl. Venantius och garantikapital till internationella finansieringsinstitutioner.

² Inkl. Venantius men exkl. garantikapital till internationella finansieringsinstitutioner. Den stora ökningen 2002 beror på invärderingen av äldre garantier till den nya garantimodellen.

³ Inkl. Venantius men exkl. garantikapital till internationella finansieringsinstitutioner.

1. Statsskulden

1.1 Statsskulden och dess finansiering

Statsskulden uppgick vid utgången av 2003 till 1 228,8 miljarder kronor; se tabell 1.1. Det motsvarar ca 50 procent av bruttonationalprodukten, BNP. Totalt sett ökade statsskulden under 2003 med 24,6 miljarder kronor eller 2 procent. Mätt som andel av BNP har skulden minskat med 0,9 procentenheter.

Stocken av nominella statsobligationer ökade med 40,1 miljarder kronor och statsskuldväxelstocken ökade med 19,7 miljarder kronor. Stocken av reala obligationer ökade med 14,6 miljarder kronor. Bakgrunden till dessa förändringar diskuteras i avsnitt 3.

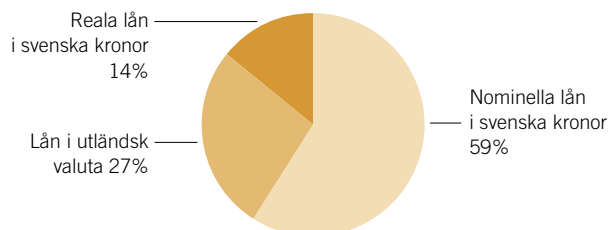
Premieobligationsstocken minskade med 2,2 miljarder kronor. Sparandet på Riksgäldsspar ökade med 2,3 miljarder kronor, varav reala lån minskade med 0,1 miljarder kronor. Privatmarknadsupplåningen behandlas utförligare i avsnitt 3.7–3.9.

Lånen i utländsk valuta minskade med 44,9 miljarder kronor till 330,4 miljarder kronor. Däri ingick 5,9 miljarder kronor (-15,9) i realiserade valutaförluster.

Amorteringarna på valutasulden uppgick under året till 25 miljarder¹ kronor. Statsskuldens sammansättning (i procent) framgår av diagram 1.1.

¹ Definitionen av amorteringar enligt valutamandatet är inte liktydigt med förändringen av valutasulden. Se bl.a. avsnitt 3.2.5 om valutamandatet samt tabell 3.6.

Diagram 1.1 Statsskuldens sammansättning 2003

1.1.1 Statsskulden till marknadsvärde

I tabell 1.2 beskrivs statsskulden beräknad till marknadsvärdet för perioden 1999–2003. Det innebär att statsskulden är värderad till gällande marknadsränta på bokslutsdagen.

Den marknadsvärderade statsskulden har ökat med 42 miljarder kronor. Anledningen till att den marknadsvärderade statsskulden har ökat i större omfattning än statsskulden (tabell 1.1) är fallande marknadsräntor som lett till en ökning av realiserade kursförluster med 16 miljarder kronor.

1.2 Statsskuldens kostnader

Statsskuldens kostnader täcks genom anslag på statsbudgeten. Redovisningen mot statsbudgeten avser att visa hur verksamheten finansierats med anslagsmedel.

Tabell 1.1 Statsskuldens sammansättning 1999–2003, miljarder kronor¹

Instrument	1999	2000	2001	2002	2003	Förändring 2002-2003
Nominella lån i svenska kronor						
Statsobligationer	567,2	467,4	357,0	358,3	398,4	40,1
Statsskuldväxlar	249,7	283,6	258,7	249,4	269,1	19,7
Dagslån	0,0	0,0	12,5	4,9	0,0	-4,9
Premieobligationer	54,4	50,2	44,1	40,9	38,7	-2,2
Riksgäldskonto	4,3	2,4	2,3	1,5	1,5	0,0
Riksgäldsspar	6,2	7,3	11,4	15,5	17,8	2,3
Summa nominella lån i svenska kronor	881,8	810,9	686,1	670,6	725,5	55,0
Reala lån i svenska kronor						
Statsobligationer	134,1	136,7	115,8	157,2	171,8	14,6
Riksgäldsspar	1,0	1,1	1,2	1,2	1,1	-0,1
Summa reala lån i svenska kronor	135,2	137,8	117,1	158,3	172,9	14,6
Lån i utländsk valuta	406,1	394,9	407,4	375,3	330,4	-44,9
Statsskulden	1 423,0	1 343,5	1 210,6	1 204,2	1 228,8	24,6

¹ Från den 1 januari 2003 redovisas statsskulden enligt nya principer. Skuldinstrumenten redovisas till nominellt slutvärde. Dessutom inkluderas derivatinstrument, som skuldbytesavtal och valutaterminer. Statsskulden som RGK redovisar är okonsoliderad, dvs. även statliga myndigheters innehav av statspapper ingår. Jämförelseuppgifterna har justerats och redovisas enligt de nya principerna. Se redovisningsprinciper i den finansiella redovisningen.

Tabell 1.2 Marknadsvärderad statsskuld och dess sammansättning 1999–2003, miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002	2003	Förändring 2002-2003
Skuld i svenska kronor						
Nominella lån i svenska kronor	949,1	880,7	716,3	708,5	772,7	64,2
Real skuld i svenska kronor	110,6	124,3	110,1	172,3	199,2	26,9
Skuld i utländsk valuta						
Lån i utländsk valuta	423,2	419,4	424,3	392,2	343,1	-49,1
Marknadsvärderad statsskuld	1 482,8	1 424,4	1 250,7	1 273,0	1 315,0	42,0

Finansiering tillgodoräknas efter utgiftsmässiga principer¹. Anslagen som finansierar statsskuldens kostnader är

- Anslaget 26 92:1 Räntor på statsskulden, som finansierar räntekostnader m.m. som avser statsskulden. Vidare ingår räntenettet för in- och utlåningen till statliga myndigheter m.fl. (se not 37 i den finansiella redovisningen).
- Anslagsposten 26 92:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning. Anslaget finansierar utgifter för provisioner för lån m.m.
- Anslaget 2 2:3 Riksgäldskontoret: Kostnader för upplåning och låneförvaltning. Anslaget finansierar utgifter för löner, lokaler, utbildning, system och information, betalningssystemet CassaNova, vissa avgifter och ersättningar till banker m.fl., börsnotering och börsinformation, marknadsföring, prospekt, dragningslistor och konsulter m.m.

Belastningen på anslagen under åren 1999-2003 framgår av tabell 1.3.

Utfallet 2003 på anslaget räntor på statsskulden är 42,0 (67,2) miljarder kronor². För 2003 påverkade räntor på statsskulden lånebehovet med 42,2 (65,2) miljarder kronor (se tabell 2.1). Avvikelsen beror på en kassamässig skillnad på 0,2 miljarder kronor, då anslagen avräknas utgiftsmässigt. Analys av förändringar för 2003 avseende räntor på statsskulden beskrivs i avsnitt 2.1.

Från 1999 till 2003 har utgifterna för räntor på statsskulden minskat från 89,8 till 42 miljarder kronor. Den stora

minskningen beror främst på lägre marknadsräntor samt att statsskulden minskat. En bidragande orsak är också att överkurserna vid emission ökat under perioden, från ca 2 miljarder kronor 1999 till ca 15 miljarder kronor 2003. Detta beror på att Riksgäldskontoret under 2003 emitterade obligationer med kupongräntor som låg över marknadsräntorna.

Under 2003 utbetalades 151 miljoner kronor i provisionskostnader, avgifter m.m., vilket är 5 miljoner kronor lägre jämfört med utfallet 2002. Minskningen av provisionskostnader förklaras främst av övergången till VPC-registrerade premieobligationer, som inneburit att inlösen – och försäljningsprovisioner för premieobligationer minskat från 178 miljoner kronor 1999 till 21 miljoner kronor 2003.

Riksgäldskontorets utgifter på förvaltningskostnadsanslaget har ökat med 22 miljoner kronor jämfört 2002. Anledningen till ökningen är huvudsakligen att den avgiftsfinansierade in- och utlåningsverksamheten anslagsfinansieras fr.o.m. 2003.

Övriga anslag för Riksgäldskontorets verksamheter framgår av anslagsredovisningen.

¹ *Utgiftsmässig princip innebär att utgifter och inkomster avräknas anslaget. Upplupna kostnader, t.ex. upplupna räntekostnader, eller andra periodiseringar avräknas inte anslaget (se även not 2 denna sida).*

² *Enligt resultaträkningen är årets finansiella kostnader (netto) ca 30 miljarder kronor. Skillnaden beror på att olika redovisningsprinciper används för anslagsavräkning (utgiftsmässig princip) respektive för resultaträkningen (bokföringsmässig princip), i den statliga redovisningen. Se vidare under avsnitt Förtydliganden av vissa samband i redovisningen.*

Tabell 1.3 Räntor på statsskulden och andra utgifter, åren 1999-2003, miljarder kronor

Utgifter (+) och inkomster (-)	1999	2000	2001	2002	2003
Räntor på lån i svenska kronor	68,49	61,16	45,40	45,40	38,22
Räntor på lån i utländsk valuta	22,04	21,80	24,07	17,47	16,15
Räntor på in- och utlåning till statliga myndigheter m.fl. inkomster	-2,40	-1,54	-3,27	0,37	-6,83
Summa räntor	88,13	81,42	66,20	63,24	47,54
Över-/ underkurs vid emission	-2,40	0,78	-4,64	-7,73	-14,45
Valutaförluster/-vinster (realiserade)	-6,25	-6,20	12,32	6,65	4,37
Kursförluster/-vinster (realiserade)	10,16	15,03	5,17	4,59	3,81
Övrigt	0,18	-0,83	2,02	0,43	0,75
Summa över/underkurser, realiserade valutaförändringar m.m.	1,69	8,77	14,87	3,94	-5,52
Summa nettoutgifter på anslaget räntor på statsskulden (92:1)	89,82	90,19	81,07	67,18	42,02
Provisioner i samband med upplåning och skuldförvaltning (92:3)¹	0,33	0,19	0,19	0,16	0,15
RGK:s förvaltningskostnader (2:3)²	0,19	0,19	0,22	0,24	0,26
Summa utgifter avräknade anslag	90,34	90,57	81,48	67,58	42,43

¹ *Fr.o.m. 2000 redovisades utgifterna för provisioner m.m. för lån i utländsk och svensk valuta under en egen anslagspost. Jämförelseuppgifterna har justerats för tidigare år.*

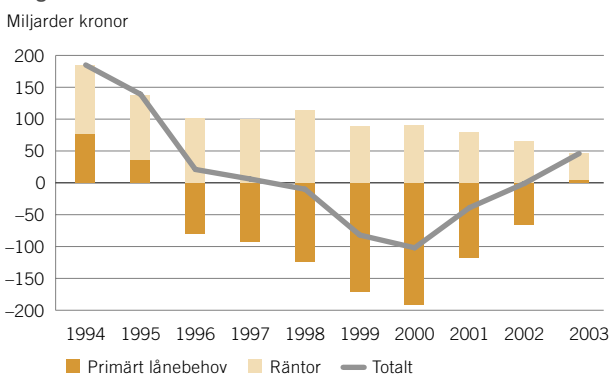
² *Fr.o.m. 2001 ingår det tidigare anslaget för utgifter för Upplåning och låneförvaltning i Riksgäldskontorets förvaltningskostnadsanslag 2:3. Jämförelseuppgifterna har justerats för tidigare år.*

2. Statens lånebehov

2.1 Utfall

Statens lånebehov – nettot av alla in- och utbetalningar till respektive från staten – uppgick under 2003 till 46 miljarder kronor. Senast statsbudgeten visade underskott var 1997. Statsskulden ökade med 25 miljarder kronor och uppgick vid årsskiftet till 1 229 miljarder kronor. Skillnaden mellan lånebehovet och skuldens ökning beror främst på att valutaskulden minskade med ca 18 miljarder kronor genom att kronans värde gentemot andra valutor stigit under året.

Diagram 2.1 Statens lånebehov 1994-2003

Det primära lånebehovet (alla betalningar utom räntor) försämrades med 70 miljarder kronor jämfört med 2002 och var för första gången sedan 1995 positivt. Främsta orsaken till försämringen är att utgifterna ökade kraftigt. Bland utbetalningarna var det främst pensioner som ökade mellan åren. Pensionerna ökade till följd av dels en förändring i pensionssystemet, dels ökade förtidspensioner. Därtill

kommer ökade bidrag till kommuner, bl.a. för maxtaxan i barnomsorgen.

Nettoskatteinbetalningarna ökade med sammanlagt 5 miljarder kronor mellan åren, vilket främst beror på att skattebaser som löner och konsumtion har vuxit i nominella termer. De icke preliminärdebiterade skatteinbetalningarna, t.ex. reavinstskatt och slutreglering av företagsskatter, minskade dock med totalt 15 miljarder kronor. En viktig orsak är att kapitalvinsterna minskat sedan börsbubblan sprack 2000, då reavinstskatterna gav ca 25 miljarder kronor mer än 2003. Dessutom var utdelningen från Riksbanken 20 miljarder kronor mindre än 2002.

Räntebetalningarna på statsskulden uppgick till 42 miljarder kronor, vilket är 23 miljarder kronor lägre än föregående år. Det är främst räntebetalningar i svenska kronor som minskat. I och med att Riksgäldskontoret framöver kan antas emittera lån med små överkurser kommer räntebetalningarna de kommande åren att bli högre än under 2003, även om räntorna ligger kvar på nuvarande nivå.

För att tolka utvecklingen av lånebehovet, både enskilda år och över tiden, är det intressant att söka skilja ut tillfälliga betalningar. Under 2003 uppgick lånebehovet justerat för tillfälliga nettoinbetalningar, enligt Riksgäldskontorets definition, till ca 65 miljarder kronor (avrundat till närmaste multipel av 5 miljarder för att markera att det är en uppskattning), att jämföras med ett lånebehov på 20 miljarder kronor 2002. Underskottet justerat för tillfälliga effekter ökade därmed lika mycket mellan åren som det ojusterade. Detta betyder att de tillfälliga effekterna i princip var lika stora mellan åren. Utdelningen från Riksbanken var 20 miljarder kronor mindre än 2002, eftersom ingen extra utdelning gjordes 2003. Samtidigt var överkurserna vid emission högre under 2003.

Tabell 2.1 Statens lånebehov 1999-2003, miljarder kronor¹

	1999	2000	2001	2002	2003
Primärt lånebehov	-171,2	-191,9	-120,0	-66,4	4,1
<i>Varav</i>					
– primärt saldo	-153,3	-219,7	-144,6	-80,6	-6,0
– Riksgäldskontorets nettoutlåning	-17,9	27,7	24,6	14,2	10,1
Räntor på statsskulden m.m.	89,3	90,0	81,3	65,2	42,2
<i>Varav</i>					
– räntor för lån i svenska kronor	74,6	73,8	43,5	39,4	21,3
– räntor för lån i utländsk valuta	20,9	22,4	25,4	19,0	17,1
– realiserade valutadifferenser, netto	-6,3	-6,2	12,3	6,7	3,9
Statens lånebehov (netto)	-82,0	-101,9	-38,7	-1,2	46,4

¹ Det kassamässiga utfallet för 2003 för posten Räntor på statsskulden i tabell 2.1 avviker från den utgiftsmässiga redovisningen i avsnitt 1.

2.2 Prognoser över statens lånebehov

Syftet med Riksgäldskontorets prognosverksamhet är att ge underlag för låneplanering och likviditetshantering. Publicering av prognoserna gör dessutom att det är lättare för marknadsaktörer att förstå och förutse Riksgäldskontorets hantering av upplåningen.

Riksgäldskontoret gör års- och månadsprognoser som publiceras, samt dagsfördelade prognoser för internt bruk som underlag för likviditetshantering. I det följande avsnittet diskuterar Riksgäldskontoret precisionen i årsprognoserna.

2.2.1 Prognosernas tillförlitlighet

I diagram 2.2 presenteras skillnader mellan utfall och prognoser med olika tidshorisonter för åren 1999 till 2003. En förändring i avståndet till nollinjen innebär således att prognosen reviderats vid den aktuella tidpunkten. Under perioden har både prognoser och utfall påverkats av förväntade och oförväntade utförsäljningsinkomster. För att belysa effekterna av dessa redovisas även prognosavvikelser från utfallet exklusive utförsäljningsinkomster för respektive år.

Årsprognosen för 2003

Lånebehovet 2003 uppgick till 46 miljarder kronor. Det motsvarar i det närmaste den bedömning Riksgäldskontoret gjorde i oktober 2003. I den första prognosen för 2003, publicerad i juni 2002, räknade Riksgäldskontoret med att lånebehovet skulle uppgå till 12 miljarder kronor, dvs. 34 miljarder kronor mindre än det faktiska utfallet. Stora justeringar har således gjorts under prognosperioden och ser man till de bakomliggande komponenterna är förändringarna än större. Sammantaget under prognosperioden justerades räntebetalningarna ned med cirka 20 miljarder kronor. Det innebär att det primära lånebehovet justerades upp med över 50 miljarder kronor.

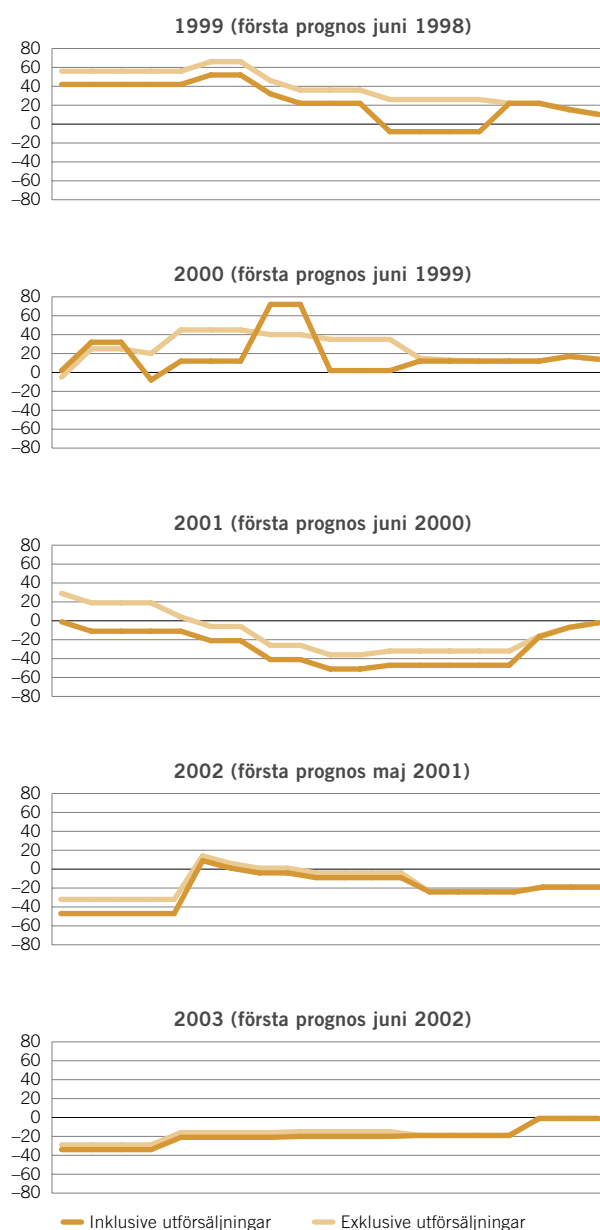
Som framgår av diagram 2.2 gjorde Riksgäldskontoret två större revideringar av årsprognosen för 2003. Den första gjordes i oktober 2002, då RGK reviderade upp lånebehovet med 13 miljarder kronor. Försämringen av lånebehovet berodde i huvudsak på en nedjustering av det primära överskottet med 19 miljarder kronor, främst till följd av lägre fyllnadsinbetalningar och kvarskatt från företag och hushåll. Dessutom reviderades räntebetalningarna ned med 6 miljarder kronor.

I såväl februari- som juniprognosen 2003 gjordes enbart marginella justeringar av det totala lånebehovet. Trots ett i stort sett oförändrat lånebehov i februariprognosen skedde stora förändringar i det primära lånebehovet och räntorna på statsskulden. Den svaga konjunkturen under 2002 med exempelvis lägre lönsamhet i bolagssektorn ledde till en prognosrevidering av kompletteringsinbetalningarna samtidigt som de löne- och konsumtionsbaserade skatterna justerades ned. Detta innebar att det primära lånebehovet

ökade med 15 miljarder kronor. I andra riktningen verkade dock räntebetalningarna på statsskulden som minskade med 14 miljarder jämfört med oktoberprognosen. De lägre räntorna berodde främst på överkurser vid emission. I samband med juniprognosen togs utförsäljningsinkomsterna bort och därmed sammanföll prognoserna exklusive och inklusive utförsäljningsinkomster.

Den andra stora prognosjusteringen av lånebehovet genomfördes i oktober 2003, då prognosen reviderades upp med 18 miljarder kronor. Även den här gången berodde förändringen på att det primära lånebehovet ökade, framför allt till följd av stora utbetalningar av överskjutande skatt.

Diagram 2.2 Riksgäldskontorets årsprognoser 1999-2003
Avvikelser från utfall inklusive och exklusive utförsäljningar, utfall minus prognos. Miljarder kronor.

Anm: När linjerna är under nollstrecket i diagrammen betyder det att prognosen underskattat lånebehovet.

Felkällor och revideringsorsaker

Vid en genomgång av de justeringar som RGK gjorde under prognosperioden framstår de flesta som välmotiverade. Revideringarna gjordes i de flesta fall på grundval av ny information och prognosen anpassades till utfall som till exempel de stora utbetalningarna av överskjutande skatt i augusti. Årsprognosen justerades i samtliga fall i rätt riktning.

Däremot hade det självklart varit önskvärt att justeringarna varit mindre och/eller gjorts på ett tidigare stadium.

Fyllnadsinbetalningar, kvarsatt och överskjutande skatt är erfarenhetsmässigt svåra att förutse. De påverkas i hög grad av kapitalvinster, vilka är svårbedömda (även bortsett från att det är svårt att förutsäga hur börser och andra tillgångsmarknader ska utvecklas) och av företagsvinster.

Under 2003 bidrog räntebetalningarna till stora justeringar. Den största korrigeringen gjordes i februari när räntebetalningarna sänktes med 14 miljarder kronor. Den stora nedjusteringen var en följd av att överkurser vid emission ökade betydligt. Orsaken till det var en kombination av att Riksgäldskontoret började emittera lån 1041 (2014, 6,75 %) tidigare än vad som antagits i föregående prognos, lägre räntenivåer och ökade emissionsvolymerna. Lån 1041 är längre och har en högre kupongränta än det lån 1046 (2012, 5,5%) som tidigare var den tioåriga obligationen, vilket per automatik ger högre överkurser.

Ytterligare en vanlig felkälla är utförsäljningsinkomsterna. I den första prognosen räknade RGK med utförsäljningsinkomster på 5 miljarder kronor. Bedömningen justerades till 0 kronor i juni 2003, vilket även blev utfallet.

Slutsatser

Sammanfattningsvis överensstämmer prognosåret i stort med erfarenheterna från tidigare år. Betalningar av kvar- och fyllnadsskatter samt utbetalningar av överskjutande skatt, som alltid är svårbedömda, bidrog till fel. Även räntebetalningarna missbedömdes, delvis till följd av ändrade räntor och växelkurser, men även därför att Riksgäldskontorets obligationsemissioner fick en annan omfattning och inriktning än vad som antagits i de tidiga beräkningarna. De löpande skatterna och de löpande utgifterna har däremot sammantaget utfallit i stort sett enligt prognos. Även det är ett mönster som känns igen från tidigare år.

Det viktigaste för att minska felet är att förbättra skatteprognoserna, i synnerhet när det gäller icke preliminärdebiterade skatter. Det är dock en svår uppgift eftersom informationsunderlaget är litet. När det gäller Riksgäldskontorets nettoutlåning och andra engångstransaktioner står RGK inför informationsproblem snarare än prognosproblem. RGK strävar efter att få besked så tidigt som möjligt i de enskilda fallen, men ofta fattas avgörande beslut så sent eller under sådana omständigheter att information inte finns att tillgå.

Fel i räntebetalningsprognoserna beror delvis på att

räntor och växelkurser ändras, men även mer tekniska faktorer spelar in. Så gör t.ex. vissa skuldförvaltningsinstrument som Riksgäldskontoret använder för att sänka kostnaderna för statsskulden att räntebetalningarna blir mer svårförutsebara. Vidare arbetar Riksgäldskontoret med flexibla låneplaner som ger utrymme att välja när och hur mycket av ett visst lån som ska emitteras. I synnerhet när obligationerna har stora överkurser, vilket var fallet under 2003, kan sådana ändringar få stort genomslag på räntebetalningarna. Eftersom Riksgäldskontorets överordnade mål är att minimera kostnaderna, får prognosprecisionen komma i andra hand i förhållande till effektiv skuldhänting. Ändå finns det utrymme för Riksgäldskontoret att förbättra framförhållningen i låneplaneringen, utan att ge avkall på målet att låna till lägsta möjliga kostnad.

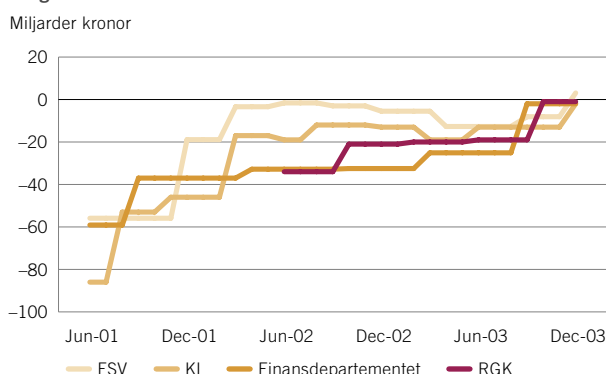
2.2.2 Jämförelse med andra prognosmakare

I diagram 2.3 redovisas årsprognosernas avvikelser från utfallet 2003 för Riksgäldskontoret, Finansdepartementet, Konjunkturinstitutet (KI) och Ekonomistyrningsverket (ESV). Samtliga prognosmakare justerade upp sina prognoser vid ett flertal tillfällen under prognosperioden, vilket bl.a. vittnar om att konjunkturutvecklingen blivit svagare än väntat. ESV och KI justerade under våren ned sina prognoser för att sedan återigen revidera upp lånebehovet i de tidiga höstprognoserna.

ESV är den av prognosmakarna som uppvisade minsta differensen och låg nära utfallet innan de sänkte sin årsprognos i april 2003. KI har haft störst avvikelse och underskattade lånebehovet med cirka 85 miljarder kronor vid första prognostillfället i jämförelsen. Riksgäldskontorets första prognos i juni 2002 avvek dock mer från det slutliga utfallet än KI:s bedömning vid samma tidpunkt.

Under den senare delen av prognosperioden har bilden varit ganska samstämmig och generellt sett har alla underskattat lånebehovet. Finansdepartementet och Riksgäldskontoret har följt i stort sett samma mönster med två större revideringar, där lånebehovet justerats upp. Finansdepartementet har dock varit lite mer optimistiskt i sin bedömning av lånebehovet.

Diagram 2.3 Avvikelse från utfall 2003

3. Upplåning och skuldförvaltning

3.1 Mål för institutionell upplåning

Regeringen beslutar om de övergripande riktlinjerna för statsskuldspolitiken. De utgår från målet att kostnaderna långsiktigt ska minimeras samtidigt som hänsyn ska tas till de risker som är förenade med förvaltningen av statskulden. Riktlinjerna anger hur skulden ska fördelas mellan olika skuldslag, skuldens löptid samt skuldens förfalloprofil. Riktlinjerna för 2003 överensstämmer i stort med de som gällde 2002, och var i korthet:

- Skulden i utländsk valuta ska amorteras med 25 ± 15 miljarder kronor.
- Andelen reallån i statsskulden ska långsiktigt öka.
- Den genomsnittliga durationen för den nominella kron- och valutaskulden ska vara $2,7 \pm 0,3$ år.
- Upplåningen ska inriktas så att inte mer än 25 procent av skulden förfaller inom de närmaste 12 månaderna.

På grundval av regeringens riktlinjer fastställer Riksgäldskontoret interna riktlinjer för den operativa verksamheten. Valutamandatet behandlas under avsnitt 3.2.5 och real- skulden under avsnitt 3.3.3. Hantering av skuldens löptid behandlas under avsnitt 3.2.3 och skuldens förfalloprofil under avsnitt 3.2.4.

Utifrån riktlinjerna beslutar Riksgäldskontoret ett antal mer detaljerade mål för den operativa förvaltningen av statsskulden. De viktigaste av dessa beslut är fördelning av durationsmålet mellan den nominella kronskulden och valutaskulden samt fördelningen mellan olika valutor i valutaskulden. Hanteringen av durationsmålet för de olika delskulderna behandlas under avsnitt 3.2.2 och valet mellan valutor i valutaskulden under avsnitt 3.2.6.

Den operativa förvaltningen redovisas i avsnitten 3.3–3.5.

3.2 Strategiska beslut

3.2.1 Duration i den samlade nominella skulden

Regeringens riktlinjebeslut innebar att den sammanvägda nominella kron- och valutaskuldens duration skulle vara $2,7 \pm 0,3$ år för 2003. Riksgäldskontoret valde att inte avvika från riktvärdet. Riksgäldskontorets analys pekar på att man runt detta värde får en rimlig avvägning mellan kostnad och risk. Analysen bygger på antagandet om en i genomsnitt positivt lutande avkastningskurva. En lägre kostnad med kort upplåning ska vägas mot en ökad refinansieringsrisk som följer av sådan upplåning. Ett skäl att avvika från rikt-

värdet skulle vara om avkastningskurvan eller räntenivån väsentligt avviker från en neutral nivå.

Riksgäldskontoret undersökte om det fanns skäl att avvika från regeringens durationsmål och i sådana fall hur en sådan avvikelse skulle genomföras. Riksgäldskontoret övervägde möjligheten att förlänga dollarskulden eftersom de amerikanska räntorna var nere på historiskt låga nivåer. En förlängning av durationen innebär dock en kostnadsökning på kort sikt. Den amerikanska räntekurvan var vid tillfället för förlängningen brant. Den direkta kostnaden för att förlänga durationen var därför relativt hög. Riksgäldskontoret menade i sin bedömning att det var sannolikt att räntorna skulle kunna förbli fortsatt låga eller till och med sjunka. Vi beslutade därför att inte förlänga durationen. Vid en betraktelse av räntenivån under året kan man konstatera att räntorna vid ingången av året var lika med utgången av året.

3.2.2 Fördelning av duration mellan valutaskuld och nominell kronskuld

Målet för den nominella skuldens sammanvägda duration, $2,7 \pm 0,3$ år uppnåddes liksom tidigare genom durationen 2,9 år i den nominella kronskulden och 2,3 år i valutaskulden.

Riksgäldskontoret har sedan flera år haft olika duration i den nominella kronskulden och valutaskulden. Skälen till det har framförallt varit praktiska. Det krävs en något högre duration i den nominella kronskulden än 2,7 år för att upprätthålla en likvid avkastningskurva upp till tio år. Inför tidigare års riktmärkesbeslut har Riksgäldskontoret visat att de kostnads- och riskmässiga effekterna av att dela upp durationen på detta sätt är obetydliga¹.

För att kvantitativt utvärdera valet att differentiera durationen har RGK precis som förra året gjort två schablonmässiga beräkningar². Beräkningarna visar att kostnadsbesparingen av en differentierad duration har en i sammanhanget liten betydelse.

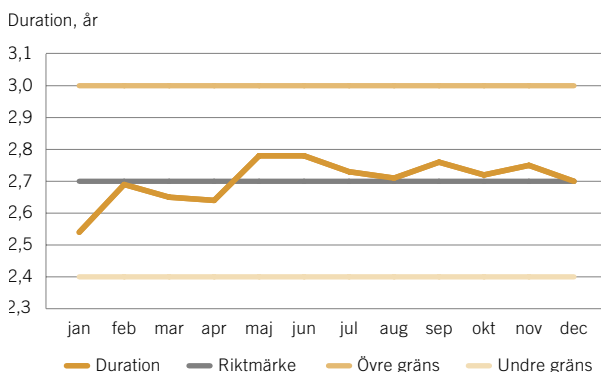
3.2.3 Hantering av durationen under året

Durationen har under 2003 legat kring riktmärket 2,7 år (se diagram 3.1). Durationen var dock låg under inledningen av 2003. Det förklaras av att underskotten var högre än väntat under november och december 2002 samtidigt som voly-

¹ Förslag till operativa riktlinjer för statsskuldsvälvalningen under 2001 (Riksgäldskontorets promemoria 2000-12-12).

² De båda metoderna baseras på marknadsdata för 2003.

Diagram 3.1 Durationsutveckling för den nominella skulden 2003

men i obligationsemissionerna var konstant. En annan förklaring är de säsongsmässigt stora underskotten i januari.

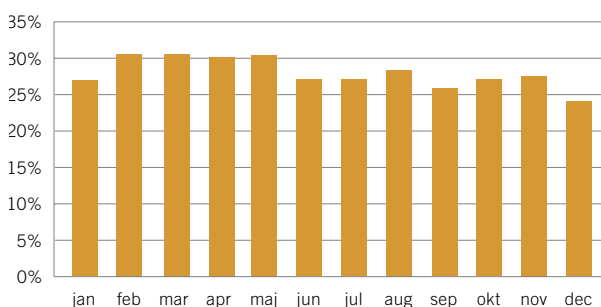
Hanteringen av durationen under 2003 var mer i linje med riktvärdet än 2002 då durationen var låg under hela året, bland annat till följd av oväntat stora lånebehov. Fördelningen mellan kort upplåning och statsobligationer är primärt de instrument som Riksgäldskontoret har för att styra durationen. Obligationsemissionerna ökades för att på detta sätt motverka effekten av det ökade lånebehovet. Skuldens storlek och externa krav på en upplåningspolicy som präglas av förutsägbarhet gör dock att det tar tid att motverka trendmässiga förändringar. Durationen steg dock som prognostiserats mot riktvärdet under början av 2003.

3.2.4 Statsskuldens förfalloprofil

Regeringens riktlinjer om statsskuldens förfalloprofil gäller hela skulden: nominell- och real kronskuld och valutaskuld, dock inte derivat. Regeringen beslutade inför 2003 att Riksgäldskontoret ska inrikta låneplaneringen och skuldförvaltningen så att inte mer än 25 procent omsätts inom de närmaste tolv månaderna. Tidigare fanns även ett absolut tak för andelen förfall under en 12-månadersperiod på 30 procent¹.

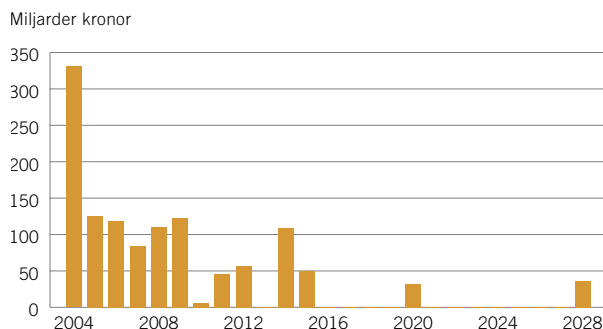
¹ Att begränsa koncentrationen av förfall över tiden och därmed minska risken för att stora volymer måste refinansieras vid en tidpunkt då ränteläget är ogynnsamt är en naturlig del i skuldförvaltningen. Genom att aktivt arbeta med likviditetshantering kan Riksgäldskontoret jämna ut obligationsförfall över tiden. Exempelvis har Riksgäldskontoret som policy att byta in förfallande lån mot statsskuldväxlar.

Diagram 3.2 Andel skuld i procent som förföll inom de närmaste 12 månaderna 2003

Den korta finansieringen i dagslån, repor och likviditetsväxlar antas ha ett genomsnitt på 15 miljarder kronor. Antagandet innebär att andelen förfall inom 12 månader kan ha varierat ytterligare ca 2-3 procentenheter för enskilda dagar.

Diagram 3.3 Förfalloprofil för den samlade statsskulden 31/12 2003

2004 års stapel avser förfall i statsskuldväxlar, nominella obligationer och realobligationer. Anledningen till att förfallen under 2004 kraftigt avviker från övriga år är att statsskuldväxlarnas löptid inte överstiger 12 månader.

Riksgäldskontoret har haft viss svårighet att kombinera durationsmålet med riktlinjen att andelen skuld som omsätts inom de närmaste tolv månaderna inte får överstiga 25 procent. För att kunna minska andelen förfall inom 12 månader hade Riksgäldskontoret behövt emittera mer i nominella statsobligationer vilket i sin tur hade inneburit att durationen blivit för hög.

3.2.5 Tillämpning av valutamandatet

Inledning

Regeringen beslöt i sina riktlinjer inför 2003 att skulden i utländsk valuta skulle amorteras med 25 miljarder kronor. Riksgäldskontoret har, baserat på bl.a. vår syn på kronkursens utveckling, ansvaret för att anpassa amorteringstakten inom ramen för det angivna avvikelseintervallet. Riksgäldskontoret får avvika från den angivna amorteringstakten med ± 15 miljarder kronor.

Amorteringar enligt plan

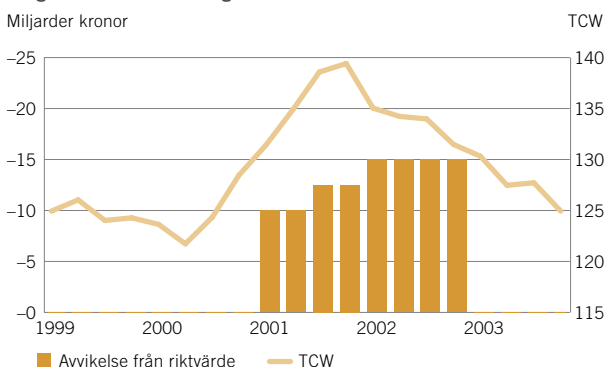
Riksgäldskontoret beslöt i december 2002 att amortera i linje med regeringens riktlinjer utan att utnyttja möjligheten till avvikelser, dvs. 25 miljarder kronor.

I analysen konstaterades att kronkursen mot valutariktmärket och det handelsvägda valutakursindexet TCW (Total Competitiveness Weights) – hade stärkts och inte låg särskilt långt från nivåer som kunde bedömas som medelsiktigt motiverade. Vid tidpunkten för beslutet var kronkursen mot euron drygt 9 kronor. TCW-index för kronan var ca 131.

Det kan konstateras att kronan mot euron i dag ligger ungefär på samma nivå som för ett år sedan. Dollarn har dock försvagats väsentligt mot euron och därmed även mot kronan. TCW-index för kronan har till följd av denna utveckling stärkts till ca 125.

Kronkursen utvecklades således i stort sett i enlighet med den bedömning som låg till grund för beslutet att amortera i linje med det riktvärde som regeringen angivit. Den tidigare mycket svaga kronkursen har under året bytts mot rörelser kring mer normala nivåer. En fortsatt lägre amorteringstakt jämfört med riktvärdet under 2003 hade inneburit att amorteringar fått skjutas på framtiden och till växelkurser som i dag är svåra att prognostisera. Det kan

Diagram 3.4 Amorteringstakt och kronkurs

Diagrammet visar kronans växelkurs mot ett vägt index av de viktigaste konkurrensvalutorna (TCW) och Riksgäldskontorets avvikelser mellan regeringens riktvärde för amorteringstakten och styrelsens riktvärde för årstakten. Avvikelseerna under 2001 och 2002 utgör mindre amorteringar än riktvärdet. Staplarna visar hur mycket Riksgäldskontoret varje kvartal i sitt riktvärde för årstakten avviker från regeringens riktvärde.

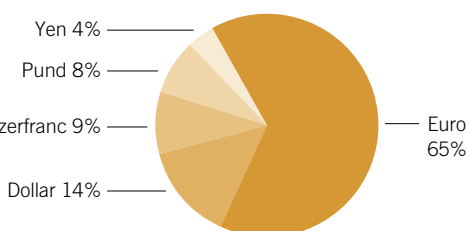
också konstateras att analyser gjorda av t.ex. Konjunkturinstitutet, Finansdepartementet och Riksbanken indikerar ett medelsiktigt värde på kronan i ungefär det intervall som kronan rörde sig under 2003. Riksgäldskontoret anser således att valet av amorteringstakt var väl avvägt.

I utvärderingen av amorteringstakten under 2003 måste även vägas in att den exponering som staten utsätts för med den nuvarande relativt höga andelen valutaskuld. I och med att Riksgäldskontoret amorterat 25 miljarder kronor på valutaskulden har risken reducerats i motsvarande grad. Denna amortering kunde också göras till en mer förmånlig växelkurs än vad som hade varit fallet under 2001 och 2002.

3.2.6 Valutafördelning i valutaskulden

Skulden i utländsk valuta är fördelad på flera valutor. Regeringen har inte tagit ställning till denna fördelning utan delegerat beslutet till Riksgäldskontoret. Riksgäldskontorets styrelse har fastställt ett riktmärke för valutafördelningen (se diagram 3.5). Fördelningen syftar till att minska risken för fluktuationer i valutaskuldens värde mätt i svenska kronor men även kostnadshänsyn vägs in.

Diagram 3.5 Riktmärkesportföljens valutafördelning 2003-12-31

Under 2002 analyserade RGK ånyo om den valda valutafördelningen är den rätta eller om det finns anledning att ändra fördelningen. Denna typ av översyn genomförs vanligtvis vart tredje år. Slutsatsen var att den rådande sammansättningen är väl avvägd, främst genom att den innehåller en hög andel euro. Inga större förändringar skedde under 2003 som skulle

kunna påverka den analysen. Det finns därför ingen anledning att ändra valutaskuldens sammansättning.

En ökning av risken i valutaskulden skedde inför 2000 då andelen skuld i schweizerfranc ökades permanent samtidigt som andelen skuld i euro minskades i motsvarande omfattning. Bedömningen var att skuld i schweizerfranc till följd av den systematiskt låga räntenivån i Schweiz långsiktigt skulle ge en lägre kostnad än skuld i euro med bara, i relation till statens samlade balansräkning, obetydligt ökad risk. Analysen baserades på hur kostnaden för skuld i schweizerfranc respektive euro hade utvecklats under såväl den senaste tjugoförårsperioden som kortare delperioder. Förändringen av andelen schweizerfranc gjordes eftersom ränteskillnaden bedömdes vara varaktigt. Riksgäldskontoret avser inte att ändra andelen schweizerfranc, med mindre än att schweizerfranc inte längre framstår som en stabil lågräntevaluta.

Under 2003 minskade kostnaderna med ca 1,6 miljarder kronor till följd av lägre räntekostnader och av en försvagning av schweizerfrancen. Sammantaget har omviktningen till fördel för schweizerfranc inneburit en uppskattad kostnadsbesparing på ca 600 miljoner kronor.¹ En utvärdering av förändringar i riktmärkesportföljen bör ske på lång sikt då resultatet på kort sikt kan fluktuera kraftigt på grund av tillfälliga växelkursrörelser.

3.3 Upplåning

3.3.1 Upplåningsstrategi

Det övergripande målet för upplåningen är att minimera de långsiktiga kostnaderna med beaktande av risk. För att göra det präglas Riksgäldskontorets upplåningspolicy av förutsägbarhet och transparens. Denna strategi leder i förlängningen till hög likviditet vilket sänker placerarnas avkastningskrav och minskar statens finansieringsrisk.

Statens upplåning sker till största del i svenska kronor genom statsobligationer och statsskuldväxlar. Eftersom dessa marknader är mogna kan denna upplåningsform i mycket stor utsträckning präglas av förutsägbarhet och transparens.

Riksgäldskontoret emitterar även obligationer som ger investerare inflationsskydd – realobligationer. I takt med att marknaden för realobligationer fortsätter att utvecklas finns det skäl att utgå från att likviditetspremierna i realobligationer går ner. Emissionspolicyen kan därmed alltmer börja efterlikna den för statsobligationer.

Valutaskuld kan skapas med emissioner av statsobligationer i kronor som swappas till utländsk valuta (kron/valutaswapp) men Riksgäldskontoret kan även emittera direkt i utländsk valuta. Eftersom Riksgäldskontoret inte är marknadspåverkande på den internationella kapitalmarkna-

¹ Förändringen av dollarandelen som skedde i december 2000 är att betrakta som en av styrelsen beslutad tillfällig position och redovisas under avsnitt 3.5.3.

² Statsskuldväxlar som emitteras med skräddarsydda löptider på i normalfall 1-3 veckor inom ramen för likviditetshanteringen.

den styrs fördelningen mellan dessa två upplåningsformer av vilka räntevillkor som kan uppnås.

Riksgäldskontoret hanterar även statens kortsiktiga finansierings- och placeringsbehov genom likviditetshandling. Den bedrivs med hjälp av likviditetsväxlar², banklån (deposits) och repor.

3.3.2 Nominell upplåning i kronor

Finansiering i nominella statsobligationer ökade

Omfattningen av obligationsupplåningen speglar det medelsiktiga nettolånebehovet. Emissionsvolymerna måste även vara förenliga med durationsmålet för den nominella skulden.

Finansieringen i obligationer ökade till 105 miljarder kronor under 2003 jämfört med 50 miljarder kronor under 2002.

Nettolånebehovet var oväntat stort i slutet av 2002 vilket fick finansieras med statsskuldväxlar. Det gjorde att durationen blev kortare än målet 2,9 år. Auktionsvolymen höjdes därför från årsskiftet från 3 till 4,5 miljarder kronor och därefter till 5 miljarder kronor per auktionstillfälle från mars. Anpassningen av den nominella kronskulden till durationsmålet avklarades under året och emissionsvolymerna kunde därför minskas till 4 miljarder kronor per auktionstillfälle i september.

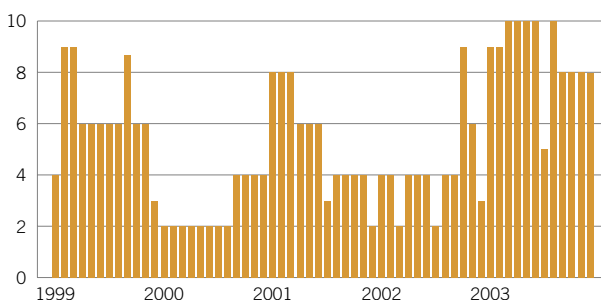
Obligationsupplåningen har huvudsakligen gjorts i de referenslån med två, fem och tio års löptid som handlas i den elektroniska interbankmarknaden, se tabell 3.1. I praktiken har emissionerna koncentrerats till fem- och tioårssegmentet eftersom det i tvåårssegmentet redan finns stora volymer utestående. Vi emitterade en tvåårig obligation en gång i kvartalet under 2003.

Tabell 3.1 Emitterad volym i miljoner kronor och genomsnittlig emissionsränta per lån

Lån	Förfalldatum	Emitterad volym	Genomsnittlig emissionsränta	Genomsnittlig marknadsränta
1044	2006-04-20	18 000	3,59	3,57
1043	2009-01-28	36 994	4,10	4,15
1046	2012-10-08	8 998	4,66	4,58
1041	2014-05-05	40 991	4,66	4,67
Totalt		104 983	4,25	4,29

Diagram 3.6 Utbudna auktionsvolymerna av nominella statsobligationer 1999-2003

Miljarder kronor, månadsvis

Den genomsnittliga emissionsräntan var något lägre än den genomsnittliga marknadsräntan. Utfallet i emissionsräntan beror på räntenivån vid emissionen. Val av emissionstillfälle grundas dock inte på en uppfattning om räntenivån. RGK följer en upplåningspolicy som präglas av transparens och förutsägbarhet. Auktionerna har ett förutbestämt schema.

Under 2003 förföll statsobligationer för omkring 11 miljarder kronor. Liksom tidigare år erbjöd Riksgäldskontoret byten av statsobligationer med mindre än ett år till förfall mot statsskuldväxlar. Under 2003 avsåg bytet lån 1042 (5,00 %, januari 2004). Syftet med dessa byten är att sprida förfallen och därigenom minska refinansieringsrisken.

Obligationsemissionerna under 2003 var övertecknade. Trots den ökade volymen per auktionstillfälle var teckningskvoten högre under 2003 (3,16) än 2002 (2,89). Skillnaden mellan genomsnittsränta och högsta accepterade ränta vid emissionerna visar att obligationerna emitterades i paritet med rådande marknadsräntor.

Tabell 3.2 Medelvärde för teckningskvot för nominella obligationer 1999-2003

	1999	2000	2001	2002	2003
Teckningskvot ¹	2,65	2,87	2,34	2,89	3,16

¹ Inkommen budvolym i förhållande till utbudna emissionsvolym.

Statsskuldväxelsstocken ökade

Auktioner i statsskuldväxlar äger normalt rum varannan vecka. Statsskuldväxlar används för att parera säsongsmässiga och andra tillfälliga variationer i lånebehovet. Därför varierar emissionsvolymerna av statsskuldväxlar kraftigt mellan olika månader. Under 2003 varierade auktionsvolymerna mellan 5 och 35 miljarder kronor per auktionstillfälle.

Statsskuldväxelsstocken uppgick till 269 miljarder kronor i utelöpande lånebelopp i slutet av 2003. Totalt utbjöds statsskuldväxlar för 400 (337) miljarder kronor.

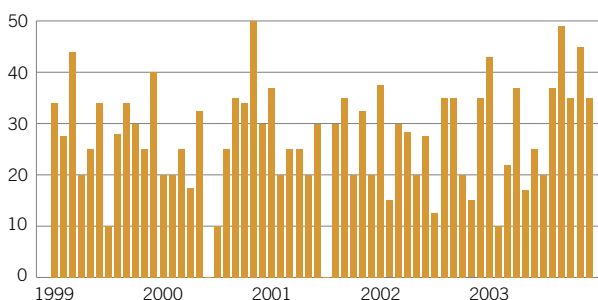
Tabell 3.3 Medelvärde för teckningskvot för statsskuldväxlar 1999-2003

	1999	2000	2001	2002	2003
Teckningskvot ¹	2,33	2,90	2,22	2,81	2,29

¹ Inkommen budvolym i förhållande till utbudna emissionsvolym.

Diagram 3.7 Utbudna auktionsvolymerna av statsskuldväxlar 1999-2003

Miljarder kronor, månadsvis

Den genomsnittliga emissionsräntan i auktionerna under 2003 var 3,08 procent, vilket är betydligt lägre än förra året. Det är dock i linje med marknadsräntorna som föll under 2003. Förhållandet mellan emitterad volym och utbudens volym var 99 procent, vilket var något högre än under 2002. Tre auktioner skars ned under året vilket var något sämre jämfört med året innan då endast en auktion skars ned. Dessa mått samt skillnaden mellan genomsnittsränta och högsta accepterade ränta vid emissionerna antyder att auktionerna fungerat väl under året.

Kort upplåning med swappar

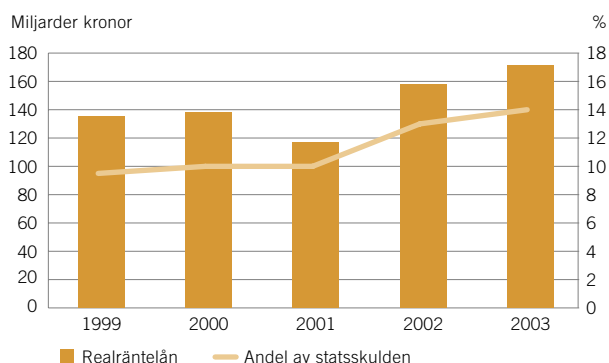
Ett alternativ till upplåning med statskuldväxlar är att emittera statsobligationer och sedan swappa till kort ränta. Under året gjorde vi ränteswappar motsvarande 10 miljarder kronor. I faktarutan under avsnittet om valutaupplåning redogörs för denna teknik. Den korta räntekostnaden blir något högre med swappar än med statskuldväxlar. Historiskt har denna merkostnad i genomsnitt varit ca 0,19 procentenheter (räntepunkter). Denna kostnad kompenseras dock av att Riksgäldskontoret i swappen mottar en lång ränta som är högre än räntan på obligationsupplåningen (swappspreaden). Swappspreaden har i genomsnitt varit 0,30 räntepunkter under 2003. Nettovinsten av denna teknik blir således 0,11 räntepunkter under antagande om att de framtida ränterelationerna blir lika med de historiska. Om utfallet också blir lika fördelaktigt kan dock avgöras först i efterhand. När Riksgäldskontoret ersätter statskuldväxlar med swappupplåning innebär det även en ökning av risker (exempelvis motpartsrisiker) i statsupplåningen.

3.3.3 Real upplåning

Efterfrågan på realobligationer ökade kraftigt

Riksgäldskontoret har gett ut realobligationer sedan 1994. De utgör ca 14 procent av statskulden. Enligt regeringens riktlinjer bör denna andel långsiktigt öka. I vilken takt andelen ökas avgörs av hur efterfrågan och kostnaden relativt andra skuldslag utvecklas. Efterfrågan på realobligationer var fortsatt stark under 2003. Det avspeglade sig i höga teckningskvoter och fördelaktiga räntenivåer vid emissionerna samtidigt som Riksgäldskontoret emitterade mer än föregående år.

Diagram 3.8 Realobligationsstockens utveckling och andel av statskulden

Realobligationsstocken ökade

Under 2003 gjorde ett flertal aktörer i marknaden omallokeringar i sina tillgångar vilket bidrog till en ökad efterfrågan på ränteprodukter och i synnerhet på realobligationer. Omsättningen på andrahandsmarknaden ökade jämfört med fjolåret och intresset var större än tidigare för Riksgäldskontorets emissioner i primärmarknaden. Efterfrågan i emissionerna dämpades inte heller av att realräntorna var låga under året.

Den totala utestående stocken av realobligationer, ökade från 157,2 till 171,8 miljarder kronor under 2003. Mätt som andel av total statskuld innebär det en ökning från 13 procent till 14 procent. Under året emitterade Riksgäldskontoret 18,2 miljarder kronor. Vid ingången av 2003 hade Riksgäldskontoret som mål att emittera 15 miljarder kronor.

Tabell 3.4 Förändring av realskulden under 2003, miljarder kronor i utelöpande diskonterat belopp

	Miljarder kronor
Realskulden den 31 december 2002	157,2
Auktioner	18,2
Löpande bytesfacilitet ¹	-4,8
Uppköpsfacilitet för lån 3002 ¹	-2,6
Inflationkompensation	3,2
Realräntelån med återköpsavtal	0,6
Realskulden den 31 december 2003	171,8

¹ Se avsnitt 3.4.3 Byten och uppköp i realobligationsmarknaden.

Under 2003 emitterade RGK realobligationer på break even-nivåer¹ mellan 1,7 procent och 2,5 procent och med ett genomsnitt på ca 2,1 procent vilket framgår av tabell 3.5. Nivåerna var alltså i linje med Riksbankens inflationsmål.

Tabell 3.5 Auktionerna av realobligationer 1999–2003

	1999	2000	2001	2002	2003
Emissionsvolym ¹	1,6	2,4	-2,9	2,0	18,2
Såld volym ²	4,6	6,4	11,4	23,4	18,2
Teckningskvot ³	1,7	4,5	4,8	4,4	3,8
Snittränta ⁴	3,94	3,93	3,64	3,59	2,83
BEI ⁵	1,33	1,51	1,67	1,90	2,09

¹ Totalt emitterad volym i auktionsverksamheten under året, netto efter rena auktioner, byten och uppköp.

² Totalt såld volym i auktionsverksamheten exklusive byten och uppköp.

³ Inkommen budvolym i förhållande till utbudens emissionsvolym.

⁴ Viktad genomsnittsränta över året vid emissionerna.

⁵ Genomsnittlig break even-inflation.

¹ Break even-inflationen är skillnaden mellan nominell och real ränta. Om inflationen under löptiden för ett reallån och ett lika långt nominellt lån uppgår till break even-inflationen vid emissionstidpunkten kommer lånen att kosta lika mycket alternativt ge samma avkastning. RGK använder break even-inflationen som mått för att jämföra kostnaderna mellan nominella lån och reala lån.

Diagram 3.9 Nominell ränta för lån 1041 (6,75 %, maj, 2012), real ränta för lån 3105 (3,50 %, dec. 2015), break even-inflation och inflation 1999–2003

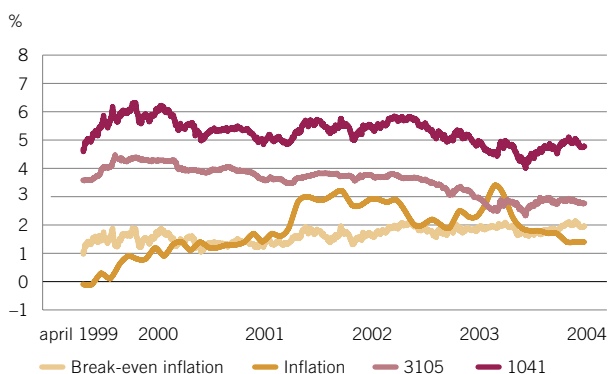
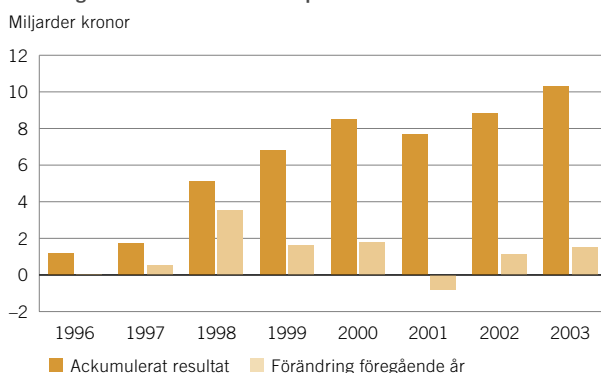

Diagram 3.9 visar ränteutvecklingen för det nominella lånet 1041 (6,75 %, maj, 2012) och det reala lånet 3105 (3,50 %, dec, 2015) samt inflationstakten. Som framgår varierade break even-inflationen under 2003 mellan 1,6 procent och 2,1 procent. Den kostnadsbesparing som realupplåningen hittills har genererat är dock indikativ. Vad det faktiska resultatet blir kommer att bero på den framtida inflationsutvecklingen fram till dess att reallånen förfaller till betalning.

Resultatet steg

Det kalkylmässiga resultatet som realupplåningen har ackumulerat sedan starten 1994 steg till 10,3 miljarder kronor jämfört med 8,8 miljarder kronor förra året. Årets resultat är således 1,5 miljarder (se diagram 3.10). Resultatet beräknas som kostnadsskillnaden mellan upplåning i reala och nominella obligationer. Ökningen beror på att ytterligare ett år har passerat och på att inflationstakten var låg under året. En stor del av det ackumulerade resultatet kommer från låga inflationstal under tidigare år, och eftersom en betydande del av realemissionerna skedde före 1997 redovisas den samlade kostnadsbesparingen från det att verksamheten inleddes. Det faktiska resultatet beror dock på hur inflationen utvecklas under hela perioden fram till förfall för respektive lån.

Diagram 3.10 Kalkylmässigt resultat för upplåning i realobligationer ackumulerat för perioden 1996-2003

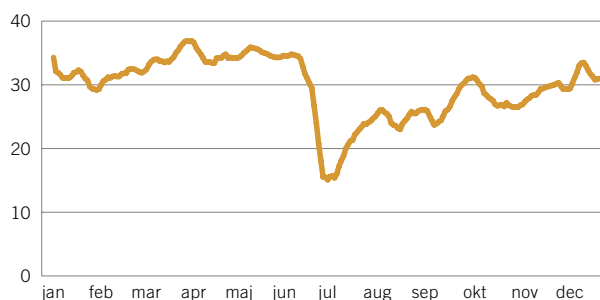

3.3.4 Valutaupplåning

Upplåningen uppgick till 21,5 miljarder kronor

Under 2003 amorterade Riksgäldskontoret 25,4 miljarder kronor på valutaskulden. Valutalån motsvarande 46,8 miljarder kronor förföll under 2003. Upplåningen, motsvarande 21,5 miljarder kronor, gjordes dels med emissioner av obligationer i utländsk valuta (direkt valutaupplåning), dels med emissioner av obligationer i svenska kronor som sedan swappas till utländsk valuta (kron/swappupplåning).

Diagram 3.11 Utveckling av swappspreadar med fem års löptid, 2003 (räntepunkter)

Ränteswappar i kronor används både som en del i valutaupplåningen och som ett instrument för kort upplåning, se avsnittet om nominell upplåningen 3.3.2. Ränteswappar för 20,4 miljarder kronor har gjorts under 2003. Omfattningen bestämdes mot bakgrund av hur pass förmånlig ränteutvecklingen på marknaden bedömdes vara och djupet i marknaden. Riksgäldskontoret begränsar omfattningen av ränteswappar för att undvika en alltför dominerande position på marknaden.

Vårt begränsade lånebehov i kombination med ett starkt intresse för våra obligationer i utländsk valuta gav förmånliga lånevillkor för direkt valutaupplåning under året. Upplåningen gjordes i två nya obligationslån och utökningar av utestående lån. Lånen såldes framför allt till små och mindre placerare i Europa. Det första lånet togs upp i februari då vi utökade ett dollarlån från hösten 2002 med förfall 2005. Ett annat dollarlån med ursprunglig löptid på sju år utökades vid två tillfällen. De båda nya dollarlånen mottogs mycket positivt av marknaden och efterfrågan var fortsatt stark i sekundärmarknaden.

Den rörliga kostnaden för kapitalmarknadsupplåningen uppgick till mellan 25 och 28 räntepunkter under USD Libor för de större lånebeloppen respektive mellan 27 och 30 för de mindre lånen. Genomsnittskostnaden på 27 räntepunkter under USD Libor är drygt 7 räntepunkter lägre än förra året.

Kron/swappupplåning innebär att vinsterna från skillnaden mellan swappränta och statsobligationsräntan (swappspreaden) låses in mot den korta låneräntan i euro (Euribor). Swappspreaden minskade successivt fram till folkomröstningen om euron i september. Förväntningar om ett svenskt medlemskap var delvis prissatt i swappspreaden.

Att skapa kort räntexponering via swappmarknaden innebär att RGK i ett första steg emitterar en obligation i svenska kronor. Därefter görs en ränteswapp i svenska kronor, där RGK mottar fast ränta och betalar rörlig ränta (Stibor). Vinsten i transaktionen är att låneräntan på obligationen är lägre än den ränta RGK mottar i ränteswappen (skillnaden kallas swappspread). Samtidigt betalar RGK en något högre ränta (Stibor) än statskuldväxelräntan. Med denna upplåningsteknik utnyttjas statens relativa styrka som låntagare i långa löptider och upplåningskostnaderna kan sänkas. Kort upplåning kan således genomföras genom att emittera statskuldväxlar eller genom att först emittera en statsobligation och sedan göra en ränteswapp.

Att skapa valutaexponering via swappmarknaden innebär att man använder den inhemska obligationsmarknaden som upplåningskälla (kron/swappupplåning). Först emitteras en obligation som swappas till kort ränta (se ovan). Sedan görs en valutaswapp, i det här fallet en s.k. basswapp, som innebär att man byter rörlig ränta i kronor mot rörlig ränta i en utländsk valuta (skuldbytesavtal). Samtidigt köper RGK den utländska valutan avista då transaktionen ingås och säljer valutan då den stängs. Basswappen har samma löptid som ränteswappen men räntebetalingarna baseras på tre- eller sexmånaders rörlig ränta. I basswapparna mottar RGK rörlig Stiborränta, och betalar rörlig ränta i t.ex. euro, Euribor. Med denna teknik kan RGK tillgodogöra sig swappspreaden minus en mindre kostnad för att genomföra basswappen. Upplåningskostnaden blir i princip den rörliga Euriborräntan minus swappspreaden.

I praktiken begränsas utrymmet för ränteswappar av att RGK är en stor aktör på marknaden. Utrymmet kan användas för att ersätta statskuldväxlar eller som en del av valutaupplåningen. I avvägningen är kostnaderna för direkt valutaupplåning viktig.

Därefter vidgades swappspreaden något, men följde i övrigt den internationella utvecklingen. Kron/valutaswappar motsvarande 10,6 miljarder kronor gjordes under 2003. Den genomsnittliga lånekostnaden har varit 28 räntepunkter under USD Libor.¹

Fördelningen mellan kron/swappupplåning och direkt valutaupplåning baseras på upplåningskostnaderna med beaktande av risk. En kostnadsjämförelse måste också

¹ Swappspreaden har i genomsnitt varit ca 30 räntepunkter. Efter kostnaderna från valutaswapparna räknats bort blir upplåningskostnaden ca 28 räntepunkter under USD Libor.

Tabell 3.6 Volymer för olika upplåningsformer 1999–2003

Miljarder kronor	1999	2000	2001	2002	2003
Förfall av publika lån och privata placeringar	64,7	59,3	28,2	35,4	29,5
Förfall valutaswappar	-	-	9,2	18,1	11,2
Realiserade valutadifferenser	-6,2	-6,2	12,3	6,7	5,2
Övrigt	1,4	-1,6	4,6	-7,4	
Summa förfall	59,9	51,5	54,3	52,8	45,9
Publika lån och privata placeringar	22,3	-	-	33,1	10,6
Kron-/valutaswappar	40,0	24,4	35,0	21,2	10,6
Statsskuldväxlar i utländsk valuta					
Commercial Papers (CP) ¹	-25,7	-	4,2	-3,3	-0,9
Summa upplåning	36,6	24,4	39,2	51,0	20,3
Nettoupplåning	-23,3	-27,1	-15,1	-1,8	-25,6
Övrigt ²					0,2
Amortering					-25,4

¹ Upplåningen via CP avser nettoupplåning, övriga poster avser bruttoupplåning. Observera att under 2003 har ingen bruttoupplåning i CP gjorts. Det redovisade utfallet för året avser således förfallande lån. Summa upplåning för 2003 är således 21,3 miljarder kronor och summa refinansering 46,8 miljarder kronor.

² Amorteringarna på valutaskulden under 2003 uppgår till 25,4 miljarder kronor. Nettoupplåningen på 25,6 miljarder kronor ska således justeras med 0,2 miljarder kronor avseende exponeringsförändringar från valutaväxlingar som inte fångas av de poster som redovisas i tabellen.

Tabell 3.7 Upplåningskostnad olika upplåningsformer 1999–2003

Räntepunkter under USD Libor

	1999	2000	2001	2002	2003
Kron-/valutaswappar	-60,0	-66,6	-47,0	-26,6	-28,2
Publika lån	-3,0	-	-	-19,8	-26,9
Privata placeringar	-24,8	-	-	-	-
Statsskuldväxlar i utländsk valuta	-18,8	-	-	-	-
Genomsnittlig kostnad 1	-39,6	-66,6	-47,0	-22,5	-27,5

¹ Genomsnittlig kostnad exklusive statskuldväxlar i utländsk valuta.

ta hänsyn till indirekta effekter. Fördelningen bestämmer inte bara kostnaderna för valutaupplåningen, utan även i vilken utsträckning ränteswappar kan användas i kronupplåningen. Eftersom omfattningen för ränteswappar är given blir det ett mindre utrymme kvar att använda ränteswappar i kronupplåningen då en större del används i valutaupplåningen.

3.3.5 Likviditetshandling

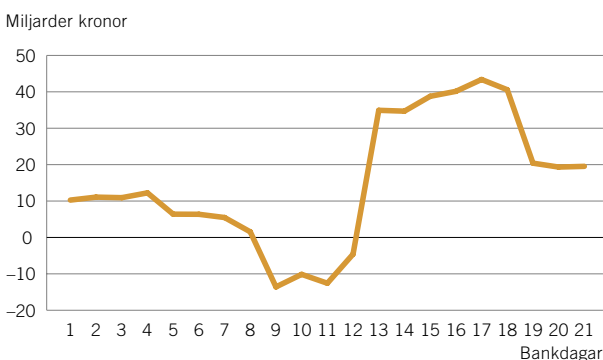
Riksgäldskontorets likviditetshandling hanterar statens kortsiktiga finansierings- och placeringsbehov. Likviditeten under en månad följer i regel ett mönster med överskottslikviditet ett par dagar i mitten av månaden i samband med skattebetalningar. Detta försvinner samma dag som likviditeten för den statskuldväxel som förfaller under månaden betalas ut. RGK har ett finansieringsbehov 76 procent av årets bankdagar.

Kortfristig upplåning och placering

I likviditetshanteringen använder RGK dagslån, repor i statspapper och andra räntebärande värdepapper, samt likviditetsväxlar. Huvuddelen lånas respektive placeras på dagslånemarknaden.

Underskottet var i genomsnitt 17 miljarder kronor för dagar med underskott. Dessa finansieras i förskott via försäljning av on-tap- och likviditetsväxlar. Resterande underskott finansierades till 71 procent via dagslånemarknaden och 29 procent via repomarknaden. Diagrammet nedan visar lånebehovets variationer under en typisk månad, där negativt tal innebär överskottslikviditet.

Diagram 3.12 Dagligt upplåningsbehov under en typmånad (mars 2003)

Vid överskottslikviditet placerar RGK på repo- och dagslånemarknaden. Under perioder med stora överskott köper RKG utestående statsskuldväxlar och andra räntebärande papper.

Riksgäldskontoret fortsatte under 2003 emittera en- och tvåmånaders växlar on-tap och likviditetsväxlar. Under året emitterades on-tapväxlar och likviditetsväxlar till ett nominellt värde av 426 miljarder kronor.

Den genomsnittliga emitterade volymen per dag med finansieringsbehov var 2,1 miljarder kronor. Den genomsnittliga upplåningskostnaden för on-tapväxlar och likviditetsväxlar var 6,4 miljoner lägre än kostnaden för dagslån. Riksgäldskontoret kunde under främst slutet av året utnyttja marknadens förväntningar om räntesänkningar för att emittera på nivåer under reporäntan.

Då vi har överskott, dvs. placerar medel, arbetar vi med framförhållning för att begränsa kreditriskerna. Under året vidtogs åtgärder för att minska kreditrisken ytterligare. I praktiken innebär det att mängden omvända repor ökade något och att stora överskott placerades på dagslånemarknaden i euro i stället. Resultatet är att placeringar i dagslån i kronor har minskat.

Kostnadsbesparing via upplåning på repomarknaden

Upplåning på dagslånemarknaden sker till en ränta som motsvarar Riksbankens reporänta. Finansiering via repomarknaden är förhållandevis billig eftersom vi repar ut statspapper till en nivå som ligger 15 räntepunkter eller mer under Riksbankens reporänta. Kostnadsbesparingen via upplåning på repomarknaden uppgick under 2003 till 7,8 miljoner kronor.

Valutaväxlingar

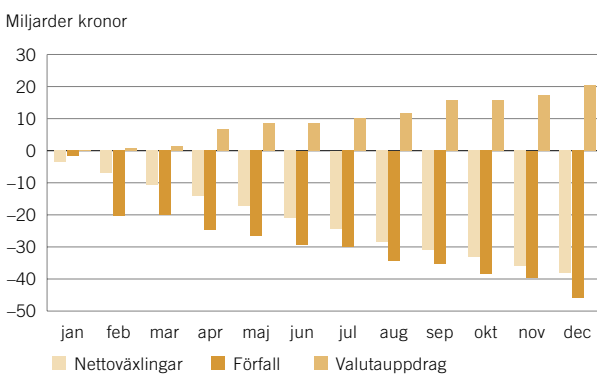
Riksgäldskontoret växlade under året valuta för motsvarande 38,5 miljarder kronor. Valutaväxlingarna är en del av likviditetshanteringen och det primära syftet är att säkerställa att det finns tillräckligt med utländsk valuta för att täcka Riksgäldskontorets dagliga flöden.

Riksgäldskontoret köper valuta för att betala bl.a. förfallande lån och räntor. När vi lånar direkt i utländsk valuta eller via kron/valutaswappar så leder det till försäljning av utländsk valuta. Nettot av de här flödena fördelas jämnt mellan månaderna över året.

För att uppnå en jämn fördelning av nettoväxlingarna mellan månaderna görs en beräkning av omfattningen av de under året återstående nettoväxlingarna varje månad. Prognosen fördelas jämnt över årets återstående månader. Denna prognos utgör riktvärdet. Styrelsen har beslutat om ett avvikelsemandat på ± 500 miljoner kronor. Riktmärket inklusive avvikelsemandatet definierar en s.k. kostnadsneutral bana för nettoväxlingarna. Transaktioner inom intervallet ses som resultatneutrala och innebär att Riksgäldskontoret inte tar några aktiva positioner i svenska kronor.

Förfallostrukturen under året är inte jämt fördelad. För att uppfylla regeringens krav på en jämnt fördelad växlingstakt används både avista- och terminsmarknaden. Vid stora förfall köps valuta på termin innan den slutgiltiga betalningen.

Diagram 3.13 Ackumulerade nettoväxlingar, förfall och upplåning i utländsk valuta under 2003

Riksgäldskontoret har växlat valuta i linje med den kostnadsneutrala banan

Riksgäldskontoret följde under året den kostnadsneutrala banan och avvikelserna översteg inte ± 500 miljoner kronor. Detta innebär att inga aktiva positioner har tagits under året. Riksgäldskontoret har i den dagliga hanteringen försökt att utnyttja tillfällena med god likviditet för att sänka kostnaderna.

3.4 Marknads- och skuldvardande åtgärder

Marknadsvård är de åtgärder Riksgäldskontoret vidtar för att öka likviditeten och minska osäkerheten i statspappers-

marknaden. Förra året gjorde Riksgäldskontoret en något mer genomgripande utvärdering av marknadsvården på den svenska statspappersmarknaden. I år beskrivs aktiviteterna inom marknadsvården i ett mer komprimerat format.

3.4.1 Upplåningsstrategi

Riksgäldskontorets upplåningsstrategi var likadan som föregående år. Upplåningsstrategin är en av de viktigaste delarna i marknadsvården. För att läsa mer om Riksgäldskontorets upplåningspolicy se avsnittet 3.3.2 om nominell upplåning i kronor.

3.4.2 Den elektroniska interbankmarknaden

Den elektroniska interbankmarknaden (EIM) startade 2001. På EIM ställer Riksgäldskontorets sju återförsäljare i statsobligationer kontinuerligt priser med 2 räntepunkters spread gentemot varandra i löptiderna 2, 5 och 10 år. Handeln sker i ett elektroniskt system, Saxess, som OM Stockholmsbörsen tillhandahåller. Marknaden har nu konsoliderats och anses fungera väl. Omsättningen i den elektroniska interbankhandeln utgör omkring 40 procent av den totala interbankhandeln mellan återförsäljarna. Andelen begränsas av att det endast är tre löptider som omsätts i systemet.¹

Sammantaget har interbankhandel, i och med den elektroniska systemet, moderniserats och bringats mer i linje med internationell standard, samtidigt som prisbildningen blivit bättre.

3.4.3 Byten och uppköp i realobligationsmarknaden

Riksgäldskontoret genomförde under året flera aktiviteter i marknadsvårdssyfte.

Utnyttjande av bytesfacilitet ökade kraftigt

För att främja likviditeten i realobligationsmarknaden ges återförsäljarna, utöver RGK:s ordinarie auktionsverksamhet, möjlighet att löpande göra riskneutrala byten av obligationer med RGK. Den maximalt tillåtna volymen är 100 miljoner kronor per dag och återförsäljare, och maximalt 250 miljoner kronor under en kalendervecka.

Under 2003 ökade aktiviteten i bytesfaciliteten kraftigt jämfört med föregående år. En förklaring kan vara att RGK helt upphörde med byten i emissionerna och enbart genomförde rena emissioner i samtliga auktioner under året. I bytesfaciliteten köpte RGK totalt realobligationer för 9,1 miljarder kronor och sålde för 4,4 miljarder kronor, främst i durationsneutrala förlängningsbyten från lån 3101 (förfall 2008) till längre reallån.

Uppköpsfacilitet – för lån 3002

Lån 3002 (förfall i april 2004) är det kortaste och volymmässigt minsta reallånet. I takt med att lånet blivit kortare

¹ Det bör noteras att interbankhandel även sker via mäklare (broker). Statistik för denna handel har hittills inte funnits tillgänglig, men kommer att publiceras för 2003.

har det förlorat i likviditet och prisbildningen har blivit volatil. Riksgäldskontoret tillhandahåller en löpande uppköpsfacilitet för begränsade volymer i lån 3002. Under 2003 har Riksgäldskontoret köpt tillbaka ca 2,6 miljarder av lånet.

3.4.4 Marknadsvårdande repofaciliteter för nominella obligationer och växlar

RGK har en repofacilitet för återförsäljarna för att minska risken att bristsituationer i statspapper uppstår. Repofaciliteten ger återförsäljarna möjlighet att vid alla tillfällen låna statspapper. Räntenivån på dessa repor baseras på Riksbankens reporänta. Faciliteten har fungerat bra under året och inga förändringar har gjorts.

Under 2003 gjorde RGK totalt 259 (489) miljarder kronor i marknadsvårdande repor. Det motsvarar 28 (40) procent av RGK:s totala repor.

I slutet av 2002 infördes en ny reposwappfacilitet i statsskuldväxlar. Faciliteten började användas av återförsäljarna under 2003 men omfattningen var begränsad. Reposwappar görs som likvidneutrala byten av repor i statsskuldväxlar, dvs. en växel repas ut samtidigt som en annan växel repas in. Fördelen för Riksgäldskontoret är att affären förser marknaden med papper utan att påverka likviditeten. Reposwapparna görs med en veckas löptid och till en fast volym på 500 miljoner kronor och till en ränteskillnad på 15 baspunkter.

3.4.5 Information och kommunikation

Riksgäldskontoret redovisar de viktigaste prognoserna och policybesluten i rapporten "Statsupplåning – prognos och analys" som ges ut tre gånger per år. Förutom prognoser för statens lånebehov och finansiering innehåller rapporten artiklar om centrala ämnen inom statsskuldsvårdning och andra områden inom RGK:s ansvarsområden.

Redovisningen av Riksgäldskontorets upplåning i rapporten har bidragit till att kommunikationen med investerare på marknaden har blivit tydligare och mer förutsägbar. Genom att öppet redovisa hur prognoser av lånebehov, riktlinjer och upplåningens fördelning på olika instrument samverkar, ökar möjligheterna för marknadens aktörer att följa och bilda sig en rimlig uppfattning om statsskuldspolitiken. Detta bidrar till att minska osäkerheten för investerarna och därmed till en mer attraktiv statsobligationsmarknad, med lägre räntekostnader som följd.

3.5 Förvaltning av skulden i utländsk valuta

Valutafördelningen och ränterisken i valutaskulden avspeglas i riktmärket (se avsnitt 3.2.6). Utöver detta har Riksgäldskontoret möjlighet att inom väl definierade ramar bedriva en aktiv förvaltning av skulden. För att diversifiera förvaltningen samt för att få en uppfattning om hur effektiv den egna förvaltningen är anlitar Riksgäldskontoret ett antal externa

förvaltare. Dessa bedriver förvaltning med samma mandat som Riksgäldskontoret men av mindre belopp.

3.5.1 Verksamhet och resultatutvärdering 2003

Positivt resultat för Riksgäldskontorets förvaltning

Riksgäldskontorets totala aktiva förvaltning under 2003 uppvisade ett positivt resultat på 937 miljoner kronor motsvarande 0,26 procent av valutaskuldens genomsnittliga värde under året. Det totala resultatet fördelar sig på 880 miljoner kronor för den egna förvaltningen och 57 miljoner kronor för den externa förvaltningen. Den långsiktiga dollarpositionen redovisas i avsnitt 3.5.3.

Valutapositioner

Förvaltningens huvudstrategi på valutasidan var under året att positionera sig för en svagare dollar. Under första halvåret 2003 köpte Riksgäldskontoret framför allt euro mot dollar, under andra halvåret köptes även yen mot dollar. RGK var under hela 2003 också positionerat för en starkare euro mot schweizerfranc. Dessa positioner gav i synnerhet under det första respektive fjärde kvartalet upphov till huvuddelen av årets vinster.

Räntepositioner

De mest framgångsrika strategierna på räntesidan var positioner för lägre europeiska räntor samt att amerikanska räntor åter ska komma upp över europeiska. Riksgäldskontoret positionerade sig även periodvis framgångsrikt för sänkt eller bibehållen styrränta från ECB och Federal Reserve genom köp av korta räntekontrakt. Vi drog också nytta av den höga volatiliteten på dollarmarknaden genom handel med swaptioner.

Positivt resultat för externa förvaltare

För att sprida riskerna i förvaltningen samt för att få en måttstock på graden av måluppfyllelse i Riksgäldskontorets aktiva förvaltning av valutaskulden anlitar Riksgäldskontoret sedan 1992 externa förvaltare. De externa förvaltare tjänar också som en viktig informationskälla för den interna förvaltningen. Under året anlätades sju externa förvaltare: ABN Amro, Blackrock, Credit Suisse Asset Management (CSAM), Fischer Francis Trees and Watts (FFTW), Goldman Sachs Asset Management (GSAM), Pimco Asset Management samt State Street Global Advisors.

Vi utvärderar kontinuerligt de externa förvaltarens resultat. Eftersom CSAM och FFTW inte ansågs ha nått de avkastningskrav som Riksgäldskontoret ställer byttes de ut och i stället anlätades kontoret från och med 1 oktober 2003 Blackrock och GSAM.

Förvaltarens riskmandat beräknas på fiktiva referensportföljer som totalt motsvarar 30 miljarder kronor. Det genomsnittliga resultatet för de externa förvaltare var 0,16 procent av det genomsnittliga förvaltade skuldvärdet under året. Spridningen mellan förvaltare var ganska stor med

-0,05 procent som sämsta resultat och 0,61 procent som bästa resultat.

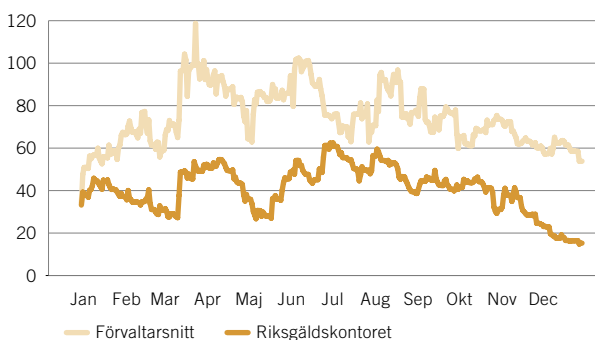
3.5.2 Riskhantering i valutaskulden

Den aktiva förvaltningen av valutaskulden bedrivs i syfte att sänka kostnaderna relativt en passivt förvaltat skuld. De tekniker för riskhantering som används är i princip samma som används av andra stora finansiella aktörer.

Value at Risk (VaR)

Riksgäldskontorets aktiva hantering bedrivs sedan i januari 2003 under ett mandat baserat på Value-at-Risk¹ (VaR). Den aktiva förvaltningens sammanlagda VaR får, enligt riktlinjer beslutade av styrelsen, aldrig överskrida 220 miljoner kronor i daglig VaR. Mandatet är kompletterat med mer traditionella positionslimiter. Positioner i en enskild valuta får inte vara större än motsvarande 6 procent av det förvaltade skuldbeloppet. Räntepositioner får inte påverka den totala durationen på det förvaltade skuldbeloppet med mer än 0,4 år i varje enskild valuta och 0,6 år totalt. Det totala aktivt förvaltade skuldbeloppet är fixerat till 200 miljarder kronor.

Diagram 3.14 Value-at-Risk, 2003
En dags placeringshorisont, 95-procentigt konfidensintervall
Miljoner kronor

Under 2003 var den aktiva skuldförvaltningens riskposition eller VaR i genomsnitt 41 miljoner kronor per dag, dvs. i genomsnitt översteg inte den förväntade dagliga förlusten 41 miljoner kronor i 95 procent av fallen. Detta motsvarar ca 0,012 procent av valutaskulden och är något lägre än motsvarande siffra förra året. Den högsta förväntade dagliga risknivån var 61 miljoner kronor och den lägsta 15 miljoner kronor, vilket gav ett genomsnittligt riskutnyttjande under året på ca 25 procent av det maximalt tillåtna. De externa förvaltare med ett högt riskutnyttjande låg kring 50 procent av det tillåtna, de med ett lägre riskutnyttjande låg kring 25–30 procent.

¹ VaR är ett mått på risken i de positioner som ingåtts som räknas fram statistiskt med hjälp av historiska data för volatilitet och korrelation på ränte- och valutamarknaderna

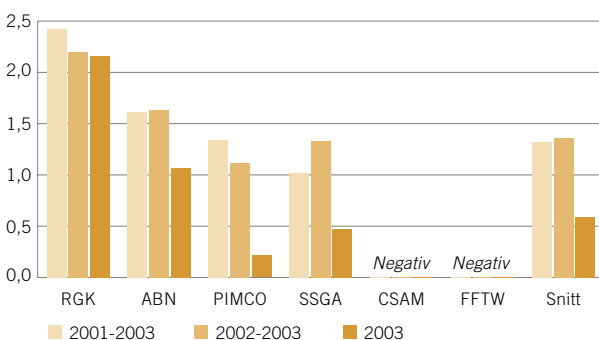
Riskjusterat resultat

Den s.k. informationskvoten² är ett allmänt använt mått för att redovisa ett riskjusterat resultat. Informationskvoten visar förhållandet mellan resultatet i förvaltningen och den risk man tagit för att uppnå resultatet. Ett högt värde innebär att förvaltaren tagit relativt sett lite aktiv risk i relation till det resultat som presterats.

I figuren nedan visas det riskjusterade resultatet under de senaste två och ett halvt åren för Riksgäldskontoret och de externa förvaltare som varit verksamma under denna period.

Som framgår av figuren har Riksgäldskontoret det klart bästa riskjusterade resultatet under perioden juli 2001 till december 2003. Sett över en tioårsperiod från 1994 var risknivån (volatiliteten) i resultatet, mätt enbart som årlig standardavvikelse³, genomgående lägre för Riksgäldskontorets aktiva förvaltning än för de externa förvaltarna. Den månatliga standardavvikelsen i resultatet var i genomsnitt

Diagram 3.15 Riskjusterat resultat för den aktiva förvaltningen under perioden juli 2001 till december 2003

0,22 procent för den egna förvaltningen. Motsvarande siffra för den externa förvaltningen är 0,30 procent.

3.5.3 Strategisk EUR/USD-position

Riksgäldskontoret avvecklade under sommaren 2003 den strategiska euro/dollar-positionen. Den sista delen av positionen stängdes genom ett antal mindre transaktioner till en genomsnittlig kurs kring 1,10. Sammantaget realiserades därmed en total valutavinst på motsvarande ca 4,2 miljarder kronor. Samtidigt har kontoret också kunnat tillgodogöra sig en positiv räntedifferens under perioden då vi via terminskontrakten lånade till en låg amerikansk ränta och placerade till en högre europeisk ränta. Denna positiva räntedifferens motsvarar ungefär 300 miljoner kronor, 200 miljoner kronor under år 2002 och 100 miljoner kronor under 2003.

För att summera gjorde RGK en vinst på ca 4,5 miljarder kronor, 4,2 miljarder i valutavinst och 300 miljoner i räntevinst. Kontorets vinst innebar i takt med att den realiserats lägre räntekostnader på valutaskulden och följaktligen ett lägre upplåningsbehov i svenska kronor. Dessa valutavinster har alltså inte minskat valutaskuldens storlek utan skulden i svenska kronor. Nedan följer en kortfattad översikt av den strategiska euro/dollar positionens utveckling från att den ingicks i december 2000 och fram till att den slutgiltigt avvecklades i september 2003.

I december 2000 växlade kontoret ca 24 miljarder kronor, motsvarande sex procent av valutaskulden, från skuld i euro till skuld i dollar. Växlingen gjordes med hjälp av

² Informationskvoten anger ett resultat dividerat med volatiliteten (standardavvikelsen) i resultatet.

³ Beräknat på månadsdata.

Tabell 3.8 Resultat av förvaltning av skulden i utländsk valuta

	1999	2000	2001	2002	2003	Hela perioden
<i>Resultat i miljoner kronor</i>						
Total förvaltning	-546	-584	-103	434	937	138
Riksgäldskontoret	-506	-604	-78	392	880	84
Varav:						
Räntepositioner	65	110	83	-78	224	404
Valutapositioner	-571	-714	-161	470	656	-320
Externa förvaltare	-40	20	-25	42	57	54
<i>Resultat i procent</i>						
Riksgäldskontoret	-0,12	-0,16	-0,02	0,11	0,51	0,32
Externa förvaltare	-0,33	0,17	-0,12	0,14	0,14	0,00
<i>Risk¹</i>						
Riksgäldskontoret	0,10	0,28	0,12	0,11	0,24	0,17 ²
Externa förvaltare	0,22	0,23	0,21	0,24	0,42	0,26 ²

¹ Årlig standardavvikelse beräknad på månadsdata.

² Genomsnittlig årlig standardavvikelse.

terminköp av euro och motsvarande försäljningar av dollar till en kurs motsvarande 0,897 dollar för en euro. I juli 2002 påbörjades den gradvisa avvecklingen och en tolfedel av positionen avvecklades till en kurs strax över 0,99 dollar för en euro. Ytterligare en tolfedel stängdes sedan i december 2002 till kursen 1,015.

Under 2003 gjordes ett antal delstängningar till successivt allt bättre kurser fram till i maj. Då noterades den bästa stängningskursen, strax under 1,17 dollar för en euro. De sista tre tolfedelarna av positionen stängdes genom ett antal mindre transaktioner till en genomsnittlig kurs kring 1,10. Totalt sett innebär detta att Riksgäldskontoret köpte dollar till kursen 0,897 och sålde dollar till genomsnittskursen 1,087.

3.5.4 Resultat och utvärdering 1999-2003

Den senaste femårsperioden gav ett positivt förvaltningsresultat på 138 miljarder kronor. Som framgår av tabell 3.8 svarar räntepositioner för det totala positiva femårsresultatet. De första två årens negativa resultat (1999–2000) vändes under de senaste två åren till stora positiva resultat. I detta sammanhang bör också noteras att den av styrelsen beslutade strategiska dollarpositionen (se avsnitt 3.5.3) har begränsat omfattningen på de positioner för en svagare dollar som tagits i den aktiva förvaltningen. Riksgäldskontorets aktiva förvaltning har, med undantag för år 2000, givit ett bättre resultat än det resultat de externa förvaltarna presterat.

Sedan Riksgäldskontoret började förvalta valutaskulden aktivt 1992 har RGK uppnått en kostnadsbesparing på cirka 12 miljarder kronor, vilket motsvarar en årlig besparing på 0,36 procent av skulden i utländsk valuta. Det är framförallt åren 1992–1998 samt 2002–2003 som det positiva resultatet kan hänföras till och det är främst räntepositioner som givit resultatet, men även valutapositionerna uppvisar ett positivt resultat för perioden.

3.6 Resultat och måluppfyllelse institutionell upplåning

Under 2003 har Riksgäldskontoret i sin verksamhet agerat i enlighet med de riktlinjer som har givits från regeringen. I all verksamhet som finns beskriven ovan har de enskilda områdenas resultat beskrivits i syfte att ge en bedömning om måluppfyllelsen.

- Skulden i utländsk valuta skulle amorteras med 25 ± 15 miljarder kronor. Valutaskulden amorterades med 25 miljarder.
- Andelen reallån i statsskulden ska långsiktigt öka. Under 2003 uppnåddes en andel på ca 14% (13%).
- Den genomsnittliga durationen för den nominella kron- och valutaskulden skulle vara $2,7 \pm 0,3$ år. RGK valde att inte avvika från riktvärdet, vilket gjorde att durationen under året låg kring 2,7 år.

- Upplåningen skulle inriktas så att inte mer än 25 procent av skulden förfaller inom de närmaste 12 månaderna. Andelen förfallande lån låg i genomsnitt på 27 procent och vi avvek således något från riktvärdet. Anledningen är att Riksgäldskontoret har haft svårighet att kombinera durationsmålet med denna riktlinje. För att minska andelen hade Riksgäldskontoret behövt emittera mer i nominella statsobligationer vilket skulle ha inneburit att durationen blivit för hög.

En sammanfattande bedömning av verksamheten inom institutionell upplåning och skuldförvaltning är att målet om att uppnå kostnadsminimering i relation till risk har uppnåtts på ett tillfredsställande sätt.

Tabell 3.9 Statskuldens storlek, sammansättning och duration

Miljarder kronor	1999	2000	2001	2002	2003
Duration i den nominella skulden	2,9	2,9	2,7	2,5	2,7
Nominell skuld i kronor	882	811	687	670	726
Andel, procent	62	61	56	56	59
Realräntelån	135	138	117	158	173
Andel, procent	10	10	10	13	14
Skuld i utländsk valuta	406	395	407	376	330
Andel, procent	29	29	34	31	27
Statsskuld	1 423	1 344	1 211	1 204	1 229

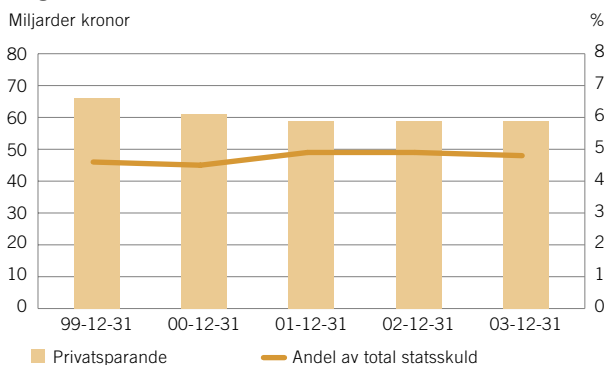
3.7 Mål för privatmarknadsupplåning

Upplåningen i instrument direkt riktade till mindre placerare ska uppnå största möjliga kostnadsbesparing i förhållande till RGK:s alternativa upplåningsformer på kapitalmarknaden. Målet avser såväl den samlade privatmarknadsupplåningen som, i rimlig omfattning, de enskilda låneinstrumenten. Statspapper för alla skiljer sig från de övriga instrumenten och ska främst ses som en brygga mellan institutionsmarknaden och upplåning direkt riktad till mindre placerare. Målet är att nå nya investerarkategorier.

3.8 Verksamheten privatmarknadsupplåning

Upplåning från privatpersoner och andra mindre placerare uppgick till totalt 59 miljarder kronor vid utgången av 2003, vilket är något högre än föregående år. Privatmarknadsupplåningens andel av den totala statsskulden var 4,8 procent. En mindre omfördelning skedde dock mellan de olika instrumenten. Den utestående volymen av premieobligationer minskade något, samtidigt som stocken av Riksgäldspar ökade något. Satsningen på Statspapper för alla fortsatte med introduktion av statsskuldväxlar under året.

Diagram 3.15 Privatmarknadens andel av statsskulden

3.8.1 Produkter

Premieobligationer

Två nya premieobligationslån emitterades under 2003. Under våren såldes lån 2003:1 i samband med att de tre lånen 1996:2 samt 2000:1–2 förföll, och under hösten såldes lån 2003:2 i samband med att lån 1996:1 förföll. Sammanlagt uppgick den emitterade volymen av de två nya lånen till 9,7 miljarder kronor. Förfallen uppgick till 11,9 miljarder kronor, vilket innebär att den utestående stocken av premieobligationer minskade med 2,2 miljarder kronor under året.

Riksgäldskontoret räknade med att ca 65 procent av de förfallande volymerna skulle emitteras i de nya lånen. Försäljningen gick emellertid bättre än förväntat. I lånet som såldes under hösten översteg den emitterade volymen förfallet med en miljard kronor. Det var första gången sedan 1988 som det emitterades mer i det nya lånet än i de lån som samtidigt förföll. Med en volym på 5,5 miljarder kronor är det största enskilda lånet som har emitterats sedan 1986. En tänkbar orsak till försäljningsframgången är att premieobligationer, i tider av låga räntor, är ett konkurrenskraftigt alternativ till banksparande.

Riksgäldskontoret stod för drygt 50 procent av den totala försäljningen, vilket är något högre än föregående år. Resten såldes via återförsäljare. Av Riksgäldskontorets egen försäljning svarade bokningar via internet för 11,3 procent i det första lånet och för 16,1 procent i det andra.

Marknadsföringen av premieobligationer har under flera år inriktats på att öka kännedomen om produkten samt att förtydliga Riksgäldskontoret som avsändare. Ett annat mål har varit att nå fler yngre kunder än tidigare. Undersökningar visar att kännedomen om produkten har ökat. En förnyring av kundstocken har också ägt rum. Den goda försäljningen under året måste också ses som ett kvitto på att marknadsföringen har varit framgångsrik.

Riksgäldsspar

Riksgäldsspar har fortsatt att växa under 2003, även om ökningen sett över året blev något lägre än under 2002. Den totala stocken av Riksgäldsspar uppgick till 18,8 miljarder kronor vid utgången av året. Det är en ökning med 2,2 miljarder kronor under 2003.

Precis som tidigare är det Riksgäldsspar utan tidsgräns, sparande till rörlig ränta, som står för den största delen av ökningen, 2,3 miljarder kronor. Riksgäldsspar utan tidsgräns utgör med en utestående volym på 9,6 miljarder kronor omkring hälften av den totala Riksgäldssparstocken. Även MånadsSpar, som också är sparande till rörlig ränta, ökade under året. I kronor räknat uppgick ökningen endast till ca 300 miljoner kronor, men i förhållande till den utestående stocken av MånadsSpar motsvarar det en ökning med 50 procent. Näst störst andel har sparande med fast ränta som betalas ut vid sparperioden slut. Den utestående stocken minskade med ca 300 miljoner kronor under året och uppgick till 6,6 miljarder kronor vid årets slut. Behållningen på övriga konton var i stort sett oförändrad under året.

Tabell 3.10 Riksgäldsspar, utestående volym och förändring under året, miljarder kronor

	Utestående volym	Förändring 2003
Fast, nominell ränta ¹	7,3	-0,3
Fast, real ränta	1,1	-
Rörlig, Utan Tidsgräns	9,6	2,3
Rörlig, MånadsSpar	0,8	0,3
Totalt Riksgäldsspar	18,8	2,2

¹ Innehåller även sparande till nominell, rörlig ränta för 0,4 miljarder kronor.

Trots att den utestående volymen av Riksgäldsspar utan tidsgräns ökade under året, har nettoinsättningarna successivt blivit lägre. Samtidigt ökade insättningarna på konton med fast ränta något under slutet av året. Det minskade intresset för Riksgäldsspar utan tidsgräns är delvis en effekt av att avkastningskurvan har blivit mindre flack under året, och behöver inte betyda att intresset för produkten som sådan har minskat. Kunderna tjänar mer än tidigare på att välja lite längre räntebindningstider. En ändring i sparandemönstret kan också observeras på så sätt att insättningsbeloppen har blivit lägre och att fler kunder månadsparar. Samtidigt har antalet stora engångsinsättningar minskat.

Marknadsföringen av Riksgäldsspar har inriktats på att nå en så bred målgrupp som möjligt. I marknadsföringen har kontoret också i ökad utsträckning lyft fram att produkten erbjuder såväl rörliga, fasta som reala sparandeanternativ. Det är en förändring mot tidigare år, då framför allt Riksgäldsspar utan tidsgräns marknadsfördes. Marknadsföringen har anpassats i takt med att kundernas efterfrågan har ändrats i riktning mot längre räntebindningstider.

Det totala antalet kunder i Riksgäldsspar uppgick vid årsskiftet till ca 137 300. Det är en ökning med ca 13 000 kunder under året. Den genomsnittliga behållningen på Riksgäldsspar var vid årsskiftet ca 134 000 kronor per konto.

Under 2003 arbetade Riksgäldskontoret vidare med att förbereda upphandling av ett nytt systemstöd för Riksgäldsspar. Se avsnitt 7.2.

Statspapper för alla

Hösten 2002 introducerades Statspapper för alla, auktionsförsäljning av statspapper till privatpersoner och andra mindre investerare via internet. Internetkunderna deltar i samma auktioner som de institutionella placerarna och kan lägga bud på mellan 25 tkr och 5 miljoner kronor. Inledningsvis öppnades enbart auktionerna av nominella statsobligationer. I februari 2003 gjordes även auktionerna av statsskuldväxlar tillgängliga och under 2004 kommer auktionerna av realobligationer att öppnas.

Kontoret har ca 2 000 registrerade statspapperkunder, varav ca hälften har tillkommit under 2003. Omkring en fjärdedel av de registrerade kunderna har lagt bud.

Tabell 3.11 Statspapper för alla
- antal bud och emitterad volym 2003¹

	Nominella statsobligationer	Statsskuldväxlar	Totalt
Antal bud	143	717	860
Antal bud per auktion	6	34	40
Emitterad volym (tkr)	16 035	115 945	131 980
Emitterad volym per auktion (tkr)	697	5 521	6 218

¹ Siffrorna avser betalade bud.

Under 2003 genomfördes sammanlagt 44 statspappersauktioner, varannan vecka statsobligationer och varannan vecka statsskuldväxlar. Intresset har varit större för statsskuldväxlar än för nominella obligationer. I genomsnitt inkom 34 bud per auktion i växelauktionerna, mot 6 bud per auktion i obligationsauktionerna. I försäljningsvolym räknat är motsvarande siffror bud för ca 5,5 miljoner kronor per auktion i växelauktionerna, och bud för ca 700 000 kronor per auktion i obligationsauktionerna.

Den främsta förklaringen till att intresset har varit så mycket större för statsskuldväxlar än för statsobligationer är det relativt låga ränteläget under året. Vidare kan placeringar i statsskuldväxlar utnyttjas för kortsiktigt sparande, t.ex. av företag som behöver likviditet inom några månader eller på något års sikt. Statsobligationer och statsskuldväxlar vänder sig därför till delvis olika målgrupper. Statsobligationer är långsiktigt sparande, medan statsskuldväxlar kan utnyttjas av kunder som endast vill placera pengar under en begränsad period. Dessutom är statsobligationer med löptider på tio år en alltför lång placeringshorisont för många privatpersoner.

Statspapper för alla vänder sig till såväl privatpersoner som företag. Företagen är en viktig målgrupp genom att de ofta har större belopp att placera än privatpersoner. Av de registrerade kunderna är knappt 10 procent företag. Samtidigt står dessa för så mycket som en tredjedel av försäljningsvolymen i auktionerna.

Marknadsföringen av statspapper skiljer sig delvis från marknadsföringen av de övriga produkterna genom att den riktas in på en relativt snäv målgrupp. Målkunden för stats-

papper är en mer ekonomiskt kunnig person än målkunden för Riksgäldspar och Premieobligationer. Marknadsföringen är också mer långsiktigt inriktad än för de övriga produkterna. Syftet är att kännedomen om Statspapper för alla ska öka på lång sikt, och därmed också antalet registrerade och aktiva kunder.

Realobligationer

Under 2003 såldes realobligationer via Riksgäldskontorets call center (BITE) för sammanlagt 13,3 miljoner kronor, vilket var något lägre än under 2002. Den sista december 2003 avslutades försäljningen av realobligationer via BITE. Från och med 2004 kommer realobligationer i stället erbjudas som Statspapper för alla via internet.

Riksgäldskonto

Den utestående volymen av Riksgäldskonto minskade med 17,2 miljoner kronor under 2003. Sedan 1997 sker inte någon nyförsäljning av Riksgäldskonto och det sista utestående lånet förfaller 2005.

3.8.2 Marknadsföring

Marknadsföringen av Riksgäldskontorets privatmarknadsprodukter har under flera år inriktats på att öka kännedomen om Riksgäldskontoret som aktör på sparandemarknaden.

RGK genomför regelbundet kund- och fokusgruppsundersökningar. Undersökningarna visar att kännedomen om Riksgäldskontoret har ökat och att kunderna har högt förtroende för Riksgäldskontoret i jämförelse med konkurrerande aktörer. Bland annat har detta tagit sig uttryck i högt igenkännande av Riksgäldskontoret som avsändare när det gäller annonser och annat marknadsförings- och informationsmaterial. Kunderna uppfattar Riksgäldskontoret som ett säkert och tryggt sparalternativ. När det gäller kundnöjdhet har resultatet förbättrats för samtliga ingående variabler sedan tidigare undersökningar och Riksgäldskontoret uppvisar mycket höga värden. På ett jämförelseindex som används för privatkunder på finansmarknaden fick Riksgäldskontoret i den senaste undersökningen ett värde på 790. Jämförelsevis brukar värdet för till exempel banker ligga på nivån 600-650.

Internet har lyfts fram som försäljningskanal i annonser och informationsmaterial för samtliga produkter. Eftersom kontoret saknar kontorsnät är internet en extra viktig kanal när det gäller att nå ut till ett brett spektrum av sparare.

3.9 Resultat och måluppfyllelse privatmarknadsupplåning

För att ange Riksgäldskontorets marknadsandel på sparmarknaden krävs en lämplig definition av marknaden. Kontoret har i likhet med förra året valt en bred definition där samtliga räntebärande sparalternativ ingår (inlåning

på bankkonton, räntefonder och privatobligationer). Med denna definition uppgick den totala räntesparmarknaden till 786 miljarder kronor den 30 september 2003.

Totalt sett har sparandet i räntebärande alternativ ökat jämfört med förra året. Bankinlåningen och sparandet i räntefonder svarar för hela ökningen. Sparandet i obligationer har däremot minskat något. Riksgäldskontorets andel av sparmarknaden för ränteplaceringar var 7,1 procent. Vid samma tidpunkt 2002 uppgick räntesparmarknaden till 709 miljarder kronor, varav Riksgäldskontorets andel var ca 8,1 procent. Marknadsandelen har således minskat med ca 1 procentenhet. Riksgäldskontoret är en liten aktör på räntesparmarknaden och har inte förmått hålla jämna steg med de större aktörerna när det totala räntesparandet har ökat.

Tabell 3.12 Besparing genom upplåning på privatmarknaden jämfört med motsvarandelöptider på penning- och obligationsmarknaden

Miljoner kronor	1999	2000	2001	2002	2003
Premieobligationer ^{1,2}	136	271	287	317	240
Riksgäldskonto ¹	3	3	2	–	–
RiksgäldsSpar ¹	5	5	10	10	20
Summa besparing	144	279	299	327	260

¹ Jämfört med nollkuponräntestrukturen.

² Avser premielån emitterade från och med 1996.

I tabell 3.12 ovan framgår att privatmarknadsupplåningen för 2003 innebar en sammanlagd besparing på ca 260 miljoner kronor jämfört med motsvarande upplåning på penning- och obligationsmarknaden. Största delen av resultatet kan hänföras till premieobligationerna.

Besparingen för privatmarknadsupplåningen minskade dock totalt sett med 67 miljoner kronor jämfört med år 2002. Minskningen förklaras av att resultatet för premieobligationerna minskade från en besparing med 317 miljoner kronor 2002 till 240 miljoner kronor 2003. Den huvudsakliga förklaringen till försämringen är att fyra premieobligationslån förföll under 2003 (Premielån 1996:1, 1996:2, 2000:1 och 2000:2). Dessa lån genererade relativt stora intäkter när de emitterades. Intäkterna periodiserades ut över lånens löptid och faller nu ut ur resultatet, som därmed försämras. Resultatet för RiksgäldsSpar ökade från en besparing på 10 miljoner kronor 2002 till 20 miljoner kronor 2003.

Privatmarknadsupplåningen uppnådde under 2003 målet att i sin helhet och per låneinstrument ge kostnadsbesparingar för Riksgäldskontoret. För femårsperioden 1999 till 2003 uppgick det sammanlagda resultatet för hushållsupplåningen till ca 1,3 miljarder kronor.

Statspapper för alla ingår inte i kostnadsuppföljningen. Statspapper skiljer sig från produkter som Premieobligationer och RiksgäldsSpar, och är främst tänkt som en brygga mellan institutionsmarknaden och upplåning direkt riktad till mindre placerare. Syftet med Statspapper för alla är att på lång sikt bredda investerarbasen. Vidare kan det ses som ett pilotprojekt för att utveckla nya och moderna försäljningskanaler via internet. På kort sikt är målet att stegvis bygga ut produkten, vilket har skett under året genom lanseringen av statsskuldväxlar, och göra den mer känd. Från och med årsredovisningen för 2004 kommer Riksgäldskontoret lämna en kostnadsuppföljning även för produkten Statspapper för alla.

4. Statens internbank

4.1 Mål

Riksgäldskontoret ska efter regeringens särskilda bemyndigande tillhandahålla utlåning till och ta emot medel på konto från i första hand statliga myndigheter. Målet för denna verksamhet är att erbjuda god service utan att tjänsterna subventioneras.

Riksgäldskontoret ska även företräda det statliga betalningssystemet inklusive statsverkets checkräkning med anslutna konton. Målet för denna verksamhet är att den statliga betalningsverksamheten bedrivs effektivt och håller en hög säkerhet samt att de statliga myndigheterna får en god service.

4.2 Verksamheten

Verksamhetsområdet Statens internbank var tidigare uppdelad i två verksamhetsgrenar – In- och utlåning och Statens betalningssystem. In- och utlåningen finansierades fram till 2003 genom avgifter medan Statens betalningssystem anslagsfinansierades. Det innebar att de bägge verksamheterna redovisades var för sig i årsredovisningen.

Från och med 2002 utgör in- och utlåningen och statens betalningssystem en gemensam verksamhetsgren. Och från och med 2003 är denna verksamhetsgren helt anslagsfinansierad. Inget formellt skäl finns därför att redovisa de tidigare verksamhetsgrenarna var för sig. Det har dessutom sedan flera år visat sig att de har många beröringspunkter i den löpande verksamheten. De bidrar gemensamt till en god kassahållning i staten.

4.2.1 Nya ramavtal för statliga betalningar

Den 1 januari 2004 trädde de ramavtal i kraft som Riksgäldskontoret den 3 juli 2003 tecknade med FöreningsSparbanken AB, Nordea Bank AB och SEB AB. Under året har ett stort arbete lagts ned i ramavtalsprojektet. Under förberedelsearbetet lades stort arbete ned på att ta fram betalningsstatistik, produktinformation och uppgifter om myndigheternas betalningsbehov. Både under utvärdering av offerter och vid arbetet hösten 2003 med att införa avtalen har omfattande arbete bedrivits med de berörda bankerna.

4.2.2 Ny modell för uttag av avgifter för in- och utlåning till myndigheter

Den 1 januari 2003 togs alla rent finansierande avgifter bort. I fortsättningen ska avgifter av styrande karaktär användas för myndigheternas normala verksamhet. För andra kunder

och verksamheter kommer avgifterna att vara marknadsmissiga.

Genom att den nya avgiftsmodellen införs först vid årsskiftet 2003–2004 har myndigheterna under 2003 betalat in avgifter enligt de tidigare reglerna. Dessa avgiftsintäkter tillfaller dock inte längre RGK utan förs direkt till inkomsttitel.

4.2.3 Förslag till ändrad hantering av internstatliga betalningar

För närvarande sker internstatliga betalningar i likhet med alla andra betalningar som betalningstransaktioner i banksystemet. Bland annat därför att sådana transaktioner genom det nya ramavtalet avgiftsbeläggs finns skäl att se om och hur transaktionerna ska kunna hanteras som omföringar i internbankens affärssystem i stället för genom faktiska betalningar.

Avgifter ersätter float i de nya ramavtalen

De nya ramavtalen innebär bl.a. nya ersättningsformer. Bankerna kommer inte såsom tidigare att få ränteintäkter när pengar förflyttas inom och mellan bankerna. Denna s.k. float har ingått i statens räntekostnad generellt men den enskilda myndigheten har i sin betalningsverksamhet inte sett eller märkt av kostnaden. Myndigheterna kommer nu i stället att betala avgifter för sina betalningar. Kostnaderna blir då synliga vilket skapar en mer affärsmässig relation mellan myndigheterna och bankerna. Det bör också öka myndigheternas drivkraft att effektivisera betalningsverksamheten.

Borttagandet av floaten är också viktig av ytterligare två skäl – dels elimineras en betydande motpartsrisk för staten, dels kan priser utvärderas och förhandlas under upphandlingen.

Ramavtalen ersätter flera specialavtal

Genom ramavtalen har en rad separatavtal kunnat sägas upp och de myndigheter som har haft dessa avtal kan nu i stället använda de nya ramavtalen. Riksgäldskontoret har under upphandlingen haft diskussioner med dessa myndigheter så att deras krav kunnat arbetas in i ramavtalen. Detta – kombinerat med bredare tjänsteutbud i övrigt inom ramavtalen – bidrar till att öka valmöjligheterna och valfriheten för myndigheterna. Konkurrensen om de statliga betalningarna bör därmed öka vilket i sin tur förväntas bidra till att effektivisera betalningsverksamheten och minska kostnaderna för staten totalt sett.

För att undersöka denna möjlighet tillsattes 2002 ett projekt som har utrett olika alternativ att ändra hanteringen av de internstatliga betalningarna mellan RGK och myndigheterna. Projektets förslag redovisades i oktober 2003.

Förslaget innebär att både myndigheternas och RGK:s arbete med in- och utlåningen underlättas. Alla in- och utlåningsformer i RGK, inklusive tillgodohavanden och underkort på räntekonton, hanteras på samma sätt vilket ger samordningsfördelar. Exempelvis blir det lättare att skapa en sammanhållen internetbank för myndigheternas låneärenden. Sammantaget bör förslaget leda till en mer kostnadseffektiv verksamhet.

Förslaget kommer att remitteras till ett antal myndigheter i början av 2004. Införandet av systemstöd för internstatliga betalningar enligt förslaget planeras ske under 2004.

4.2.4 Räntesättningen oförändrad

Principerna för räntesättning på in- och utlåningskonton är oförändrad. Riksgäldskontoret tillämpar marknadsmässiga villkor på lån och placeringar baserat på upplåningskostnaden på kapitalmarknaden. Det innebär att lån och placeringar marknadsvärderas vid såväl nyuppläggning som vid förtida inlösen. Marknadsvärderingen baseras på priser på andrahandsmarknaden för statskuldväxlar och nominella statsobligationer.

4.2.5 EU-betalningar

I samband med att RGK tog över ansvaret för samordningen av EU-betalningarna inledde RGK en översyn av de rutiner som tillämpas vid dessa betalningar. Rutinerna byggs på ett regeringsbeslut från 1994. Enligt kontakter under hand med Finansdepartementet förbereds emellertid en revidering av beslutet. I avvaktan på regeringens nya beslut har RGK därför börjat en kartläggning av EU-betalningarna. Ytterligare rutinändringar utöver de som omnämns i årsredovisningen för 2001 har fått anstå till dess regeringen reviderat beslutet från 1994.

Den normala månatliga betalningshanteringen under året har fullgjorts enligt gällande regler från 1994. Genom särskilda regeringsbeslut 2001, 2002 och 2003 har emellertid undantag gjorts från dessa regler i samband med årsskiftena.

4.2.6 Högt nöjdhetsindex

Varje år genomför RGK en kundenkät om vilken uppfattning myndigheterna har om kvalitet och service i Riksgäldskontorets tjänster och produkter. Vid undersökningen 2002 införde RGK en tiogradig skala. Svaren har vägts ihop till ett totalindex för frågor om kvalitet och service. Nöjdhetsindex (NKI) uppgick till 81 (av maximalt 100). För 2003 låg resultatet fortsatt på 81, vilket får anses vara ett bra resultat.¹

¹ För att ge en uppfattning om resultatet gjordes redan föregående år en jämförelse med en internationell enkät till bankkunder där frågorna var motsvarande utformade. I den fick den svenska bank som erhöll högst betyg ett nöjdhetsindex på 67.

4.2.7 Automatisk hantering av myndigheternas anslag effektiviserar

Dagens manuella och tidsödande hantering av myndigheternas anslag kommer förhoppningsvis att kunna utföras med större automatik framöver. Under hösten 2003 har ett projekt genomförts som ska göra det möjligt att överföra anslagsinformation från Finansdepartementets IT-system Hermes till SIBSYS. Anslagsinformation kommer att automatiskt (efter kontroll) registreras i internbankens affärssystem och ligga till grund för anslagsutbetalningarna till myndigheterna. Arbetet genomförs i samverkan med Finansdepartementet och ESV. Den ökade automatiseringen sparar inte bara resurser utan bör även bidra till en ökad säkerhet i hanteringen.

4.2.8 Från brutto- till nettokonton vid betalningar

Hela det statliga betalningssystemet bygger på olika konton för in- och utbetalningar, s.k. bruttokontohantering. Eftersom det endast är staten som ställer denna typ av krav på bankerna måste deras standardsystem anpassas för statens räkning med åtföljande fördring för verksamheten. År 2002 startades ett projekt för att utreda förutsättningarna att avskaffa denna statliga särlösning, dock så att statens höga informations- och avstämningsbehov kan tillgodoses även i fortsättningen. Under året har utredningsarbete bedrivits och till slutet av 2004 räknar projektet med att kunna leverera ett förslag till hur kontohanteringen ska ske i fortsättningen.

4.2.9 Förenklad administration med ny lånemodell

Den nya lånemodellen som infördes 2002 har inneburit att låneadministrationen förenklats. Vid slutet av 2003 hade ca 70 procent av myndigheterna gått över till denna modell. Nya lånevillkor samt ränteläget har givit myndigheterna goda incitament att byta till den nya lånemodellen. De styrande avgifter som infördes den 1 januari 2004 kommer förhoppningsvis att öka övriga myndigheters intresse för att byta till den nya lånemodellen eftersom det minskar deras kostnader.

4.2.10 Många informationsaktiviteter

Under året har en rad informations- och marknadsaktiviteter genomförts. I mars genomfördes den årliga Finansdagen med bland annat inbjudna talare från Finansdepartementet och SEB. Under Finansdagen anordnades också en utställning med presentationer från ramavtalsbankerna och betal kortföretagen. Under hösten genomfördes två särskilda seminarier om de nya ramavtalen för berörda myndigheter. En Cash Management-bok har också publicerats. Boken syftar till att beskriva hur en effektiv kassahållning kan skapas och vidmakthållas hos myndigheterna. Boken finns tillgänglig på RGK:s webb. Tidningen Internbanksnytt har utkommit med fyra nummer under året.

Tabell 4.1 Ut- och inlåningsvolym, miljoner kronor

	Utlåning			Inlåning		
	Ställning 2003-12-31 mkr	Förändring 2003		Ställning 2003-12-31 mkr	Förändring 2003	
		12 mån mkr	12 mån procent		12 mån mkr	12 mån procent
Affärsverk						
Luftfartsverket	7 017	508	7,8	0	0	-
Sjöfartsverket	0	0	-	621	-82	-11,7
SJ Stab	0	-300	-100,0	0	0	-
Svenska Kraftnät	665	166	33,1	0	0	-
Summa affärsverk	7 682	374	5,1	621	-82	-11,7
Aktiebolag						
A-Train AB	1 000	0	0,0	0	0	-
Botnia AB	2 865	1 215	73,6	0	0	-
RIKAB	709	377	113,3	235	157	201,3
Jernhusen AB, Euromaint AB	1 250	-3 065	-71,5	0	0	-
SVEDAB	3 360	170	5,3	0	0	-
Svenska Spel AB	0	0	-	1 700	-200	-10,5
Summa aktiebolag	9 184	-1 304	-12,4	1 935	-43	-2,2
Myndigheter						
Banverket	10 903	1 666	18,0	1 225	0	0,0
CSN	121 503	9 094	8,1	0	0	-
FMV	15 256	2 466	19,3	2 950	0	0,0
PPM	1 764	140	8,7	27 903 ³	-158	-0,6
Statens Fastighetsverk	5 948	440	8,0	221	29	15,1
Vägverket	6 145	1 733	39,3	2 200	271	14,0
Övriga myndigheter	33 794 ¹	2 100	6,6	41 390 ²	4 365	11,8
Summa myndigheter	195 313	17 638	9,9	75 889	4 507	6,3
Total summa	212 179	16 708	8,5	78 445	4 425	5,9

¹ Myndigheters lån till anläggningstillgångar ingår med 16,2 mdkr.

² Ingår räntekonto 23,4 mdkr.

³ Premiepensionsmedel fr RFV.

4.2.11 Lyckat nordiskt möte om statliga betalningar

Under två dagar i september genomfördes för första gången ett nordiskt möte om statliga betalningsfrågor. Vid mötet deltog representanter från Økonomistyrelsen i Danmark, Finansministeriet och Statskontoret i Finland samt Finansdepartementet och Norges Bank i Norge. Riksgäldskontoret var initiativtagare och arrangör. Deltagarna uttalade sig mycket positivt om mötet. Finland planerar att våren 2005 genomföra nästa möte på samma tema.

4.3 Ökad ut- och inlåning

Utlåningen till myndigheter m.fl. ökade med 16,7 miljarder kronor eller 8,5 procent under budgetåret 2003. Den totala utlåningen uppgick den 31 december till drygt 212 miljarder kronor.

Inlåningen under samma period ökade med 4,4 miljarder kronor eller 6 procent. Den totala inlåningen uppgick den 31 december till drygt 78 miljarder kronor.

Tabell 4.1 visar hur in och utlåningen fördelar sig på

myndigheter, affärsverk och aktiebolag och i viss utsträckning på enskilda kunder. Vissa kommentarer till tabellen lämnas i avsnitten 4.3.1 och 4.3.2.

4.3.1 Utlåning

Myndigheter

De större myndigheternas upplåning ökade med 17,6 miljarder kronor varav CSN:s nyupplåning uppgick till 9,1 miljarder. Banverket och Vägverket nyupplånade ca 1,7 miljarder kronor vardera, främst för infrastrukturella investeringar. Bägge myndigheterna nyupplånade ca 1,7 miljarder kronor. Vid årsskiftet uppgick Banverkets och Vägverkets låneportföljer till 11 respektive 6 miljarder kronor.

Aktiebolag

För närvarande har sju aktiebolag reglerade kreditramar i Riksgäldskontoret. Det är framför allt två bolag som förändrat sina kreditportföljer under året. Botnia AB har fortsatt att göra infrastrukturella nyinvesteringar och har därmed ökat sin upplåning med 1,2 miljarder kronor. Jernhusen AB har löst in nästan hela sin kreditportfölj i RGK. Av utestående

låneskuld löste Jernhusen AB in merparten av sina på lån 3,1 miljarder – endast 1 miljard kvarstår.

Övriga nyinvesteringar har skett genom finansiering av JAS-Ungern - projektet med FMV som låntagare samt SAAB:s deltagande i AIRBUS-projektet.

Affärsverk

Affärsverkens upplåning i kontoret ökade totalt med 0,4 miljarder till 7,7 miljarder kronor. Den störste enskilde låntagaren är Luftfartsverket vars upplåning uppgick till 7 miljarder vid årsskiftet.

4.3.2 Inlåning

Myndigheternas räntekonton

Myndigheternas inlåning på räntekonton minskade med 1,8 miljarder till 23,4 miljarder. Exkluderas FMV:s räntekonto är den sammanlagda inlåningen för myndigheternas räntekonto på samma nivå som förra året.

Premiepensionsmyndigheten (PPM)

I slutet av januari 2003 överfördes drygt 20 miljarder kronor till de fonder som pensionsspararna valt. Under 2003 har ca 26 miljarder kronor premiepensionsmedel tillfälligt placerats på konto i RGK och kommer att överföras till fonder under början av 2005.

Kärnavfallsnämnden (KAF) och

Insättningsgarantinämnden (IGN)

Dessa myndigheter har under året minskat sin inlåning om sammanlagt 1,5 miljarder kronor. Inlåningen per den sista december uppgick till 2 miljarder för KAF och 0,2 miljarder för IGN.

Övrig inlåning

Under året tillfördes extra medel om 2,3 miljarder kronor till det konto som satts upp för ett eventuellt kommande

system för kompetensutveckling och som förvaltas av RSV (från och med 2004 Skatteverket). Saldot uppgick till 4,8 miljarder den sista december. Andra myndigheter som ökade sin inlåning i Riksgäldskontoret är Exportkreditnämnden (4,4 miljarder) och SIDA (1,6 miljarder).

4.4 Minskade betalningsvolymerna

Statliga betalningar förmedlas för närvarande av sex banker, Nordea/Postgirot, SEB, Svenska Handelsbanken, FöreningsSparbanken, Den Danske Bank och Riksbanken. Staten hade 2003 ramavtal för betalningsförmedling med tre banker, nämligen med Nordea, Postgirot och SEB¹. Tabell 4.2 visar betalningsflöden fördelade på ramavtalsbanker och övriga banker.

Betalningsvolymerna minskade under 2003. Det gäller såväl inbetalningar som utbetalningar. Minskningen beror i sin helhet på att förmedlingen av internstatliga betalningar minskade i volym (se också tabell 4.3). Förmedlingen av externa betalningar ökade däremot i volym under året.

Betalningsvolymerna som förmedlas via ramavtalsbankerna minskade väsentligt, i första hand beroende på minskad intern betalningsaktivitet bland statliga myndigheter. Betalningsvolymerna som förmedlas via andra banker ökade, i första hand beroende på att större betalningsvolymerna har förmedlats mellan RFV och AP-fondernas affärsbanker.

Andelen betalningar som förmedlas via ramavtalsbanker minskade till drygt 79 procent. Andra banker än ramavtalsbanker förmedlade ca 21 procent av betalningsflödena.

De internstatliga betalningarna minskade volymmässigt med 199 miljarder kronor, medan de externa betalningarna ökade i volym med 66 miljarder kronor.

¹ Dessa ramavtal från 1999 ersätts fr.o.m. den 1 januari 2004 av nya ramavtal med FöreningsSparbanken, Nordea och SEB.

Tabell 4.2 Betalningsflöden över statsverkets checkräkning, miljarder kronor

	Betalningsflöden 2002 ¹			Betalningsflöden 2003		
	Totalt mdkr	Förändring från 2001 mdkr	procent	Totalt mdkr	Förändring från 2002 mdkr	procent
Inbetalningar	2 093	-11	0	2 023	-70	-3
<i>därav:</i>						
Ramavtalsbanker	1 854	23	1	1 765	-89	-5
Övriga banker	240	-33	-12	258	18	7
Utbetalningar	2 087	79	4	2 025	-62	-3
<i>därav:</i>						
Ramavtalsbanker	1 499	85	6	1 424	-75	-5
Övriga banker	588	-6	-1	601	13	2
Totalt	4 181	68	2	4 048	-133	-3
<i>därav:</i>						
Ramavtalsbanker	3 353	108	3	3 189	-164	-5
Övriga banker	828	-39	-4	859	31	4

¹ Uppgifterna för 2002 har korrigerats för under året upptäckta felaktigheter. Uppgifterna skiljer sig därmed något från de uppgifter som lämnats i Riksgäldskontorets årsredovisning 2002.

Tabell 4.3 Externa och internstatliga betalningar, miljarder kronor

	2001	2002 ¹	2003
Externa betalningar	2 808	2 785	2 851
Internstatliga betalningar	1 305	1 396	1 197
Samtliga betalningar	4 113	4 181	4 048

¹ Uppgifterna för 2002 har korrigerats för under året upptäckta felaktigheter. Uppgifterna skiljer sig därmed något från de uppgifter som lämnats i Riksgäldskontorets årsredovisning 2002.

4.5 Resultat och måluppfyllelse

RGK har det senaste året genomfört en rad aktiviteter som förbättrar kassahållningen i staten. Betalningssystemet och likviditetsstyrningen förbättras genom att float i stort sett avskaffas och ersätts med avgifter i den statliga betalningsförmedlingen från och med 2004. Avskaffandet av finansierande avgifter i in- och utlåningen och införandet av styrande avgifter tillsammans med införandet av den nya lånemodellen innebär effektiviseringar i lånehanteringen, både hos RGK och hos myndigheterna. Enligt den årliga kundenkäten ser myndigheterna mycket positivt på kvaliteten och servicen i de produkter och tjänster som RGK erbjuder. Sammantaget bedömer RGK att verksamhetsområdet Statens internbank har nått sina mål.

5. Garantier och lån med kreditrisk

5.1 Mål för verksamheten

Statens garanti- och kreditverksamhet ska bedrivas effektivt. För verksamheten gäller följande mål enligt Riksgäldskontorets regleringsbrev:

- *Ekonomiskt ansvarsfull prövning och hantering.* Genom att bedöma och värdera ekonomiska risker, sätta avgifter och villkor, bevaka och driva in fordringar och annan hantering ska Riksgäldskontoret se till att statens risk i samband med garantier begränsas, att statens rätt med anledning av garantier tryggas och att uppföljning och redovisning sker.
- *Kostnadstäckning.* Kostnaderna för garantiverksamheten ska över en längre tidsperiod motsvaras av dess intäkter. Genom prissättning enligt försäkringsmässiga principer ska Riksgäldskontoret bidra till ett effektivt utnyttjande av statens ekonomiska resurser.
- *Effektiv kredithantering.* Riksgäldskontoret ska verka för att kreditverksamhet i andra statliga myndigheter bedrivs effektivt.

Enligt regleringsbrev ska garantiverksamhetens ekonomiska resultat och faktorer som påverkar utfallet analyseras. Vidare ska Riksgäldskontoret redovisa vissa uppgifter om garantiverksamheten. Dessa återfinns i not 40.

5.2 Verksamheten

5.2.1 Garantiåtaganden

Mindre ökning av åtagandet totalt sett men stora enskilda förändringar

Riksgäldskontorets garantiportfölj på 164 miljarder kronor domineras av internationella åtaganden, infrastrukturprojekt, den finansiella sektorn och pensionsåtaganden.

Garantivolymen ökade under året med 5,8 miljarder kronor netto. Ökningarna hänför sig främst till ytterligare garantikapital till Europeiska Investeringsbanken, EIB, (+14,4 miljarder kronor) samt kreditgarantierna för Öresundsbron och annan infrastruktur (+6,0 miljarder). Samtidigt minskade pensionsåtagandena (-5,9 miljarder) liksom garantierna för Venantius och SBAB (-4,6 miljarder). Även valutakursändringar har minskat det totala åtagandet med ytterligare 4,7 miljarder.

Garantiåtagandena vid utgången av 2003 redovisas i tabell 5.1. Av de internationella åtagandena utgör garantikapital till internationella finansieringsinstitutioner 83 miljarder. Övervakningen av garantikapitalet görs genom ansvariga departements försorg.

Under 2003 ställdes en ny garanti på 170 miljoner kronor ut för det statliga bolaget Green Cargo (f.d. SJ Godstrafik). Den garantin är i huvudsak en enkel borgen, vilket innebär att ett infriande kan ske först när bolaget har gått i konkurs. För Öresundsbro Konsortiet har ett tjugotal nya garantier ställts ut för de lånetransaktioner som har ingåtts under året. Vidare ställdes ett trettiotal kreditgarantier ut till UD-anställda i samband med omstationeringar.

Åtagandena för Stadshypotek, Svenskt Isbrytarkonsortium och Nova Naturgas upphörde under året liksom ett antal lantbruks- och glesbygdsgarantier. Under 2003 beslutade SKD-företagets styrelse att bolaget ska träda i frivillig likvidation. Processen pågår och beräknas vara avslutad under första halvåret 2004.

Minskad risk för Venantiusgarantierna

Venantius finansiella ställning har förbättrats genom att det egna kapitalet ökat och skulderna minskat. Den risk som är förenad med garantiåtagandet har därför sjunkit signifikant

Tabell 5.1 Garantiåtaganden 1999–2003, miljoner kronor

Sektor	1999	2000	2001	2002	2003
Infrastrukturprojekt ¹	31 010	32 480	34 073	34 496	40 467
Finansiering och fastigheter	72 447	64 263	52 176	24 628	20 152
Pensionsåtaganden	23 494	23 791	23 151	16 853	10 927
Internationella åtaganden	75 891	80 159	86 360	80 923	90 390
Försäkringar för flygbolag m. fl.	-	-	42 137	-	-
Övriga åtaganden	2 596	1 051	892	888	1 680
Summa	205 438	201 744	238 789	157 788	163 616

¹ För att undvika dubbelräkning redovisas kreditgarantier utfärdade av Ban- och Vägverken för SVEDAB inte som garantiåtaganden utan enbart som lån med kreditrisk (tabell 4.1).

sedan invärderingen till den nya garantimodellen vid årsskiftet 2001/2002. Riksgäldskontoret konstaterade i skrivelse till regeringen i augusti 2003 att inga ytterligare avsättningar av subventionsmedel från statsbudgeten behöver göras under år 2004. Kontoret avser att återkomma under 2004 beträffande eventuella framtida avsättningar. Vid årsskiftet har reserveringarna för framtida förluster för Venantius minskats till 300 miljoner kronor.

Regeringsskrivelse om garantierna för Svensk-Danska Broförbindelsen (SVEDAB)

Innan garantimodellen infördes ställde Ban- och Vägverken ut en kreditgaranti för SVEDAB:s upplåning i Riksgäldskontoret och en kapitaltäckningsgaranti för SVEDAB. I och med att den nya garantimodellen infördes övertog Riksgäldskontoret ansvaret för garantierna. För kreditgarantin innebar det att Riksgäldskontoret kom att garantera sin egen utlåning till SVEDAB. För kapitaltäckningsgarantin torde ett riksdagsbeslut under 2001 innebära att ansvaret återförts från Riksgäldskontoret till Ban- och Vägverken. Ett formellt regeringsbeslut saknas dock.

Riksgäldskontoret har därför skrivit till regeringen och begärt att kreditgarantin återkallas samt att regeringen bekräftar att kapitaltäckningsgarantin är undantagen från garantimodellen och att Riksgäldskontorets ansvar för denna därmed upphört.

Garanti för Fysikcentrum vid Kungliga Tekniska Högskolan (KTH) och Stockholms Universitet (SU)

KTH och SU ställde våren 2001 ut en statlig garanti i samband med en fastighetsfinansiering (Fysikcentrum). Garantin var inte förenlig med garantimodellen. Under hösten 2002 fick Riksgäldskontoret i uppdrag att administrera åtagandet och beräkna dess kostnader för staten. Under det gångna året har Riksgäldskontoret diskuterat genomförandet av detta uppdrag med lärosätena. Ett regeringsbeslut väntas inom kort som går ut på att lärosätena, förutom en administrativ avgift, ska betala en årlig avgift som fonderas för att minska den restvärdesrisk som uppstår för staten när lärosätenas fastighetsfinansiering löper ut.

Ny garanti till Svensk ExportKredit (SEK) ersätter tidigare garantier

Enligt riksdagsbeslut har staten övertagit ABB:s aktier i SEK. På regeringens uppdrag ställde Riksgäldskontoret i december 2003 ut en grundfundsförbindelse på 600 miljoner kronor till SEK, som ersättning för två tidigare grundfundsförbindelser utställda av Riksgäldskontoret respektive ABB på vardera 300 miljoner kronor. Samtidigt drogs en garantiutfästelse från UD, vilken inte var förenlig med garantimodellen, tillbaka.

Den nya garantin löper t.o.m. 2011 men kan förlängas, dock längst till 2033. SEK ska betala en årlig riskavspelande avgift för garantin.

Omstrukturering av garanti för Nordiska Investeringsbanken (NIB)

I augusti fick Riksgäldskontoret en begäran från NIB att förändra garantistrukturen för bankens projektinvestering-lån (PIL). NIB ska upprätta en reservfond, som ska tas i anspråk innan banken begär ett infriande av garantin. Därigenom minskar risken i garantiåtagandet. Reservfonden ska uppgå till 350 miljoner euro vilket gör att förluster upp till detta belopp ska tas av NIB. Reservfonden ska arbetas upp under några år med början 2003. Med anledning av buffertens införande kommer Riksgäldskontorets garanti till NIB:s projektinvestering-lån att ges nytt pris.

Värderingsmodeller utvecklas

Den modell som utvecklats för att skatta de risker som är förknippade med kreditgarantierna för Venantius är införd och dokumenterad. Arbeta pågår med att ta fram en mer generell dokumentation av hur simuleringsmodeller kan användas vid prissättning av garantier. I övrigt fortsätter arbetet med att utveckla och dokumentera modeller för prissättning av garantier.

Bara några få infrianden under året

Under det gångna året har sex lantbruks- och glesbygdsgarantier på tillsammans 2,5 miljoner kronor behövt infrias. Infriandena minskar i takt med att antalet utestående lantbruks- och glesbygdsgarantier blir allt färre eftersom inga nya sådana garantier får ställas ut.

Tabell 5.2 Infrianden 1999-2003, miljoner kronor

Sektor	1999	2000	2001	2002	2003
Landsbygds- och glesbygdsgarantier	15,5	9,7	6,7	3,1	2,5
Fiskegarantier	1,8	0,2	0	0	0
Summa	17,3	9,9	6,7	3,1	2,5

5.2.2 Hantering av statens fordringar

Aktiv genomgång av regressfordringarna från lantbruks- och glesbygdsgarantier

När staten fullgör sitt borgensansvar genom att infria en garanti uppstår en regressfordran. Genom olika indrivningsåtgärder ska Riksgäldskontoret försöka återvinna det infriade beloppet. Successivt träffas nya uppgörelser med gäldenärer. Ett tjugotal processer pågår i tingsrätterna.

Riksgäldskontoret övertog 1998 drygt tusen regressfordringar på totalt 330 miljoner kronor från Länsstyrelserna och Fiskeriverket. Därefter har 56 miljoner tillkommit som fordringar genom nya infrianden av lantbruks- och glesbygdsgarantier. Sedan 1998 har 37 miljoner återvunnits och 199 miljoner eftergivits, vilket gör att stocken nu minskat till 150 miljoner kronor. Kvarvarande fordringar (ca 550 stycken) är föremål för aktiv handläggning.

Återvinningarna är en följd av individuella uppgörelser om avbetalningsplaner och/eller ackordsuppgörelser, utdelningar i konkurser, återvinningar via Kronofogdemyndigheten och kvittning av EU-stöd. I jämförelse med de totala utestående fordringarna har dock återvinningarna varit små, vilket är en följd av dels att det ofta är dåliga eller inga säkerheter uttagna, dels att gäldenärernas betalningsförmåga i många fall är mycket svag.

Åtskilliga utestående fordringar har eftergivits på grund av att det rör sig om preskriberade fordringar som inte skulle ha inrapporterats till Riksgäldskontoret, bolag som försatts i konkurs där konkursen avslutats utan utdelning samt ackordsuppgörelser där en del i uppgörelserna mellan Riksgäldskontoret och gäldenärerna är eftergifter.

Processen mot Vilgot Johansson fortsätter

I processen gentemot skeppsredaren Vilgot Johansson, Tjörn, om betalningsansvar för de garantilån för fartygsfinansiering som staten infriat fick Riksgäldskontoret rätt i hovrätten. Där dömdes Johansson att betala 192 miljoner kronor plus ränta och rättegångskostnader till staten. Johansson, som själv begärt och blivit försatt i personlig konkurs, fick under 2003 prövningstillstånd hos Högsta domstolen.

5.2.3 Lån med kreditrisk

Avgift för kreditrisken tas inte alltid ut

Riksgäldskontorets utestående lån med kreditrisk uppgick vid utgången av 2003 till 8,6 miljarder kronor, en minskning med 1,5 miljarder¹. För vissa av lånen gäller särskilda villkor. Lånen till Saab AB och A-Train AB är villkorslån där återbetalningarna till stor del är beroende av försäljningsresultat och trafikutveckling. För lånen till SVEDAB och Botniabanan AB har låntagarna rätt att låna till räntor och andra kapitalkostnader.

Liksom för garantierna kan krediterna ge upphov till förluster för staten och leda till ett ökat lånebehov. För krediterna finns däremot inget ramverk motsvarande garantimodellen med krav på riskbaserade avgifter.

Under senare år har kreditriskavgifter tagits ut på vissa lån, bl.a. till några av de från affärsverket Statens Järnvägar avknoppade bolagen. Kreditriskavgiften för Botniabanan lån är satt till noll eftersom amorteringar kommer att ske via statsbudgeten (s.k. beställningsbemyndigande).

I Riksgäldskontorets låneportfölj finns dock exempel på lån som uppstått före det att budgetlagen kom till (SVEDAB och A-Train). För dessa tas ingen kreditriskavgift ut.

Lånen redovisas till nominella belopp. Riksgäldskontoret har för avsikt att se över redovisnings- och värderingsprinciperna inom ramen för det pågående arbetet med en ny modell för hantering av statliga krediter.

¹ Riksgäldskontorets utlåning med kreditrisk redovisas tillsammans med de interna lånen inom staten i tabell 4.1 under avsnitt 4.

Finansieringsavtal med Saab på plats

I september 2003 tecknades avtal med Saab AB om delfinansiering av utvecklingskostnaderna för att ta fram vingbalkar till den nya superjumbon Airbus 380. Statens del av finansieringen kommer att vara maximalt 350 miljoner kronor.

Återbetalningen av finansieringen beror på hur många Airbus 380-plan som kommer att säljas. Statens risk är därmed starkt förknippad med den framtida flygtrafikutvecklingen, särskilt för stora passagerarplan. Om Saabs försäljningsprognos slår in kommer staten att få tillbaka finansieringsbeloppet inklusive en avkastning som överstiger statens upplåningskostnad. Avkastningen kommer dock inte att motsvara hela den risk som finansieringen innebär. Den del av risken som staten inte tar betalt för är ett stöd i enlighet med ett EU/USA-avtal om tillverkning av stora civila flygplan. Stödet finansieras över statsbudgeten och förs till Riksgäldskontoret. Genom denna metod får Riksgäldskontoret full täckning för den risk som finansieringen innebär.

Den första utbetalningen av villkorslånet till Saab AB på 141 miljoner gjordes i slutet av 2003.

Notifiering till EU om viss finansiering till Volvo Aero

Riksgäldskontoret inledde 2001 förhandlingar med Volvo Aero om statlig finansiering av vissa utvecklingsinvesteringar i samband med ett flygmotorprojekt som bolaget driver i samarbete med Rolls-Royce. Arbetet var långt framskridet hösten 2001, men Volvo Aero valde då att tills vidare avbryta processen. I maj 2003 meddelade bolaget att man önskade få finansieringen på plats. En formell notifiering skickades av Näringsdepartementet till EU-kommissionen i slutet av juni. Kommissionen beräknas vara klar med sin handläggning i början av 2004. Det handlar om ett finansieringsbelopp på högst 80 miljoner kr.

Försäljning och refinansiering av Arlandabanan

Under hösten 2003 träffades avtal mellan nuvarande ägare (NCC, Vattenfall, Mowlem och Ahlstrom), som byggt och trafikerar Arlandabanan, och australiensiska Macquarie Bank om försäljning av samtliga aktier i A-Train AB. Rörelsen kommer att bedrivas av ett svenskt aktiebolag, ägt av ett bolag i Luxemburg, som i sin tur ägs av en fond, Macquarie European Infrastructure Fund (MEIF) med säte i England.

Sedan starten 1999 har järnvägen gått med förlust och det minskade passagerarunderlaget på Arlanda sedan 2001 medför en ytterligare ansträngning på A-Trains kassaflöde, samtidigt som årliga amorteringar på banklånen ska göras. Macquarie har därför förhandlat fram en omläggning av nuvarande banklån till amorteringsfria lån med förfall år 2008. Tillsammans med en utökad ägarfinansiering skapas kassareserver som kan användas vid likviditetskriser.

Ägarbyte och refinansiering förutsätter godkännande från staten, vars intressen i Arlandabanan tillvaratas dels

av det helstatliga bolaget A-Banan Projekt AB, dels av Riksgäldskontoret, som ställt ut ett villkorlån på en miljard kronor till A-Train för byggande av järnvägen. Återbetalningen av detta villkorlån sker i form av vinstdelning och är därmed beroende av trafikutvecklingen.

Riksgäldskontoret tog del av den analys A-Banan Projekt AB gjort om de ekonomiska och finansiella konsekvenserna av ägarbyte och refinansiering samt gjorde även egna analyser. Mot bakgrund av vad som framkom såg Riksgäldskontoret ingen anledning att motsätta sig de föreslagna förändringarna kring ägande och finansiering. Riksgäldskontorets bedömning är att förutsättningarna för återbetalning av villkorlån inte försämrats av transaktionerna. Tvärtom skapas en viss respit för A-Train, för även om refinansieringen inte löser bolagets grundläggande problem med för få resande, ges bolaget möjlighet att klara den närmaste perioden i avvaktan på en mer gynnsam utveckling av de faktorer som påverkar bolagets resultat.

I början av 2004 undertecknade staten erforderliga avtal.

Fortsatt utlåning till järnvägsbolagen

När affärsverket Statens Järnvägar bolagiserades 2001 var tanken att de nybildade bolagen successivt skulle övergå från lån i Riksgäldskontoret till lån på marknaden. Ambitionen att samtliga lån i Riksgäldskontoret skulle vara återbetalda vid utgången av 2003 uppfylldes inte varför låneramarna har förlängts i tiden. En av orsakerna var SJ AB:s ekonomiska problem, vilket också ledde till ett kapitaltillskott på 1 555 miljoner kronor under 2003.

Riksgäldskontoret fick i december i uppdrag att för 2004 fastställa och ta ut en marknadsmässig avgift för lån till SJ AB (ram 2 000 miljoner kronor), Green Cargo AB (ram 300 miljoner), AB Swedcarrier (ram 425 miljoner) och Euromaint AB (ram 425 miljoner). För Riksgäldskontorets utlåning till Jernhusen AB (ram 2 000 miljoner) ska enligt regeringsbeslut kreditavgiftens storlek ligga på samma nivå som under 2003.

Kapitaltillskott i stället för lån till Teracom

I början av året bemyndigade riksdagen regeringen att ta upp ett lån i Riksgäldskontoret på högst 500 miljoner kronor för att finansiera ett villkorat kapitaltillskott till Teracom AB. Anledningen var att bolaget hade finansiella problem. Lånet skulle tas upp under den ram som finns för investeringar i statliga anläggningstillgångar. Regeringen utnyttjade aldrig denna möjlighet. I stället beslutade riksdag och regering att kapitaltillskottet till Teracom skulle finansieras genom extra utdelningar från andra statliga bolag. Denna modell innebär att extra utdelningar förs till ett räntebärande konto i Riksgäldskontoret för att sedan, efter riksdagsbeslut, användas till att stärka statliga bolag med ekonomiska problem.

5.3 Resultat och måluppfyllelse

En sammanfattande bedömning är att målen för verksamheten har uppfyllts på ett tillfredsställande sätt.

5.3.1 Ekonomiskt ansvarsfull prövning och hantering

Riksgäldskontoret har under året prövat och hanterat ett antal garantiprojekt. I samtliga fall har åtagandena hanterats i enlighet med den nya garantimodellen.

Fordringsarbetet har fortsatt och genomgången av den befintliga stocken är nu genomförd. Ett stort antal uppgörelser har träffats och hittills har 37 miljoner kronor återvunnits, vilket är ca 10 procent av det ursprungliga fordransbeloppet. Möjligheterna till återvinning är dock små till följd av dels dåliga eller inga säkerheter, dels svag betalningsförmåga för många av gäldenärerna. En hel del av de från andra myndigheter övertagna fordringarna har dessutom visat sig vara preskriberade.

Risken i de garanterade projekten har följts löpande och dokumenterade sammanställningar av riskläget har gjorts kvartalsvis. Uppföljning och kontroll av risker genom de garanterade låntagarnas upplåning har också gjorts löpande.

Riksgäldskontoret har länge påpekat brister i delar av systemet kring finansieringen av framtida utgifter för använt kärnbränsle. Det är därför positivt att regeringen under 2003 tillsatt en utredning för att se över systemet.

5.3.2 Kostnadstäckning

Flera garantireserver

Garantiverksamheten finansieras av riskbaserade avgifter som betalas av garantiobjektet eller, efter beslut av riksdagen, över statsbudgeten om det är fråga om subventioner. Avgifterna, liksom återvinningar på regressfordringar efter infrianden redovisas på ett räntebärande konto i Riksgäldskontoret. Till reserven är kopplad en obegränsad kredit. I Riksgäldskontorets balansräkning ställs tillgångarna i form av garantireserv mot de reserveringar för framtida garantiförluster som görs på skuldsidan.

Vidare finns en separat garantireserv för kreditgarantierna för Venantius upplåning. Till denna reserv är knutet ett kreditutrymme på 22 miljarder kronor, vilket är ramen för garantier för företagens lån.

Minskade reserveringar för framtida förluster totalt sett

För framtida garantiförluster (exklusive Venantius och de internationella finansieringsinstituten) har reserveringar gjorts med 3 102 miljoner kronor, vilket är en ökning med knappt 100 miljoner sedan föregående årsskifte. Reserveringen grundar sig på den gjorda riskbedömningen vid premiesättningen av garantierna till den nya garantimodellen och i förekommande fall senare revidering av denna riskbedömning. För Venantius reserveras endast 300 miljoner kronor för framtida garantiförluster efter den i avsnitt 5.2.1

beskrivna omvärderingen. Detta är en minskning av reserveringen med över två miljarder kronor.

Riksgäldskontorets garantiportfölj är ur ett riskperspektiv fortfarande mycket koncentrerad, de tre största åtagandena svarar för över 90 procent av de samlade reserveringarna (Öresundsbro Konsortiet 75%, Venantius 9% och NIB 7%).

Den ordinarie garantireserven uppgick vid årsskiftet till 1 474 miljoner kronor efter att ha tillförts subventionsmedel från statsbudgeten med 201 miljoner och inbetalda garantiavgifter med 46 miljoner kronor under 2003.

Reserveringen för framtida garantiförluster är större än garantireserven, men alla avgifter och subventionsmedel är ännu inte erhållna vilket innebär att garantireserven i framtiden kommer att tillföras ytterligare medel.

Behållningen på räntekontot för den separata garantireserven för Venantius uppgick till 531 miljoner kronor.

5.3.3 Effektiv kredithantering

Det saknas ett regelverk för hur staten ska hantera utlåning med kreditrisk. För att effektivisera statens utlåning och för att uppnå full kostnadstäckning har Riksgäldskontoret både år 2000 och 2002 föreslagit en omläggning av den statliga kreditgivningen i enlighet med vad som sedan 1998 gäller för garantigivningen. En ny modell är det centrala inslaget i arbetet för en effektivare kredithantering och måluppfyllelsen är avhängig modellens införande.

För den nu utestående stocken av lån med kreditrisk har i vissa fall kreditriskavgifter tagits ut. Sammantaget handlar det om 29 miljoner kronor som har förts till inkomsttitel.

Garantireserverna konsolideras med statens finanser i övrigt. Detta innebär att influtna avgifter avräknas direkt mot statens upplåningsbehov. Ett minskat lånebehov minskar också statsskulden. Garantireserverna i RGK är således inte några öronmärkta reserver med medel tillgängliga vid ett eventuellt infriande av en garanti. Infriandet belastar garantireserven, men det är enbart en redovisningsfråga. Pengarna hämtas i praktiken in genom statlig upplåning.

Den största fördelen med systemet med garantireserver är att infrianden budgettekniskt kan hanteras utan att de takbegränsade utgifterna påverkas. Variationer i utgifter under utgiftstaket till följd av garantiinfrianden förhindras således.

Därtill innebär systemet med garantireserver en tydligare och enklare redovisning av garantiverksamheten. Statsfinansiellt skulle effekten bli densamma om garantiavgifterna i stället betalades in till inkomsttitel. Det är dock viktigt att skilja mellan övriga inbetalningar på inkomsttitel och avgifter som kommer från en verksamhet som i andra avseenden är åtskild från statens budget. Systemet med garantireserver innebär därför en tydligare redovisning av själva garantiverksamheten.

6. Riskhantering

6.1 Uppdrag och mål

Regeringen har angett att Riksgäldskontoret ska sträva efter att uppnå bästa marknadspraxis ("best practice") i riskhanteringen och se till hanteringen av finansiella och administrativa risker uppfyller de för RGK:s verksamhet relevanta krav som ställs i lagstiftning gällande finansiella företag och i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd.

Riksgäldskontorets styrelse har det övergripande ansvaret för riskhanteringen på RGK. Styrelsen fastställer dels principer för hur de av regeringen fastställda riktlinjerna för förvaltningen av statens skuld ska operationaliseras, dels ramar och riktlinjer för riskhanteringen inklusive instruktioner för intern kontroll. Riksgäldskontoret har en kreditkommitté och en operationell riskkommitté för att leda arbetet med riskhanteringen inom dessa båda områden. Avdelningen riskkontroll ansvarar för en oberoende riskkontroll av RGK:s finansiella och operationella risker.

6.2 Verksamheten 2003

6.2.1 Marknadsrisker i den aktiva skuldförvaltningen

VaR modellens förmåga att prognostisera förluster har utvärderats och utvärderingen visar god överensstämmelse mellan prognostiserat och faktiskt antal dagar. Enligt modellen RGK använder görs en uppskattning av att uppnått resultat med 95% sannolikhet ska ligga under angiven siffra. Vi utvärderingen av modellen visade det sig att faktiskt antal dagar med förluster större än den prognostiserade endast avvek med 0,2%.

6.2.2 Kreditrisker i derivatverksamheten

ISDA-avtal och limiter

Riksgäldskontorets kreditrisker i derivatverksamheten orsakas av marknadsvärdeförändringar på de swappar, terminskontrakt och optioner RGK ingår. Om marknadsvärdet på kontrakten utvecklas gynnsamt för RGK:s väg uppstår en fordran på motparten, dvs. en kreditriskexponering.

Riksgäldskontorets policy för att hantera denna typ av kreditrisker bygger dels på avtalsmässiga konstruktioner för att minska kreditrisken, dels på limiter avseende exponering, förväntad förlustrisk, motparts rating och löptid på transaktioner.

Den mest grundläggande tekniken för att avtalsmässigt minska kreditrisken är att ingå derivattransaktionerna under ett ramavtal. RGK använder ISDA-avtalet som ramavtal. ISDA (International Swap and Derivatives Association) har utvecklat ett ramavtal för derivattransaktioner som har

juridiskt stöd i lagstiftningen i flertalet utvecklade länder. Avtalet har bl.a. etablerat en metodik som innebär att transaktioner ingångna mellan parter ska nettas mot varandra i eller inför en konkurs eller vid vissa andra konkursliknande händelser.

I avsaknad av en sådan reglering riskerar den solide parten att först behöva betala värdet av de transaktioner som är till motpartens fördel och endast därefter hoppas få ersättning för de andra transaktionerna, s.k. cherry-picking. Flera jurisdiktioner, däribland Sverige, har anpassat sin lagstiftning så att ISDA-avtalets nettingbestämmelser upprätthålls i en konkurs. RGK har ingått ISDA-avtal med nettningsbestämmelser med sina motparter.

I syfte att effektivt hantera kreditriskerna och skapa flexibla affärsmöjligheter har RGK sedan ett par år tillbaka strävat efter att få till stånd CSA-avtal med motparterna. Samtidigt har limiterna gjorts mindre restriktiva.

CSA med alla motparter

Credit Support Annex (CSA) är ett underavtal till ISDA avtalet som etablerar ett system för överföring av säkerheter mellan parterna för att eliminera den exponering som uppstår genom derivattransaktionerna.

Enligt beslut av RGK:s styrelse ska RGK ingå CSA med visst innehåll med samtliga ISDA-motparter. Beslutet är fattat så att RGK ska kunna effektivisera hanteringen av kreditrisker och möjliggöra en effektivare skuldförvaltning med längre löptider där flera av de tidigare begränsningarna tagits bort eller gjorts mindre restriktiva. RGK har därför sedan hösten 2002 ingått nya CSA med flera viktiga motparter. Samtliga RGK:s viktiga ISDA-motparter kommer också att erhålla RGK:s nya form av CSA.

Risken på övriga motparter

Gentemot de motparter där RGK inte har CSA-avtal har kreditriskexponeringarna minskat från 4,8 till 1,6 miljarder kronor. Den beräknade risken, dvs. den förväntade kreditförlusten bortsett från konkursåtervinning, har minskat från 36 till 12 miljoner kronor. I den senare beräkningen tas hänsyn till att förlustrisken gentemot en motpart beror på dennes kreditvärdighet, dvs. rating, samt transaktionens löptiden. Ju längre löptid desto större risk för förlust, allt annat lika. RGK:s motparter har en hög kreditvärdighet motsvarande i genomsnitt AA.

6.2.3 Operationella risker

RGK har sedan ett par år tillbaka haft en Operationell riskkommitté med uppgift att leda RGK:s arbete med operationella risker. En genomgång har gjorts av kommitténs arbets-

former i syfte att öka effektiviteten. Kommittén ska mötas mindre frekvent och mötena ska inriktas på principiella frågor, säkerhetsprojekt, incidenthantering och uppföljning av vidtagna säkerhetsåtgärder.

BARA-projektet (Beskrivning Av Riksgäldskontorets Arbetsprocesser) har avslutats. Baserat på BARA-dokumentationen görs riskanalyser av verksamheterna. Eventuella förändringar i processerna diskuteras och beslutas tillsammans med berörda avdelningar. Detta arbete är delvis avslutat. Privatmarknadens verksamhet är genomgången. Den huvudsakliga delen av skuldförvaltnings verksamhet har gått igenom. Riskanalyserarbetet av internbanken och garantiverksamheten har kommit långt.

6.3 Måluppfyllelse

RGK har under en följd av år gradvis förbättrat riskhanteringen genom att vidta åtgärder avseende organisation, system och rutiner. Riksgäldskontoret har ett väl utformat regelverk i form av riktlinjer, limiter och instruktioner alltifrån de mest övergripande reglerna fastställda av riksdag och regering till styrelseriktlinjer och instruktioner på lägre nivå.

Organisationen är väl utformad med strikt åtskillnad mellan front office och backoffice och med en oberoende riskkontroll. De metoder och modeller som RGK använder i riskhanteringen ligger på en hög nivå. Marknads- och kreditriskhanteringen i valutaskuldförvaltningen sker med metoder som motsvarar marknadsstandard i den finansiella sektorn. Dokumentationen av RGK:s arbetsprocesser är i det stora hela avklarad. Kontinuitetsplaneringen har förbättrats genom en vidareutveckling av beredskapsplanen, förbättrat brandskydd och utveckling av driftöverenskommelser och reservrutiner. Arbetet för att få till stånd ett reservdriftställe pågår.

Sammantaget är bedömningen att RGK når upp till bästa

marknadspraxis i den finansiella riskhanteringen men att visst arbete återstår avseende övriga risker. RGK uppfyller de för verksamheten relevanta krav som ställs i lagstiftning gällande finansiella företag och i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd.

6.4 Återrapportering ekonomisk säkerhet

RGK ingår i det av Krisberedskapsmyndigheten upprättade samverkansområdet för Ekonomisk Säkerhet (SOEK). Med anledning av det arbetet har RGK under 2003 startat ett antal aktiviteter. Dessa ska sammantaget leda till att myndighetens förmåga att genomföra sina uppdrag stärks vid svåra påfrestningar på samhället och vid höjd beredskap. Exempel på aktiviteter är:

- En i SOEK analys som kartlägger gränssytor och beroenden
- RGK genomför en informationssäkerhetskartläggning i samarbete med Försvarets Radioanstalt. Kartläggningen ska slutföras under första kvartalet 2004
- RGK har utbildat en signalskyddsorganisation, samt säkerhetsskyddschef och handläggare

Upphandling av reservdriftställe har fullgjorts under 2003. Nu pågår det praktiska arbetet med att få reservdriftstället på plats. Detta arbete bedrivs av IT tillsammans med konsulter. Arbetet beräknas vara klart under våren 2004.

RGK har idag en klarare bild av den egna verksamheten i ett samhälleligt perspektiv. Inför 2004 kommer RGK att genomföra en risk- och sårbarhetsanalys med utgångspunkt i Krisberedskapsmyndighetens riktlinjer. Där ska redovisas på vilket sätt beroendet av el, telekommunikationer och samhällsviktiga IT-system kan begränsa kontorets möjlighet att bibehålla sin operativa förmåga. I analysen ska också effekterna av ett eventuellt NBC-angrepp ingå.

7. Systemfrågor

7.1 Aktuella systemfrågor

Infrastruktur

Under året har arbetet med att trygga RGK:s informations- och kommunikationsförsörjning fortsatt, och de infrastrukturella insatser som påbörjades 2002 har färdigställts. Införandet av IP-telefoni (telekommunikation via Internet Protocol) samt uppgraderingen av den tekniska plattformens hårdvara och operativsystem slutfördes under första halvåret 2003.

Arbetet med att höja prestanda och kvalitet för den externa webplattformen har fortsatt under året. Inför 2004 har RGK att ta ställning till mer genomgripande insatser.

Uppbyggnad av ett alternativt driftställe har påbörjats som ett led i kontinuitetsplaneringen. Arbetet beräknas vara färdigt under första halvåret 2004.

Systemstöd för RiksgäldsSpar

RGK erbjuder sparalternativet RiksgäldsSpar för små och mindre placerare. Under året har RGK arbetat vidare med att förbereda upphandling av ett nytt systemstöd för de produkterna. Projektet har varit ett pilotprojekt för utveckling av system. Detta har gett ett bra resultat. Framst har arbetet inneburit intensivt kravspecifikations- och analysarbete, då det nya systemstödet bland annat ska klara av en framtida utveckling av kundkanalerna.

Upphandlingen startades i november enligt LOU. I början av 2004 kommer upphandlingsunderlaget att skickas ut till de leverantörer som inbjuds att lämna anbud. Svarstiden för detta går ut i början av mars. Avtal beräknas att bli skrivet före sommaren.

8. En utvecklande och lärande arbetsplats

8.1 RGK:s medarbetare

RGK hade 145 medarbetare vid ingången av 2004. Antalet årsarbetskrafter uppgår till 128. Av de anställda är 58 procent kvinnor och 42 procent män. I ledande befattningar är 50 procent kvinnor och 50 procent män.

Sju personer lämnade RGK och antalet anställda i arbete var i genomsnitt 141 per månad. Personalomsättning var 5 procent, åtta procentenheter lägre än 2002.

Sammanlagt elva personer anställdes under året varav två chefer och nio handläggare/specialister. Alla nyanställda har högskoleexamen. 63 procent av medarbetarna har en akademisk examen.

Den genomsnittliga anställningstiden 2003 är 9,1 år (10,2 för 2002). Genomsnittsåldern är 42,4 år (42,2 för 2002).

Tabell 8.1 Åldersfördelning 2003

	≤29 år	30 – 49 år	≥ 50 år
Antal	12	91	42

8.2 Mål- och värderingsarbete

RGK startade under våren 2003 ett mål- och värderingsarbete. Syftet är att styra verksamheten bättre. Dessutom ska resursutnyttjande bli bättre. Ökad insikt om mål och värderingar skapar också större motivation och arbetsglädje hos medarbetarna. Arbetet har inneburit att RGK:s övergripande mål har blivit tydligare. Därefter har målen brutits ner i delmål för varje avdelning och vidare i individuella mål för varje medarbetare.

Tabell 8.2 Antal anställda som slutat sin anställning 1999–2003

Personalgrupp	1999	2000	2001	2002	2003	Summa
Chefer	1	1	1	1	2	6
Handläggare/specialister	11	20	15	11	2	59
Assistent/motsv. stödperson	10	5	3	4	3	25
Summa	22	26	19	16	7	90

Tabell 8.3 Antal anställda som börjat sin anställning 1999–2003

Personalgrupp	1999	2000	2001	2002	2003	Summa
Chefer	1		1	2	2	6
Handläggare/specialister	13	20	26	12	9	80
Assistent/motsv. stödperson	5		1	4		10
Summa	19	20	28	18	11	96

Värden handlar om vad som är viktigt i djupare mening. Det gäller sättet att utföra sin uppgift på och samspelet med andra på arbetsplatsen. Värden speglar andan eller kulturen i organisationen. Vi har enats om vilka värden som ska präglade Riksgäldskontoret. Arbetet fortsätter med att omsätta dessa värden i praktisk handling.

Mål formuleras genom dialog och förankring mellan respektive avdelning och ledning. Chefer och medarbetare på varje avdelning har deltagit. De individuella målen fastställs i medarbetarsamtal som följs upp en eller två gånger per år. Chefer och medarbetare ska diskutera hur den enskilde medarbetarens insats ska bidra till att uppfylla avdelningens mål.

Mål- och värderingsarbetet kommer att följas upp årligen i verksamhetsplaneringen. Handlingsplaner och budgetar arbetas fram både för avdelningar och enskilda medarbetare. I handlingsplanerna ska det framgå hur målen ska uppnås. Enkäter kan användas för utvärdering.

8.3 Kompetensförsörjning

Mål- och värderingsarbetet syftar bland annat till att skapa en utvecklande och lärande arbetsplats. RGK ska vara en god arbetsgivare med förmåga att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare utifrån verksamhetens bästa.

Rekrytera

Rekryteringsläget var under 2003 mycket gott och enligt vår bedömning kommer den förmånliga situationen att bestå 2004. På längre sikt kan konkurrensen komma att hårdna

till följd av förbättrat arbetsmarknadsläge. Dessutom kommer rekryteringsbehovet att öka till följd av pensionsavgångar.

RGK har under året deltagit i flera arbetsmarknadsdagar på högskolorna. För perioden 2004 – 2006 är målet att ytterligare öka kunskapen om RGK bland studenter genom att delta i sådana arbetsmarknadsdagar.

Behålla och utveckla

En viktig insats under året för att behålla medarbetare har varit mål- och värderingsarbetet. En löpande utveckling av medarbetarnas kompetens och arbetsuppgifter är en förutsättning för att de ska stanna kvar. En fortsättning på mål- och värderingsarbetet är närmast att utveckla ledar- och medarbetarskapet under 2004–2005. Det kommer att ske genom erfarenhetsutbyte internt och externt. Processen fortsätter även under 2006.

Utbildningen inom Finans och IT har dominerat. Finansutbildningen har huvudsakligen skett genom seminarier. Inom IT har de anställda genomgått utbildning i upphandling av IT-system, Windows 2000 samt nätverkskunskap.

De 84 kvinnliga medarbetarna har fått 191 utbildningsdagar dvs. drygt två dagar per kvinna i genomsnitt. Motsvarande siffra för manliga medarbetare är 198 dagar eller drygt 3 dagar per man. Utbildningar har i genomsnitt kostat 6 300 kronor per kvinna och 13 300 per man. Att utbildningskostnaden blivit högre för män beror till stor del på några längre och mycket dyra utbildningar, t ex till diplomerad finansanalytiker, andra kurser i finansiell ekonomi och IT.

Mångfalds/jämställdhetsplaner för 2004–2006 ska omfatta utvecklingsmål för kvinnor respektive män. Utgångspunkten är att alla anställda ska ha samma möjligheter till utveckling oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion, funktionshinder eller sexuell läggning.

8.4 Arbetsmiljö

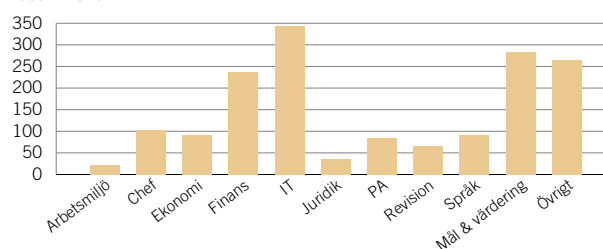
Hälsa – att vara långtidsfrisk

RGK fortsatte under året den satsning på friskvård och hälsofrågor som påbörjades under 2002 bland annat genom att:

- ge alla medarbetare rätt till en friskvårdstimme per vecka på arbetstid
- subventionera friskvårdskort med 60% av kostnaden eller maximalt med 1000 kronor per år

Diagram 8.1 Utbildningskostnad 2003

Tusen kronor

Tabell 8.4 Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro	2003-07-01 – 2003-12-31
Frånvaro totalt, av alla anställda på RGK	3 %
Andel långtidssjuka ¹ av total sjukfrånvaro	58 %
Frånvaro kvinnor, av totalt antal kvinnor	4 %
Frånvaro män, av totalt antal män	0,5 %
Frånvaro anställda – 29 år	0,3 %
Frånvaro anställda 30 – 49 år	1,4 %
Frånvaro anställda 50 år –	6,2 %

¹ Långtidssjuk avser en frånvaro i 60 dagar eller mer.

- erbjuda utbildning i Första Hjälp/Hjärt Lungräddning i samarbete med Röda Korset

Tabell 8.4 redovisar anställdas sjukfrånvaro i förhållande till ordinarie arbetstid. Vidare redovisas hur stor andel av sjukfrånvaron som gäller medarbetare som är borta 60 dagar eller mer. I tabellen redovisas också sjukfrånvaro fördelat på kön och ålder i förhållande till respektive grupps sammanlagda ordinarie arbetstid.

Av den totala sjukfrånvaron svarar långtidssjuka för 58 procent. Samtliga långtidssjuka är kvinnor och ingår i gruppen 50 år och över. Korttidsfrånvaron låg (<3%). Aktiv rehabilitering har bedrivits under året. En rehabiliteringspolicy har tagits fram för att ytterligare förbättra situationen för långtidssjuka.

Mångfald stärker kompetensen och verksamheten.

RGK har tagit beslut om en satsning på mångfaldskunskap under 2004. Målet är att öka medvetenheten i organisationen om den kompetenshöjning som kommer genom att ta tillvara medarbetarnas olika bakgrund och erfarenheter. En plan och policy kommer att introduceras i organisationen under 2004.

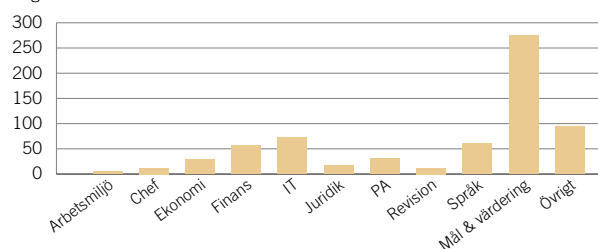
Mångfaldsarbetet vid Riksgäldskontoret syftar bl.a. till att:

- öka medvetenheten om mångfaldsarbetet och det mer värde detta kan tillföra verksamheten
- åstadkomma ökad mångfald inom personalen
- jämställdhet mellan könen ska genomsyras hela verksamheten
- bättre utnyttja organisationens kapacitet
- höja attraktionsvärdet för RGK som arbetsplats
- motverka diskriminering, sexuella och etniska trakasserier och annan kränkande behandling.

Riksgäldskontorets mål för jämställdhetsarbetet är en jämn fördelning mellan kvinnor och män inom såväl RGK:s olika verksamhetsområden som skilda personalgrupper. Löneskillnader ska uteslutande grundas på arbetets art och medarbetarnas kompetens och resultat.

Diagram 8.2 Utbildningsdagar 2003

Dagar

Finansiell redovisning

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med bestämmelserna i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag (SFS 2000:605).

Räkenskapshandlingarna omfattar resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisning, finansieringsanalys samt noter.

Resultaträkningen redovisar i sammandrag Riksgäldskontorets samtliga kostnader och intäkter. Balansräkningen redovisar i sammandrag RGK:s tillgångar, skulder och myndighetskapital. Anslagsredovisningen omfattar RGK:s redovisning mot statsbudgetens utgiftsanslag och inkomstitlar. Finansieringsanalysen visar hur verksamheten har finansierats och hur RGK:s likvida ställning har förändrats.

Avrundning av sifferuppgifter

I årsredovisningen avrundas samtliga sifferuppgifter enligt gängse princip. Delsummer i tabeller och uppställningar har inte justerats för att få totalsummorna att stämma. Vid summering av avrundade delsummer i tabeller och uppställningar kan därför i vissa fall totalsumman avvika med en decimal.

Brytdag

Brytdagen, dvs. när den löpande bokföringen för 2003 avslutades, var den 12 januari 2004.

Nytt statsskuldsmått fr.o.m. 1 januari 2003

Statsskulden ska, enligt regeringsbeslut, från år 2003 konsekvent mätas inklusive derivatinstrument, som skuldbytesavtal och valutaterminer. Dessutom ska skuldinstrumenten i den statliga redovisningen värderas till nominellt slutvärde.

Statsskulden ökade med 44 miljarder vid införandet av det nya måttet. Vid årsskiftet 2002 beräknades statsskulden till 1 160 miljarder med tidigare mått och uppgick till 1 204 miljarder kronor enligt det nya måttet.

Två viktiga förändringar har gjorts:

(1) Derivatinstrument inkluderas. Utöver statsobligationer, statsskuldväxlar och realobligationer ingår även derivatinstrument.

Riksgäldskontoret gör t.ex. skuldbytesavtal (swappar) för att ändra skuldens valutasammansättning och räntebindningstid. Eftersom Riksgäldskontoret skapat en stor del av valutaskulden genom att omvandla lån i kronor till valutaskuld, ger ett mått som inkluderar derivatinstrument en mer rättvisande bild av statsskuldens sammansättning. Även derivaten värderas enligt principen om nominellt slutvärde och med hänsyn till aktuell valutakurs.

(2) Alla instrument värderas till nominellt slutvärde. Instrumenten tas upp till det belopp som ska betalas på förfallodagen.

Tidigare värderades nominella obligationer till nominellt slutvärde, medan statsskuldväxlar och reala nollkupongobligationer värderades till anskaffningsvärde. Reala kupongobligationer värderades till slutvärde, men utan hänsyn till upplupen inflationskompensation. Principförändringen betyder att statsskuldväxlar och reala nollkupongobligationer tas upp till det belopp som ska betalas på förfallodagen. Dessutom inkluderas upplupen inflationskompensation för alla typer av realobligationer.

Jämförelsesiffrorna i årsredovisningen är ändrade i enlighet med det nya statsskuldsmåttet. För finansieringsanalysen har inte jämförelseuppgifterna justerats.

Förändrad finansiering för in- och utlåningen

Sedan den 1 januari 2003 är in- och utlåningsverksamheten inom statens internbank anslagsfinansierad. Avgifterna i verksamheten får inte disponeras utan ska redovisas mot inkomstittel. Det innebär att avgifterna som tidigare redovisades under verksamhetens intäkter i fortsättningen redovisas under uppborðsavsnittet i resultaträkningen.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Bokförings- och utgiftsmässiga principer

Riksgäldskontoret tillämpar bokföringsmässig redovisning i resultaträkningen. Anslagsredovisning sker enligt utgiftsmässiga principer. Eftersom avräkningen mot anslaget sker utgiftsmässigt uppstår en periodiseringseffekt som påverkar årets kapitalförändring. En beskrivning av de olika principernas konsekvenser för redovisningen redogörs för under rubriken Förtydligande av vissa samband i redovisningen.

Emissioner

Samtliga instrument värderas till nominellt slutvärde. Instrumenten tas upp till det belopp som ska betalas på förfallodagen.

Skillnad mellan erhållen likvid och bokförd statsskuld redovisas som över- eller underkurs samt en eventuell räntedel som resultatförs och påverkar anslaget räntor på statsskulden. Storleken på över- eller underkurser och eventuell upplupen ränta beräknas utifrån gällande marknadsränta vid emissionstillfället, jämfört med villkoren (kupongränta, ränteförfallodag) i det lån som emitteras.

Realiserade kursvinster och förluster

Vid repotransaktioner eller vid uppköp av obligationer redovisas skillnad mellan likvidbelopp och bokförd skuld som realiserad kursvinst- eller förlust. Om realiserade kurser, se Marknadsvärdering nedan.

Över- och underkurser vid emission

Skillnad mellan erhållen likvid och bokförd statsskuld redovisas som över- eller underkurs och ränta. Se även Emissioner ovan.

Balanserade över-/underkurser

Vid emissioner redovisas skillnaden mellan erhållen likvid och bokförd statsskuld som över- eller underkurs. Utgiften avräknas anslaget räntor på statsskulden. Den uppkomna över- eller underkursen balanseras (som periodavgränsningspost) och intäkts- respektive kostnadsförs i resultaträkningen fördelat över lånets löptid.

Återköpsavtal (repo)

Riksgäldskontoret genomför transaktioner med återköpsavtal (repo) i emitterade lån. Genomförda repotransaktioner i lån emitterade av Riksgäldskontoret ökar/minskar aktuellt lån under statsskulden. Genomförda repotransaktioner i lån emitterade av andra låntagare redovisas som kortfristiga placeringar och ingår inte i statsskulden.

Uppköp av obligationer

Riksgäldskontoret köper upp obligationer i utestående lån. Uppköp av obligationer tillhörande lån emitterade av Riksgäldskontoret, betraktas som en förtida amortering och minskar därför aktuellt lån under statsskulden.

Uppköpta premieobligationer redovisas däremot som anläggnings-tillgångar ända tills inlösen sker. Uppköp av obligationer emitterade av andra låntagare redovisas som kortfristiga placeringar i form av innehav av andras värdepapper.

Kortfristiga placeringar

Riksgäldskontoret placerar kortfristig överskottslikviditet på dagslå-nemarknaden. Placerad överskottslikviditet redovisas som kortfristiga placeringar. Den vid dagens slut återstående behållningen eller underskottet placeras på, respektive belastar bankkonto.

Dagslån

Riksgäldskontoret lånar på dagslå-nemarknaden för att hantera kortfristiga förändringar i lånebehovet. Dagslån redovisas under stats-skulden.

Värdering av fordringar och skulder i utländsk valuta m.m.

Forordningar och skulder i utländsk valuta är värderade till boksluts-dagens valutakurser. Se även realiserade valutakursförändringar nedan.

Orealiserade valutakursförändringar

Redovisade orealiserade valutakursförändringar avser skillnaden mellan bokfört anskaffningsvärde för skulden (i utländsk valuta) som är redovisad i svenska kronor och den värdering som görs till gällande valutakurser. Den orealiserade valutakursändringen ingår i statsskulden. Förändringen av valutaskuldens värdering redovisas i resultaträkningen.

Realiserade valutakursförändringar

När en skuld eller fordran i utländsk valuta förfaller till betalning, redovisas skillnaden mellan bokfört anskaffningsvärde för skulden (i svenska kronor) och betalningen som en realiserad valutakursförändring i resultaträkningen.

Materiella anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar tas upp till anskaffningsvärdet och avskrivs linjärt med 3, 5 eller 10 år baserat på dess ekonomiska livslängd. Investeringens totala anskaffningsvärde skall också överstiga 10 000 kronor för att redovisas som anläggningstillgång. Personatorer som anskaffats efter den 30 juni 1998 avskrivs omedelbart. RGK har bedömt att den ekonomiska livslängden för denna utrustning understiger 3 år.

Immateriella anläggningstillgångar

Som immateriella anläggningstillgångar redovisas utvecklingskostnader som är av väsentligt värde för Riksgäldskontorets verksamhet under kommande år. Under året har externa kostnader i två större projekt redovisats som immateriella anläggningstillgångar.

Värderingar av övriga fordringar och skulder

Övriga tillgångar och skulder, d.v.s. andra tillgångs- och skuldposter än de som beskrivits ovan, redovisas till anskaffningsvärde. Fordringar tas upp till det belopp som beräknas inflyta. Dock redovisas lån med kreditrisk (se not 17) för närvarande till nominella belopp utan hänsyn till eventuella befarade förluster.

Finansieringsanalysen

Finansieringsanalysen följer uppställningsformen enligt förordning om årsredovisning och budgetunderlag, anpassad till Riksgäldskontorets verksamhet. I Riksgäldskontorets finansieringsanalys redovisas vissa flöden enligt den s.k. indirekta metoden, som innebär att kassaflödet tas fram genom att samtliga intäkter och kostnader enligt resultaträkningen korrigeras för förändringar av fordringar och skulder. Vissa faktiska betalningar redovisas enligt direkt metod, exempelvis räntor på statsskulden. Finansieringsanalysen kan därför inte direkt stämmas av mot resultaträkningens poster och balansposternas förändring. För finansieringsanalysen har inte jämförelseuppgifterna justerats p.g.a. det nya statsskuldsmåttet.

Affärsdagsredovisning

Riksgäldskontoret tillämpar affärsdagsredovisning. Det innebär att transaktioner påverkar den redovisade statsskulden på affärsdagen, dvs. när avtal ingås och inte när betalning sker. Av den redovisade statsskulden den 31 december 2003 utgjordes 1 031,0 miljoner kronor av avtalade men ännu inte betalade transaktioner.

Interna fordringar och skulder

Eliminering av fordringar och skulder gentemot statens internbank (avdelning inom Riksgäldskontoret), som handhar samtliga myndigheters (inklusive Riksgäldskontorets) räntekonton och lån till anläggningstillgångar, har inte gjorts. Denna princip gäller sedan 1999 och innebär att informationen om Riksgäldskontorets egna räntekonton och lån till anläggningstillgångar i årsredovisningen blir tydlig (se not 23 och 28).

Förtydliganden av vissa samband i redovisningen

Två redovisningsprinciper – kostnads- och utgiftsmässig

Redovisningsprincipen att utgifter och inkomster avräknas anslagen innebär att s.k. periodiseringar enligt kostnads- och utgiftsmässig redovisning, såsom orealiserade valutakursdifferenser, upplupna räntekostnader etc., inte avräknas anslagen. Utfallet under 2003 för utgifter på anslaget räntor på statsskulden enligt den utgiftsmässiga principen är 42,0 miljarder kronor. Enligt kostnads- och utgiftsmässiga principer är årets kostnader för räntor, över- och underkurser, valutaförändringar m.m. 29,5 miljarder kronor.

Kassamässig redovisningsprincip

Det finns också en tredje princip som är central för Riksgäldskontoret, nämligen den kassamässiga principen. Lånebehovet (se avsnitt 2.1) tas fram enligt kassamässiga principer. Utfallet för anslaget Räntor på statsskulden skiljer sig därför mellan presentationerna av anslagsredovisningen och lånebehovet (jämför tabell 2.1 och 1.3). Skillnaden 2003 uppgick till 0,2 miljarder kronor som förklaras av de olika principerna kassamässig och utgiftsmässig.

Intäkter av anslag i resultaträkning jämfört anslagsutfallet

Enligt anslagsredovisningen är den totala anslagsbelastningen 42 431,7 miljoner kronor och inleveransen till inkomsttitel 3 385,5 miljoner kronor som netto blir 39 046,2 miljoner kronor. Enligt resultaträkningen är intäkter av anslag netto, 38 292,5 miljoner kronor, en skillnad på 753,7 miljoner kronor. Skillnaden förklaras av att anslagsintäkter för depositioner för futures redovisas mot statskapital.

Resultaträkningens saldo - årets kapitalförändring

Periodens kapitalförändring är 14,0 miljarder kronor. Motsvarande period förra året var kapitalförändringen 21,3 miljarder kronor. För statliga myndigheter är resultatet – kapitalförändringen – inte ett mått på om verksamheten går bra eller dåligt. Utgifter och inkomster ger via anslagen en motsvarande intäkt av anslag respektive en reduktion av intäkt av anslag, dvs. nettot blir noll i resultaträkningen. Däremot avräknas inte anslagen för s.k. periodiseringar, exempelvis upplupna räntekostnader eller orealiserade valutakursförändringar. Det är alltså endast förändringen av storleken på periodiseringar samt på över-/underskottet från den avgiftsfinansierade verksamheten, som ligger i årets kapitalförändring.

Kommentarer till utfall 2003

Finansiella kostnader

Årets utfall för finansiella kostnader för förvaltning av statsskulden har förändrats från 41,8 till 29,6 miljarder kronor, dvs. en minskning av kostnaderna med 12,2 miljarder kronor.

Finansiella kostnader	2003-12-31	2002-12-31
Räntekostnader m.m.	-43,7	-62,1
Justering av inflationskompensation 2002 ¹⁾		-4,6
Realiserade valutakursförluster	-4,4	-6,6
Orealiserade valutakursvinster	18,5	31,5
Summa	-29,6	-41,8

¹⁾ Jämförelsestörande post

De orealiserade valutakursförändringarna innebar, tack vare en stärkt krona jämfört med andra valutor, 18,5 miljarder kronor i lägre finansiella kostnader. Under 2002 innebar omvärderingen av statsskulden hela 31,5 miljarder kronor i orealiserade valutakursvinster.

Räntekostnaderna m.m. har minskat med 18,4 miljarder kronor från 62,1 till 43,7 miljarder kronor. De lägre räntekostnaderna beror på det lägre ränteläget, dels direkt, dels via stora överkurser vid emission av kupongobligationer. En ytterligare orsak var att ränteintäkterna från kreditgivningen till statliga myndigheter m.fl. ökade med ca 5,3 miljarder kronor, som beror på en ökad nettoutlåning till statliga myndigheter (se avsnitt 4.3).

Utfall räntor på statsskulden

Utfallet för anslaget räntor på statsskulden uppgår till 42,0 miljarder kronor för 2003. Det är 13 miljarder kronor lägre än årets ursprungliga anslagstilldelning. Orsaken är att låneplanen lagts om och att räntenivåerna har sjunkit. Lån med hög räntekupong har emitterats under året och överkurser har minskat anslagsutfallet för räntor på statsskulden med 14,6 (8,3) miljarder (se avsnitt 2.1 och not 37).

Utfall förvaltningskostnader

Utfallet för 2003 blev 263,3 (244,3) miljoner kronor och är 18 miljoner kronor högre än för 2002. Det är dock ingen egentlig höjning av kostnadsnivån utan beror på att hela statens internbank anslagsfinansieras fr.o.m. 2003.

Anslagssparandet

Riksgäldskontorets ingående anslagssparande vid årets början var 65,9 miljoner kronor. Efter regeringens indragning med 30 miljoner kronor, som beslutades den 8 maj 2003, uppgick anslagssparandet till 35,9 miljarder kronor. Anslagssparandet uppgick till 22,7 miljoner kronor vid årets slut (se not 39).

Provisionskostnader för premier

Utfallet 2003 för provisionskostnader (anslag 29 92:3) uppgick till 151,8 miljoner kronor. Utfallet för 2002 uppgick till 156,0 miljoner kronor. Den största delen av förändringen beror på minskade inlösenprovisioner för premieobligationer. Samtliga fysiska premieobligationslån har nu förfallit.

Marknadsvärdering

I årsredovisningen beskrivs även statsskulden värderad till bokslutsdagens marknadsränta. Se tabell 1.2 och not 26. Dagslån och repor har dock inte marknadsvärderats.

Undantag från ekonomadministrativa regler

Garantiverksamheten är undantagna reglerna i 23 § i kapitalförsörjningsförordningen (1996:1188) vad gäller bestämmelser om förfarande vid mer än 10 procents ackumulerat överskott i den avgiftsbelagda verksamhetens omsättning.

Garantiverksamheten och statens internbank omfattas inte av 7 § Avgiftsförordningen (1192:191) om samrådsskyldighet om avgifter.

Resultaträkning

1 000-tal kronor (Not 1)

	Not	2003	2002
Verksamhetens intäkter			
Intäkter från anslag		41 609 433	67 156 899
Intäkter av avgifter från garanti- och kreditgivning		293 225	125 536
Intäkter av avgifter från in- och utlåning till statliga myndigheter m fl		-	21 482
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	25	732
Ränteintäkter räntekonto m m		64 853	74 041
Summa verksamhetens intäkter		41 967 535	67 378 690
Verksamhetens kostnader			
Finansiella kostnader för förvaltning av statsskulden			
Räntekostnader	3	-83 002 086	-124 841 053
Ränteintäkter	3	39 813 158	55 429 926
Över-/underkurs vid emission	4	3 432 498	7 502 042
Realiserade kursförluster	5	-3 810 903	-4 594 139
Realiserade valutakursförluster	6	-4 366 264	-6 650 028
Orealiserade valutakursvinster	6	18 465 431	31 462 668
Intäktsförda preskriberade obligationer, kuponger och vinster		13 033	11 064
Provisionsintäkter/avgifter för obligationer		14	14
Provisioner till banker m. fl.	7	-156 111	-158 889
Summa		-29 611 230	-41 838 394
Övriga verksamhetskostnader			
Personalkostnader	8	-88 383	-80 192
Lokalkostnader		-16 569	-16 403
Omvärdering av garantifordringar		9 272	-3 261
Reservering för framtida garantiförluster	9	1 939 700	-3 857 106
Kostnader för utbetalning av garantisubvention	10	-1 400	-40 000
Övriga driftkostnader	11	-181 030	-200 894
Räntekostnader, m. m.		-329	-209
Avskrivningar	13	-5 227	-3 016
Summa		1 656 033	-4 201 081
Summa verksamhetens kostnader		-27 955 196	-46 039 475
Verksamhetsutfall		14 012 338	21 339 214
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avg m.m. samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheterna		16 731	
Intäkter av uppbörd		3 300 244	20 000 000
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamheten		-3 316 974	-20 000 000
Summa uppbördsverksamhet		2	0
Årets kapitalförändring	12	14 012 340	21 339 214

Balansräkning

1 000-tal kronor (Not 1)

	Not	2003-12-31	2002-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar	13	1 265	-
Balanserade utgifter för utvecklingsarbete		1 265	-
Materiella anläggningstillgångar		13 918	8 960
Maskiner, inventarier, installationer m. m.	14	13 918	8 960
Finansiella anläggningstillgångar		218 631 855	215 212 533
Andra långfristiga värdepappersinnehav	15	6 369 121	19 622 597
Långfristiga fordringar hos andra myndigheter	16	202 714 334	184 910 247
Andra långfristiga fordringar	17	9 548 401	10 679 689
Fordringar		6 062 775	7 961 462
Kundfordringar	18	111 714	35 012
Fordringar hos andra myndigheter	19	1 650 513	1 482 486
Övriga fordringar	20	4 300 548	6 443 964
Periodavgränsningsposter		25 807 870	27 846 826
Förutbetalda kostnader	21	15 114 908	16 144 264
Övriga upplupna intäkter	22	10 692 961	11 702 562
Avräkning med statsverket		1 066 338 419	1 025 343 955
Avräkning med statsverket	23	1 066 338 419	1 025 343 955
Kortfristiga placeringar		7 469 000	-
Dagslån		7 469 000	-
Kassa och bank		2 098 404	2 232 896
Kassa, postgiro och bank	24	2 098 404	2 232 896
SUMMA TILLGÅNGAR		1 326 423 506	1 278 606 632
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital		-55 272 079	-70 003 754
Statskapital	25	3 768 449	3 997 269
Balanserad kapitalförändring	26	-73 052 869	-95 340 237
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	12	14 012 340	21 339 214
Avsättningar		3 401 800	5 341 500
Reservering för framtida garantiförluster	9	3 401 800	5 341 500
Statsskulden	27	1 228 835 218	1 204 227 894
Lån i svenska kronor		898 409 342	828 903 768
Lån i utländsk valuta		330 425 876	375 324 126
Skulder m.m.		94 000 402	91 226 511
Skulder till andra myndigheter	28	76 644 890	72 388 217
Leverantörsskulder		23 252	18 575
Övriga skulder	29	17 332 259	18 819 719
Periodavgränsningsposter		55 458 166	47 814 482
Upplupna kostnader	30	30 801 226	31 728 200
Övriga förutbetalda intäkter	31	24 656 939	16 086 283
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		1 326 423 506	1 278 606 632
Ansvarsförbindelser			
Garantiåtaganden utan reservering för framtida garantiförluster	32	85 230 416	74 313 917
Skuldbevis	33	7 381 787	7 256 027
Inskrivna spar- och premieobligationer	34	1 478	1 711

Anslagsredovisning

Anslagsredovisningen omfattar en redovisning och specifikation av utfallet på de inkomstitlar och anslag på statsbudgeten som Riksgäldskontoret under budgetåret har disponerat.

Redovisning mot statsbudgetens inkomstitlar (1 000-tal kronor)

Inkomstittel	Benämning	Not	Utfall per 31 december 2003
2124	Inlevererat överskott av Riksgäldskontorets garantiverksamhet	36	68 560
2153	Inlevererat överskott från AB Svenska Spel		3 300 244
2557	Avgifter vid statens internbank i Riksgäldskontoret		16 730
Summa			3 385 534

Redovisning mot statsbudgetens anslag (1 000-tal kronor)

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerade anslagsbelopp	In-dragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Saldo 31 december 2003
26 92:1 Räntor på statsskulden, not 37		42 000 000			42 000 000	-42 015 254	-15 254
26 92:3 Provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning, not 38		140 000			140 000	-151 812	-11 812
2 2:3 Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader, anslagspost 1, not 39	48 881	241 049		-12 941	276 989	-253 269	23 720
anslagspost 2	17 059	9 000		-17 059	9 000	-10 006	-1 006
Garantiverksamheten							
2 2:6 Insatser i internationella finansieringsinstitutioner, post 2							
2 2:7 Avsättning för garantiverksamhet, anslagspost 2		1 400			1 400	-1 400	0
7 8:1 Biståndsverksamhet, post 1.2							
22 36:2 Våghållning och statsbidrag, post 3.1							
22 36:4 Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter, post 4.1							0
Summa	65 940	42 391 449		-30 000	42 427 389	-42 431 741	-4 352

Finansieringsanalys

Finansieringsanalysen visar hur verksamheten har finansierats och hur RGK:s likvida ställning har förändrats. Uppgifterna lämnas i 1 000-tal kronor.

	2003-01-01 – 2003-12-31	2002-01-01 – 2002-12-31
Drift		
Kostnader		
Räntor på statskulden, m.m.	-113 405 510	-152 862 123
Förvaltningsutgifter	-430 674	-456 780
Infriande av garantier	-2 463	-3 054
Garantisubventioner	-1 400	-40 000
EU-avgifter	-24 347 715	-13 588 740
	-138 187 762	-166 950 697
Finansiering genom intäkter och avgifter		
Räntor på statskulden, m.m.	76 081 941	85 724 295
Återvunna garantier	7 438	3 653
Avgifter för garantigivning	356 884	195 727
Avgifter för kreditgivning	0	21 899
Övriga inkomster	1 218	4 166
EU-avgifter från myndigheter	18 463 997	13 393 657
	94 911 477	99 343 396
Finansiering från statsbudgeten		
Anslagsmedel som erhållits för drift	41 672 480	67 183 048
Medel som överförts till inkomstitlar från drift	-68 560	-29 218
Ökning(+)/minskning(-) av statskapital	719 334	437 378
	42 323 254	67 591 208
Finansiering genom skulddispositioner		
Ökning(-)/minskning(+) av kortfristiga fordringar	-1 290 189	11 245 766
Ökning(+)/minskning(-) av kortfristiga skulder	-796 691	-272 147
	-2 086 880	10 973 618
Kassaflöde till drift	-3 039 911	10 957 525
Investeringsverksamhet		
Investeringar i		
– materiella anläggningstillgångar	-10 185	-7 688
– immateriella anläggningstillgångar	-1 265	
	-11 450	-7 688
Finansiering		
Lån från Riksgäldskontoret	7 757	7 688
– amorteringar	-5 513	-3 069
Anslagsmedel som erhållits för amorteringar	5 513	3 069
	7 757	7 688
Kassaflöde till investeringsverksamhet	-3 692	0
Låneverksamhet		
Täckning av underskott på statsverkets checkräkning	-27 901 854	5 311 060
Minskning (+) av behållningar på räntekonto	25 387 243	-9 103 777
In- och utlåning		
Ökning (+) av inlåning	4 338 790	-44 233 452
Ökning (-) av utlåning	-16 672 799	-5 944 743
	-12 334 009	-50 178 195

Fortsättning från föregående sida – Finansieringsanalys (1 000-tal kronor)

	2003-01-01 – 2003-12-31	2002-01-01 – 2002-12-31
Finansiering genom upplåning		
Ökning (+)/minskning (-) av upplåning		
– statsobligationslån	54 760 488	45 233 118
– statsskuldväxlar	19 718 496	-8 843 557
– dagslån	-4 926 000	-7 574 000
– premieobligationer	-2 200 000	-3 200 000
– riksgäldskonto	-17 205	-525 432
– riksgäldsspar	2 169 796	3 906 799
Upplåning i svenska kronor	69 505 575	28 996 928
Upplåning i utländsk valuta	-44 898 250	-25 495 001
Finansiering genom skulddispositioner		
Ökning (-)/minskning (+) av		
– uppköpta obligationer	546 662	312 375
– bostadsobligationer	12 706 814	7 201 076
– dagslån och placeringar	-7 469 000	1 989 000
Ökning (+)/minskning (-) av		
– skuldskötselåtgärder	-2 057	-9 481 397
– övriga kortfristiga skulder	2 252 440	-860 202
	8 034 859	-839 148
Påverkan från valutakursförändringar	17 711 683	28 102 290
Kassaflöde från låneverksamhet	35 505 247	-23 205 844
Uppbördsverksamhet		
Intäkter av avgifter mm samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten	16 731	
Erhållen uppbörd	3 300 244	20 000 000
Förändring av kortfristiga fordringar och skulder	-2	
Inbetalningar i uppbördsverksamheten	-3 316 974	-20 000 000
Kassaflöde från uppbördsverksamhet	0	0
Förändring av likvida medel	32 461 643	-12 248 319
Specifikation likvida medel		
	2003-01-01 – 2003-12-31	2002-01-01 – 2002-12-31
Likvida medel vid årets början	1 049 978	13 298 297
Ökning (+)/minskning (-) av		
– kassa och postgiro	-265 780	187 482
– tillgodohavande på räntekonto	204 129	217 598
– banktillgodohavanden	-72 840	-2 137 931
Ökning (+)/minskning (-) av		
– fordran till statsverket	32 596 135	-10 515 468
Förändring av likvida medel	32 461 643	-12 248 319
Likvida medel vid årets slut	33 511 622	1 049 978

Noter

1 000-tal kronor

Not 1 Kostnader och intäkter per verksamhet 2003

Verksamhet	Statsskuldsväl- förvaltning	Statens internbank	Garantier och krediter	Övrigt	Utfall 2003
Utfall 2003					
Verksamhetens intäkter					
Intäkter från anslag	41 693 323	-16 730	-68 560	1 400	41 609 433
Intäkter av avgifter från garanti- och kreditgivning	-	-	293 225	-	293 225
Intäkter av avgifter från in- och utlåning till statliga myndigheter m fl	-	-	-	-	-
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	25	-	-	-	25
Ränteintäkter räntekonto m.m.	934	260	63 659	-	64 853
Summa verksamhetens intäkter	41 694 282	-16 470	288 324	1 400	41 967 536
Verksamhetens kostnader					
Finansiella kostnader för förvaltning av statsskulden					
Räntekostnader	-81 126 568	-1 875 517	-	-	-83 002 086
Ränteintäkter	31 053 583	8 759 575	-	-	39 813 158
Över-/underkurs vid emission	3 432 498	-	-	-	3 432 498
Realiserade kursförluster	-3 834 600	23 696	-	-	-3 810 904
Realiserade valutakursförändringar	-4 364 010	-2 254	-	-	-4 366 264
Orealiserade valutakursförändringar	18 463 374	2 057	-	-	18 465 431
Intäktsförda preskriberade obligationer, kuponger och vinster	13 033	-	-	-	13 033
Provisionsintäkter/avgifter för obligationer	14	-	-	-	14
Provisioner till banker m fl	-156 111	-	-	-	-156 111
Summa	-36 518 787	6 907 558	-	-	-29 611 229
Övriga verksamhetskostnader					
Personalkostnader	-52 958	-15 927	-15 133	-4 366	-88 384
Lokalkostnader	-10 417	-3 055	-3 096	-	-16 569
Omvärdering av garantifordringar	-	-	9 272	-	9 272
Reservering för framtida garantiförluster	-	-	-99 000	-	-99 000
Reservering för framtida garantiförluster för Venantius	-	-	2 038 700	-	2 038 700
Kostnader för utbetalning av garanti-subsventioner	-	-	-	-1 400	-1 400
Övriga driftkostnader	-144 772	-26 586	-9 491	-182	-181 030
Räntekostnader m.m.	-221	-55	-53	-	-329
Avskrivningar	-	-	-	-5 227	-5 227
Summa	-208 368	-45 624	1 921 199	-11 175	1 656 033
Summa verksamhetens kostnader	-36 727 157	6 861 933	1 921 203	-11 175	-27 955 197
Summa uppbördsverksamheten (netto)			2		
Årets kapitalförändring	4 967 127	6 845 464	2 209 525	-9 775	14 012 340

Olikheterna i tabellen Kostnader och intäkter per verksamhet jämfört med de enskilda resultaträkningarna för Garantier och lån med kreditrisk som följer, beror på att indirekta kostnader och intäkter redovisats olika. Exempelvis ingår indirekta lönekostnader i tabellen ovan rubricerad som personalkostnad medan de ingår i posten Administrationskostnader i de enskilda resultaträkningarna nedan. Vidare förekommer att några poster redovisas brutto i de enskilda resultaträkningarna men netto i tabellen.

Resultaträkning för verksamheten Garantier och lån med kreditrisk

Avgifter och subsventionsmedel för garantier placeras som garantireserv på räntekonto i Riksgäldskontoret. En särskild garantireserv med eget räntekonto har inrättats för kreditgarantierna för Venantius. Riksgäldskontoret har tillgång till en obegränsad kredit på det förstnämnda räntekontot. På räntekontot för Venantius är krediten begränsad till 22 miljarder kronor, vilket är lika med det högsta tillåtna åtagandet.

Fortsättning not 1**Resultaträkning garantiverksamheten exkl. Venantius**

	2003	2002
Intäkter		
Inleverans netto till inkomsttitlar /		
Intäkter från anslag	-68 560	-29 218
Intäkter av avgifter från garanti- och kreditgivning	295 219	125 536
– Därav garantiavgifter betalda av garantitagarna	48 713	78 142
– Därav garantiavgifter, subventionerade via statsbudgeten	216 262	17 862
– Därav kreditriskavgifter	30 245	29 532
Omvärdering regressfordringar	9 272	-3 261
Räntor på räntekonto	46 555	49 192
Summa intäkter	282 486	142 249

Kostnader

Konsultarvoden/Köpta tjänster	-3 400	-4 112
Administrationskostnader	-24 101	-25 246
Reservering för framtida garantiförluster	-99 000	-2 018 507
Summa kostnader	-126 501	-2 047 865
Periodens under-/ överskott	155 985	-1 905 617

I reserveringen ingår inte en garanti där Riksgäldskontoret skrivit till regeringen om ändring i förordning så att en riskavspeglande avgift kan tas ut.

Resultaträkning för garantier för Venantius

	2003	2002
Intäkter		
Räntor på räntekonto	16 835	20 999
Reservering för framtida garantiförluster	2 038 700	
Summa intäkter	2 055 535	20 999
Kostnader		
Administrationskostnader	-1 995	-1 903
Reservering för framtida garantiförluster		-1 838 599
Summa kostnader	-1 995	-1 840 501
Periodens under-/ överskott	2 053 540	-1 819 502

Resultatet för året är att åtaganden exklusive Venantius uppvisade ett överskott på 156 miljoner kronor. Intäkterna utgjordes främst av garantiavgifter betalda av garantitagarna (48,7 miljoner kronor) eller som subventionsmedel över statsbudgeten (216,3 miljoner kronor). På kostnadssidan ökade reserveringarna för framtida garantiförluster med 99 miljoner kronor.

För Venantius blev resultatet ett överskott på över 2 miljarder kronor genom att reserveringen för framtida garantiförluster minskades med 2 038,7 miljoner kronor. Åtagandet för Venantius omvärderades under hösten 2003 till 300 miljoner kronor.

Den separata garantireserven för internationella finansieringsinstitut uppgick till 0 kronor.

För lån med kreditrisk har i vissa fall kreditriskavgift tagits ut. Efter avdrag för Riksgäldskontorets administrativa kostnader har 29 miljoner kronor förts till inkomsttitel.

Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar

	2003-12-31	2002-12-31
Försäljningsintäkter dragningslistor	12	712
Annonsintäkter	-	8
Avgifter för vinstsökning	13	12
Summa	25	732

Intäkter av avgifter enligt 4§ avgiftsförordningen uppgick till 25 tusen kronor. Försäljningen av dragningslistor har minskat sedan det sista fysiska premielånet förföll 2002.

Not 3 Räntekostnader/ränteintäkter

	2003-12-31	2002-12-31
Upplåning i svenska kronor		
Räntekostnader	-52 581 660	-73 623 219
Ränteintäkter	15 462 467	19 433 292
	-37 119 194	-54 189 927

Upplåning i utländsk valuta

Räntekostnader	-28 544 946	-39 392 922
Ränteintäkter	15 591 117	22 596 038
	-12 953 829	-16 796 884

Kreditgivning till affärsverk, m fl statliga myndigheter

Räntekostnader	-8 253	-8 439
Räntekostnader, inomstatligt	-1 867 226	-11 816 473
Ränteintäkter	454 716	507 616
Ränteintäkter, inomstatligt	8 304 859	12 892 980
	6 884 095	1 575 685

Summa räntekostnader -83 002 086 -124 841 053

Summa ränteintäkter 39 813 158 55 429 926

Räntekostnader, netto -43 188 928 -69 411 126

Bakgrunden till förändring av räntekostnader beskrivs i Kommentar till utfall 2003 under avsnitt Förtydliganden om vissa samband i redovisningen.

Förändringen i de inomstatliga räntekostnaderna beror till stor del av att Kärnavfallsfonden (KAF) och Premiepensionsmyndigheten (PPM) lade om sina placeringar 2002 från inlåning hos RGK till att köpa upp statspapper på marknaden.

Not 4 Över-/ underkurs vid emission

	2003-12-31	2002-12-31
Upplåning i svenska kronor		
Överkurs vid emission	5 880 875	8 351 209
Underkurs vid emission	-2 422 242	-944 511
	3 458 633	7 406 698
Upplåning i utländsk valuta		
Överkurs vid emission	149 107	247 927
Underkurs vid emission	-175 243	-152 583
	-26 136	95 344
Över-/underkurs vid emission	3 432 498	7 502 042

Över- och underkurser som uppkommer vid emissionstillfället balanseras i balansräkningen och periodiseras i resultaträkningen över lånets löptid.

Not 5 Realiserade kursvinster/ -förluster

	2003-12-31	2002-12-31
Upplåning i svenska kronor		
Realiserade kursvinster	510 256	1 206 475
Realiserade kursförluster	-4 134 317	-4 175 419
	-3 624 062	-2 968 945
Upplåning i utländsk valuta		
Realiserade kursvinster	5 009 080	3 346 848
Realiserade kursförluster	-5 219 619	-4 522 365
	-210 538	-1 175 517
Kreditgivning till affärsverk, m.fl. statliga myndigheter		
Realiserade kursvinster, inomstatligt	24 418	1 147 811
Realiserade kursvinster	-	5 829
Realiserade kursförluster, inomstatligt	-722	-1 596 837
Realiserade kursförluster	-	-6 481
	23 696	-449 677
Realiserade kursförluster	-3 810 903	-4 594 139

De inomstatliga förändringarna beror på att när KAF, PPM lade om sin inlåning halvåret 2002 så realiserades kursvinster och förluster.

Not 6 Valutavinst/ -förluster

Realiserade	2003-12-31	2002-12-31
Upplåning i utländsk valuta		
Realiserade valutavinst	255 151	1 545 951
Realiserade valutaförluster	-2 967 344	-2 401 227
	-2 712 193	-855 276
Skuldskötselinstrument		
Realiserade valutavinst	15 180 298	18 829 532
Realiserade valutaförluster	-16 832 115	-24 605 863
	-1 651 817	-5 776 331

Kreditgivning i utländsk valuta till statliga myndigheter

Realiserade valutavinst	3	2 885
Realiserade valutaförluster	-2 257	-21 305
	-2 254	-18 421
Realiserade valutaförluster	-4 366 264	-6 650 028

Varför förändringen i kreditgivningen i utländsk valuta är så pass stor mellan 2002 och 2003 beror på att FMV stängde terminskontrakt under 2002.

Orealiserade	2003-12-31	2002-12-31
Upplåning i utländsk valuta		
Orealiserade valutavinst	14 848 384	17 864 739
Skuldskötselinstrument		
Orealiserade valutavinst	3 614 990	13 569 551
Kreditgivning i utländsk valuta till statliga myndigheter		
Orealiserade valutavinst	2 057	28 378
Orealiserade valutavinst/-förluster	18 465 431	31 462 668

De orealiserade valutavinsterna/förlusterna har uppkommit vid omvärderingen av Riksgäldskontorets skulder och fordringar i utländsk valuta. Utöver statsskulden och skuldskötselinstrument (främst terminer och swappar) är det fordringar och skulder, såsom valutakonton och placering av medel enligt s.k. CSA-avtal (Credit Support Annex) som omvärderats.

Miljoner kronor	Ingående balans	Utgående balans	Resultaträkning
Statsskulden (not 27)	-15 901,3	5 920,5	21 821,8
Övriga poster ¹⁾	728,7	-2 627,7	-3 356,4
Summa	-15 172,6	3 292,8	18 465,4

1) Valutakonton (not 24), CSA-avtal och optioner, premier (not 20 och 29), depositioner, futures (not 20).

Not 7 Provisioner till banker m.fl.

	2003-12-31	2002-12-31
Försäljningsprovisioner	-92 670	-67 147
Mäklarprovisioner	-26 013	-23 267
Vinstutbetalningsprovisioner	-1 007	-7 275
Förvaltningsprovisioner	-11 041	-7 195
Inlösenprovisioner	-20 345	-50 712
Övriga provisioner	-750	-450
Avgift för intradagslimit i ERIX	-1 385	-1 393
Avgift för intradagslimit PG/Nordea	-2 900	-1 450
Summa	-156 111	-158 889

Försäljningsprovisionerna har ökat under 2003. Anledningen till ökningen mellan åren är att volymen på premielånen ökade. Inlösenprovisionerna har minskat till följd av att de sista fysiska premierna har förfallit under 2002.

Not 8 Personalkostnader

	2003-12-31	2002-12-31
Löner, arvoden och arbetsgivaravgifter	-83 216	-74 835
Utbildning, övriga personalkostnader	-5 167	-5 357
Summa	-88 383	-80 192

Lönekostnaderna uppgick under år 2003 till 51,0 miljoner kronor (50,2 miljoner kronor för år 2002).

Not 9 Reservering för framtida garantiförluster

	2003	2002
IB	5 341 500	1 484 394
Periodens allmänna reservering för framtida garantiförluster	99 000	2 018 507
Periodens reservering för Venantius	-2 038 700	1 838 599
UB	3 401 800	5 341 500
- Därav reservering exklusive Venantius	3 101 800	3 002 800
- Därav Venantius	300 000	2 338 700

Nedan redovisas storleken vid årens slut på de åtaganden för vilka reserveringar gjorts för framtida garantiförluster. Dessa åtaganden redovisas inte som ansvarsförbindelser inom linjen. I not 32 redovisas RGK:s övriga garantiåtaganden.

	2003-12-31	2002-12-31
Garantier som tillhör den ordinarie garantireserven		
Infrastrukturprojekt		
- Öresundsförbindelsen	30 564 280	26 359 435
- Stockholmsleder	7 242 000	6 054 000
- Göteborgs Trafikleder	2 661 000	2 083 000
Finansiering och fastigheter		
- SBAB ¹⁾	9 000 000	10 000 000
- övriga	1 267 340	988 711
Pensionsåtaganden		
- FPG	6 818 962	12 655 700
- Posten	3 861 510	3 941 305
- övriga	246 128	256 065
Internationella projekt		
- NIB	6 438 886	6 462 133
- övriga	192 968	249 013
Övriga åtaganden ²⁾	202 885	784 908
Summa	68 495 959	69 834 270
Garantier för Venantius (särskild garantireserv) ³⁾	9 885 033	13 639 766
Summa	78 380 992	83 474 036

¹⁾ Åtagandet 2002-12-31 för Öresundsförbindelsen avser tidpunkten 2002-09-30.

²⁾ I övriga åtaganden ingår lantbruks-, glesbygds- och fiskegarantier samt kreditgarantier till UD-anställda med 167 035 tusen resp. 269 432 tusen kronor. Uppgifterna avser tidpunkterna 2003-06-30 resp. 2002-06-30.

³⁾ Åtagandet för Venantius avser tidpunkterna 2003-11-30 resp. 2002-09-30.

Not 10 Kostnader för utbetalning av garantisubvention

	2003-12-31	2002-12-31
Kostnad för utbetalning av garantisubvention	-1 400	-40 000
Summa	-1 400	-40 000

Riksgäldskontoret har i enlighet med regeringsbeslut utbetalat subventionsmedel för premier till garantiverksamheten, från ett av RGK:s egna anslag. Garantisubventionen redovisas som intäkt i garantiverksamheten. Under året har garantiverksamheten totalt erhållit 201 400 tusen kronor i garantisubventioner. De resterande 200 000 tusen kronor har betalats ut från Ban- respektive Vägverket och har inte belastat RGK:s egna anslag.

Not 11 Övriga driftkostnader

	2003-12-31	2002-12-31
Ersättningar till banker m.m.	-43 671	-42 074
Reklam, information och PR	-53 922	-55 911
Försäljningskostnader hushållsupplåning	-11 218	-10 957
Inköp hårdvara, mjukvara och investeringar	-33 064	-17 196
Underhåll, service och reparationer	-478	-5 493
Köpta tjänster	-24 592	-55 469
Post och tele	-7 201	-8 438
Reskostnader	-1 654	-1 660
Administrativa kostnader	-5 227	-3 696
Övriga finansiella kostnader	-2	-
Summa	-181 030	-200 894

Jämförelseuppgifterna har justerats avseende administrativa kostnader (lokalkostnader).

Kostnaderna för köpta tjänster har minskat under 2003 beroende på att stora IT-projekt avslutades 2002. En omflyttning mellan posterna Underhåll, service och reparationer och Inköp hårdvara, mjukvara och investeringar bidrar till en ökning av den senare. Ökningen beror även på stora investeringar i RGK:s alternativa driftsställe.

Not 12 Årets kapitalförändring

	2003-12-31	2002-12-31
Över-/underskott i in- och utlåningsverksamheten		-5 775
Över-/underskott i garantiverksamheten	155 985	-1 905 617
Över-/underskott i garantiverksamheten, Venantius	2 053 540	-1 819 502
Övrig kapitalförändring	11 802 816	25 070 109
Summa	14 012 340	21 339 214

Not 13 Immateriella anläggningstillgångar

	2003-12-31	2002-12-31
IB	-	-
Pågående arbete	1 265	-
Årets avskrivningar	-	-
Summa UB	1 265	-

Not 14 Maskiner, inventarier, installationer m.m.

	2003-12-31	2002-12-31
Maskiner och inventarier,		
anskaffningsvärde IB	47 858	40 170
Årets anskaffningar	7 480	7 688
Pågående arbete	2 705	
Tidigare års avskrivningar, ackumulerade	-38 898	-35 882
Årets avskrivningar	-5 226	-3 016
Summa UB	13 918	8 960

Not 15 Andra långfristiga värdepappersinnehav

	2003-12-31	2002-12-31
Bostadsobligationer	5 458 100	18 164 914
Uppköpta premieobligationer	911 021	1 457 683
Summa	6 369 121	19 622 597

Innehavet av bostadsobligationer härrör sig från överföringen från AP-fonderna 2001. Årets inlösta bostadsobligationer uppgick till 12,7 miljarder kronor.

Uppköpta premieobligationer redovisas som anläggningstillgångar ända tills inlösen sker och minskar därför inte aktuellt lån under statsskulden.

Not 16 Långfristiga fordringar hos andra myndigheter

	2003-12-31	2002-12-31
Löpande krediter		
Försvarets materielverk	11 801 072	12 456 843
Banverket	2 672 975	807 113
Vägverket	1 211 903	1 029 175
Övriga	2 128 930	1 808 330
	17 814 880	16 101 461
Rörelsekapital med fast löptid		
Statens järnvägar	-	300 000
Vägverket	666 000	777 700
Fortifikationsverket	1 262 000	-
Luftfartsverket	200 000	-
	2 128 000	1 077 700
Investeringslån		
Luftfartsverket	6 817 000	6 509 500
Vägverket	4 266 700	2 605 000
Banverket	8 230 000	8 430 000
Statens fastighetsverk	5 340 000	4 900 000
Fortifikationsverket	3 887 000	4 487 000
FMV	3 140 000	-
Övriga	1 181 546	1 196 546
	32 862 246	28 128 046
Räntekonto med kredit (förvaltningskostnader)	4 675 210	4 642 868
Räntekonto med kredit (övrigt)	7 489 563	6 989 259
Centrala studiestödsnämnden (CSN)	121 503 363	112 409 136
Lån till anläggningstillgångar för förvaltningsändamål	16 241 071	15 561 777
Summa	202 714 334	184 910 247

Under året har Riksgäldskontoret erhållit 128 077 tusen kronor i räntor från statliga myndigheter för krediter på myndigheternas räntekonton. CSN har under 2003 erlagt 5 343 573 tusen kronor i räntor till Riksgäldskontoret för lån till studielån och hemutrustning.

Riksgäldskontoret har rätt att själva låna till investeringar i anläggningstillgångar för förvaltningsändamål. Riksgäldskontorets egna lån till investeringar i anläggningstillgångar, 11 204 tusen kronor ingår i posten Lån till anläggningstillgångar för förvaltningsändamål. Under året har Riksgäldskontoret erhållit 614 907 tusen kronor i räntor från statliga myndigheter för lån till anläggningstillgångar för förvaltningsändamål.

Not 17 Andra långfristiga fordringar

	2003-12-31	2002-12-31
Rörliga krediter		
AP-fonden	112 757	89 459
	112 757	89 459
Löpande krediter		
SAAB AIRBUS	150 519	-
Jernhusen AB ¹	-	400 000
Euromaint AB ¹	250 000	240 000
Radio tjänst	808 676	432 203
	1 209 195	1 072 203
Rörelsekapital med fast löptid		
Jernhusen AB ¹	1 000 000	3 425 000
Botniabanan ¹	1 325 000	1 400 000
	2 325 000	4 825 000
Investeringslån		
Svensk-danska Broförbindelsen AB ¹	3 360 000	3 190 000
A-train AB ¹	1 000 000	1 000 000
Jernhusen AB ¹	-	250 000
Botniabanan ¹	1 540 000	250 000
	5 900 000	4 690 000
Lån till anläggningstillgångar		
AP-fonden	1 450	3 027
	1 450	3 027
Summa	9 548 401	10 679 689

¹⁾ Lån med kreditrisk inom avdelningen Garantier och låns ansvarsområde.

Lånen med kreditrisk redovisas till nominella belopp utan hänsyn till eventuella befarade förluster. Riksgäldskontoret har för avsikt att se över redovisnings- och värderingsprinciperna inom ramen för det pågående arbetet med en ny modell för hantering av statliga krediter.

Not 18 Kundfordringar

	2003-12-31	2002-12-31
Kundfordringar i garantiverksamheten	102 664	26 871
Övriga kundfordringar	9 049	8 141
Summa	111 714	35 012

Not 19 Fordringar hos andra myndigheter

	2003-12-31	2002-12-31
Fakturerade räntor och avgifter i in- och utlåningen	1 629 262	1 456 155
Mervärdesskatt	6 895	7 124
Kundfordringar hos statliga myndigheter	14 356	19 207
Summa	1 650 513	1 482 486

Not 20 Övriga fordringar

	2003-12-31	2002-12-31
Premieobligationsvinster	1 341	3 032
Premieobligationer	13 566	20 435
Avräkning av förskottslikvider vid budgetårsskifte	-	-
Depositioner för handel med futures	2 108 658	5 239 657
Avräkningskonton	76 400	81 805
Regressfordringar från infriade garantier	29 030	24 733
Köpta köp- och sälloptioner	236 935	281 394
Fordran CSA-avtal	811 310	307 673
Avräkningskonton affärsdagsredovisning	1 023 308	485 236
Summa	4 300 548	6 443 964

Regressfordringarnas bruttobelopp vid utgången av 2003 är 345 miljoner kronor och har värderats med 316 miljoner kronor.

Not 21 Förutbetalda kostnader

	2003-12-31	2002-12-31
Förutbetalda kostnader, premielån	98 536	45 345
Förutbetalda underkurser, upplåning i svenska kronor	6 614 904	8 954 741
Förutbetalda underkurser, upplåning i utländsk valuta	502 228	598 642
Underkurser, just. nytt skuldmått i svenska kronor	7 899 240	6 444 413
Underkurser, just. nytt skuldmått i utländsk valuta	-	101 123
Summa	15 114 908	16 144 264

Jämförelseuppgifterna har justerats för att följa den nya definitionen på statsskulden.

Not 22 Övriga upplupna intäkter

	2003-12-31	2002-12-31
Ränteintäkter, skuldskötselåtgärder	9 862 236	11 016 602
Ränteintäkter, valutakonton	372	15
Ränteintäkter, CSA	190	549
Ränteintäkter, kreditgivning till affärsverk	822 467	671 650
Ränteintäkter, uppköpta obligationer i sv. kr	4 028	7 328
Upplupna avgifter i kreditgivningen	2 352	2 350
Upplupna avgifter i garantigivningen	1 317	4 067
Summa	10 692 961	11 702 562

Not 23 Avräkning med statsverket

	2003-12-31	2002-12-31
Avräkning med statsverket - ingående balans	1 025 343 955	1 031 871 622

Avräknat med statsbudgetens inkomstitlar

2124	Inlev. överskott av Riksgäldskontorets garantiverksamhet	-68 560	-29 218
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	-16 730	-
2131	Riksbankens av RGK inlevererade överskott	-	-20 000 000
2153	Inlev övertott svenska spel	-3 300 244	-
		-3 385 534	-20 029 218

Avräknat med statsbudgetens utgiftsanslag

2 2:3	Förvaltningskostnader	263 275	244 290
21 33:3	Täckande av förluster inom regionalpolitiken	-	11 000
23 43:9	Stöd till jordbrukets rationalisering	-	27 000
23 44:4	Strukturstöd till fisket, anslagspost 2	-	2 000
2 2:7	Avsättning för garanti Dom Shvetsii	1 400	-
26 92:1	Räntor på statsskulden, mm	42 015 254	67 183 174
26 92:3	Provisionskostnader	151 812	156 032
		42 431 741	67 623 494

Avräknat med statsverkets checkräkning

Uttag	-761 565 292	-693 897 473
Insättningar	796 228 203	632 826 491
Betalningsmyndigheten	-152 123 337	-149 125 570
Räntekonto med kredit, samlingskonto	13 131 025	47 898 198
Räntekonto NB	-40 999 511	-42 339 963
Räntekonto SEB	2 481 242	3 545 542
EU-betalningar	-5 883 718	-195 083
	-148 731 388	-201 287 859
Bostadsobligationer	-1 021 263	-1 493 058
	-1 021 263	-1 493 058

Utbetalda/inbetalda anslagsmedel

Anslagsmedel på ramanslag	153 360 888	151 468 226
Anslagsmedel på ramanslag, RGK	-220 049	-244 839
Medel från räntekonto som tillförts inkomstitel	-1 476 837	-2 564 383
Ingångsvärde på räntekonto	37 906	-32
	151 700 908	148 658 973

Avräkning med statsverket -

utgående balans	1 066 338 419	1 025 343 955
------------------------	----------------------	----------------------

Riksgäldskontorets betalningar netto avseende räntor på statsskulden, garantier och förvaltningsutgifter uppgick under perioden till 37,7 miljarder kronor.

Not 24 Kassa och bank

	2003-12-31	2002-12-31
Kontantkassa	-	5
Valutakonto Nordea	-5 238	61 557
Checkräkning i Riksbanken	-	1 291
Checkräkning i Riksbanken euro	534	-
Valutakonto Euroclear	815	6 774
Valutakonto Clearstream	22	31
Bankgirokonton	-3	-136
Räntekonto förvaltningsverksamheten	41 662	89 803
Räntekonto in- och utlåningsverksamheten	-	5 202
Räntekonto allmänna garantiverksamheten	1 473 914	1 232 619
Räntekonto garantiverksamheten, Venantius	530 945	514 769
Övriga bankkonton hos Nordea	55 347	321 122
Bankkonto hos Handelsbanken	406	-142
Summa	2 098 404	2 232 896

Riksgäldskontoret innehar för egen räkning medel på räntekonton i Riksgäldskontoret. Beviljad kreditram på räntekontot förvaltningsverksamheten är 25 000 tusen kronor.

Not 25 Statskapital

	2003-12-31	2002-12-31
Depositioner för handel med futures	-3 768 449	3 014 702
Infriade garantier, skuld till statsverket	-	982 568
Summa	-3 768 449	3 997 269

Statskapitalet speglar tillgångar i balansräkningen som är finansierade med medel från statsbudgeten.

Av statskapitalet som kommer från infriade garantier, 982 568 tusen kronor har i enlighet med regleringsbrev, 34 414 tusen kronor inbetalats till inkomsttitel 2124 Inlevererat överskott av Riksgäldskontorets garantiverksamhet. Detta var en engångsersättning för återvinningar av regressfordringar. Garantiverksamheten är numera i sin helhet avgiftsfinansierad. Resterande skuld, 948 154 tusen kronor redovisades mot balanserat över-/underskott i garantiverksamheten.

Not 26 Balanserad kapitalförändring

	2003
Belopp vid årets ingång 2003-01-01	-95 340 237
Årets kapitalförändring 2002	21 339 214
Konstaterade förluster i garantigivningen	948 154
Belopp vid periodens utgång 2003-12-31	-73 052 869

Not 27 Statsskulden

	2003-12-31	2002-12-31
Nominella lån i svenska kronor		
Statsobligationslån ^{1, 4)}	398 436 430	358 317 717
Statsskuldväxlar ²⁾	269 128 495	249 410 000
Premieobligationslån	38 700 000	40 900 000
Dagslån	-	4 926 000
Riksgäldskonto	1 482 556	1 499 761
Riksgäldspar	17 768 850	15 511 764
Summa nominella lån i svenska kronor	725 516 331	670 565 242
Reala lån i svenska kronor		
Statsobligationslån ³⁾	171 819 576	157 177 801
Riksgäldspar	1 073 436	1 160 725
Summa reala lån i svenska kronor	172 893 012	158 338 526
- lån i svenska kronor	898 409 342	828 903 768
- lån i utländsk valuta ⁴⁾	330 425 876	375 324 125
Statsskuld	1 228 835 218	1 204 227 893

¹⁾ Varav repor 3 491 460 (7 237 252).

²⁾ Varav repor 353 000 (9 108 000)

³⁾ Varav repor 658 891 (38 000)

⁴⁾ Kron/valutaswappar har minskat statsobligationer och har ökat lån i utländsk valuta med 165 500 000 (165 150 000).

Jämförelseuppgifterna har justerats för att följa den nya definitionen på statsskulden.

Statsskulden till marknadsvärde

	2003-12-31	2002-12-31
Nominella lån i svenska kronor		
Statsobligationer	447 501 186	400 407 371
Statsskuldväxlar	266 816 931	246 190 815
Dagslån	-	4 926 000
Premieobligationer	39 302 840	40 330 751
Riksgäldskonto	1 440 207	1 389 999
Riksgäldspar	17 653 552	15 237 554
Summa nominella lån i svenska kronor	772 714 716	708 482 490
Reala lån i svenska kronor		
Statsobligationer	198 032 813	171 099 931
Riksgäldspar	1 129 215	1 180 248
Summa reala lån i svenska kronor	199 162 028	172 280 179
Lån i utländsk valuta	343 073 833	392 244 161
Summa Statsskuld	1 314 950 577	1 273 006 830

Jämförelseuppgifterna har justerats för att följa den nya definitionen på statsskulden.

Not 28 Skulder till andra myndigheter

	2003-12-31	2002-12-31
Rörliga krediter		
Batterifonden	611 210	577 934
Insättningsgarantinämnden	1 784	195
Exportkreditnämnden	1 062 756	1 220 721
	1 675 750	1 798 850
Löpande krediter	621 365	769 210
Räntekonto med kredit (förvaltningskostnader)	23 426 071	25 274 359
Räntekonto med kredit (övrigt)	3 665 422	3 190 775
Avista medel		
Premiepensionsmyndigheten	27 902 683	28 060 402
Sida	1 590 145	1 476 686
Insättningsgarantinämnden	156 023	584 877
Kärnavfallsfonden	1 978 160	3 081 393
Skatteverket	4 800 000	2 500 000
SJ	1 555 842	-
Övriga	609 100	643 042
	38 591 952	36 346 400
Bundna medel > 1 år		
Exportkreditnämnden	4 400 000	3 600 000
SIDA	386 400	467 300
FMV	2 950 000	-
	7 736 400	4 067 300
Bundna medel < 1 år, räntekontomedel	638 901	525 396
Avista medel, övriga konton	120 117	122 739
Summa inlåning	76 475 979	72 095 029
Förfallna räntor i inlåningen	155 547	281 725
Arbetsgivaravgifter	2 119	1 855
Leverantörsskulder till statliga myndigheter	40	648
Lån till anläggningstillgångar	11 204	8 960
Summa	76 644 890	72 388 217

Jämförelseuppgifterna har justerats avseende lån till anläggningstillgångar.

Under året har Riksgäldskontoret erlagt 632 478 tusen kronor i räntor till statliga myndigheter för behållningar på myndigheternas räntekonto.

Låneskulder till Premiepensionsmyndigheten avser huvudsakligen inbetalda tilläggspensionsavgifter som fr.o.m. år 1995 placeras på konto i Riksgäldskontoret för finansiering av framtida pensioner (premierreservsystemet) i väntan på utbetalning till fondförvaltare. Premierreserven i det nya pensionssystemet uppgick till 27,9 miljarder kronor.

Riksgäldskontorets egna lån till investeringar i anläggningstillgångar uppgick till 11 204 tusen kronor. Riksgäldskontorets egen låneram för lån till investeringar i anläggningstillgångar för förvaltningsändamål uppgick till 20 000 tusen kronor. Nyupplåning i Riksgäldskontoret har skett med 7 748 tusen kronor, medan 2 244 tusen kronor har amorterats.

Not 29 Övriga skulder

	2003-12-31	2002-12-31
Terminskontrakt, fordringar		-23 251
Terminskontrakt, skulder		25 308
Terminskontrakt		2 057
Förfallna obligationer	1 544 804	2 382 150
Förfallna vinster	23 892	61 024
Förfallna räntor	5 954	7 940
Förfallna obligationer, vinster, räntor	1 574 650	2 451 114
Personalens preliminärskatter	1 569	1 432
Innehållna preliminärskatter	75 078	73 235
Skatteskulder	76 647	74 668
Utställda optioner	282 752	343 672
Skulder avseende personalen	1	-
Skuld CSA-Avtal	11 171 347	5 853 494
Inbetalning av realräntelån via BITE	-	673
EU-avgifter	2 017 825	7 901 543
Utredningskonton inkl. returnerade medel	-497	1 202
Avräkningskonton	149 309	88 909
Diverse skulder	13 337 985	13 845 821
Löpande krediter	334 666	177 530
Avista medel	1 725 560	1 924 857
Summa inlåning utomstatliga motparter	2 060 226	2 102 386
Summa	17 332 259	18 819 719

Jämförelseuppgifterna har justerats avseende posterna terminskontrakt och skuldbytesavtal för att följa den nya definitionen på statsskulden.

Förändringen i terminskontrakt beror på att FMV stängde terminskontrakt under 2002.

I sammanställningen nedan redogörs för årets samtliga betalningar till EU-kommissionen. 2 017 825 tusen kronor är medel för EU-avgiften som krediterats på EU-kommissionens konto i Riksbanken men ännu inte betalats från statverkets checkräkning.

Ingående balans av skuldförda medel hos Riksbanken 7 901 543

Årets EU-avgifter

Jordbruksavgifter	115 916
Tullavgifter (inkl. straffränta)	2 381 840
Socketavgifter	58 843
Momsbaserad avgift	4 620 163
BNI-baserad avgift	10 878 806
Storbritannienavgift	370 139
Reserv för garantier mm	38 291
Insättning från EU-kommission för att täcka underskott	-24 347 715
Förändring av konto hos Riksbanken	-5 883 718
Utgående balans hos Riksbanken	2 017 825

Not 30 Upplupna kostnader

	2003-12-31	2002-12-31
Räntekostnader, upplåning i svenska kronor	21 741 916	20 734 153
Räntekostnader, upplåning i utländsk valuta	4 397 361	5 252 011
Räntekostnader, kreditgivning till affärsverk	200 725	102 434
Räntekostnader, skuldskötselåtgärder	4 449 770	5 632 694
Upplupen semesterlöneersättning	11 456	6 908
Summa	30 801 226	31 728 200

Jämförelseuppgifterna har justerats för att följa den nya definitionen på statsskulden.

Not 31 Övriga förutbetalda intäkter

	2003-12-31	2002-12-31
Förutbetalda avgifter för utfärdade garantier	29 065	118 270
Förutbetalda överkurser, upplåning i svenska kronor	75 577	15 396 801
Förutbetalda överkurser, upplåning i utländsk valuta	24 095 300	558 227
Förutbetalda överkurser, kreditgivning	446 532	-
Förutbetalda underkurser, uppköp premier	10 466	12 984
Summa	24 656 939	16 086 283

Not 32 Garantiåtaganden

De åtaganden där riksdagen beslutat om särlösningar (garantikapital för internationella finansieringsinstitut samt kapitaltäckningsgarantierna för Arlandabanan Projekt AB och SVEDAB) redovisas som ansvarsförbindelser inom linjen. Någon reservering för framtida garantiförluster har inte gjorts. Dessa åtaganden redovisas nedan tillsammans med garantier utställda av affärsverk samt en garanti som ställts ut av andra myndigheter utan stöd av regeringsbeslut. För dessa åtaganden har inte heller några reserveringar gjorts för framtida garantiförluster.

	2003-12-31	2002-12-31
Garantier till internationella finansiella institutioner (särskild garantireserv)		
– Garantikapital utställt av finansdepartementet	77 290 424	66 057 313
– Garantikapital utställt av utrikesdepartementet	6 164 510	7 891 406
– Garantikapital utställt av affärsverket Statens Järnvägar	303 082	
Summa	83 758 016	73 948 719

Övriga garantier

–Kreditgaranti för SVEDAB utställd av Banverket och Vägverket ¹⁾		-
–Kapitaltäckningsgaranti för SVEDAB utställd av Banverket och Vägverket ²⁾		-
–Kapitaltäckningsgaranti för A-banan Projekt AB utställd av Banverket och Luftfartsverket ²⁾		-
–Garantier utställda av affärsverk	277 400	365 198
–Garantier som ställts ut av andra myndigheter utan stöd av regeringsbeslut	1 200 000	
Summa	1 477 400	365 198
Summa	85 230 416	74 313 917

Jämförelsesiffran har justerats.

¹⁾ Kreditgarantin utställd av Banverket och Vägverket för SVEDAB uppgick till 3 360 000 tusen kronor. Åtagandet redovisas som investeringslån i not 16.

²⁾ För kapitaltäckningsgarantierna för SVEDAB respektive A-banan Projekt AB har inte några värden uppskattats.

Not 33 Ansvarsförbindelser, skuldbevis

	2003-12-31	2002-12-31
African Development Bank	1 710 617	1 494 654
Asian Development Bank - Fund Account	261 746	293 146
Common Fund	10 320	10 432
Inter-American Development Bank	42 949	60 821
International Bank For Reconstruction And Development - IBRD-GEF	977 330	349 510
International Development Association - IDA	4 168 662	5 028 916
International Fund for Agricultural Development - IFAD	201 906	8 114
MIGA	8 257	10 434
Summa	7 381 787	7 256 027

Avser åtaganden gentemot internationella utvecklingsbanker och utvecklingsfonder.

Not 34 Inskrivna spar- och premieobligationer

	2003-12-31	2002-12-31
Inskrivna premieobligationer	1 274	1 417
Inskrivna sparobligationer	204	294
Inskrivna spar- och premieobligationer	1 478	1 711

Det nominella värdet av inskrivna obligationer som RGK förvaltar för omyndigas m.fl. räkning uppgick till 380 tusen kronor.

Not 35 Options- och futureskontrakt

Utstående valutaoptioner	2003-12-31	
	Anskaffningsvärde	Marknadsvärde
Köpta valutaoptioner	122 391	120 587
Utställda valutaoptioner	-117 853	-116 248
Summa	4 538	4 339

Fortsättning not 35

Utestående swaptioner		
	2003-12-31	
	Anskaffnings- värde	Marknads- värde
Köpta swaptioner	121 867	116 348
Utställda swaptioner	-173 974	-166 503
Summa	-52 107	-50 155
Summa optioner	-47 569	-45 817

Betalda och erhållna premier för optioner redovisas under not 19
Övriga fordringar (köpta optioner) respektive not 28 Övriga skulder
(utställda optioner).

Futureskontrakt		2002-12-31
Summa marknadsvärde futureskontrakt		-605 381
Totalt marknadsvärde optioner - och futureskontrakt		-605 381

Futureskontrakten är inte redovisade i balansräkningen.

**Not 36 Inkomsttitel 2124 Inlevererat överskott av
Riksgäldskontorets garantiverksamhet**

Mot inkomsttiteln har 68 560 tusen kronor redovisats. Kreditriskavgif-
ter, för lån med kreditrisk, inlevereras efter avdrag för administrativa
kostnader. I år har också en engångsvis ersättning för återvinningar
av regressfordringar på garantier som ej invärderats till garantireser-
ven inlevererats, ersättningen uppgick till 34 414 tusen kronor.

Not 37 Räntor på statsskulden (anslag 26 92:1)

Avräkning med statsbudgeten, anslag	2003	2002
Räntor på statsbudgeten mm, utgifter (26 92:1)		
Räntor på lån i svenska kronor	-37 984 705	45 398 931
Räntor på lån i utländsk valuta	-16 397 270	17 468 734
Räntor på in- och utlåning	6 831 569	373 244
Summa räntor	-47 550 406	63 240 908
Över/underkurs vid emission	14 453 034	-7 728 216
Valutaförluster/vinster	-4 366 264	6 650 028
Kursförluster/vinster	-3 810 903	4 594 139
Övrigt (Depositioner, Preskriberade obligationer)	-740 714	426 314
Summa över- underkurser, realiserade valutaförändringar m.m.	5 535 152	3 942 265
Summa räntor mm, avräknat anslag	-42 015 254	67 183 174

Riksgäldskontorets ränte- och valutakostnader m.m. klassificeras
som "räntor på statsskulden". Anslaget Räntor på statsskulden avräk-
nas utgiftsmässigt, dvs upplupna räntor, orealiserade valutakurser
och orealiserade kurser avräknas inte. Dessa periodiseringar och
värderingar påverkar således inte statsbudgetens utfall och anslaget
Räntor på statsskuldens utfall, utan avräknas först när de realiseras.

Tilldelade anslagsmedel för 2003 är 42 000 000 tusen kronor.
Utfallet är 42 015 254 tusen kronor. För att kunna fullgöra statens
betalningsåtaganden har Riksgäldskontoret rätt att överskrida ansla-
get. Anslaget omfattas inte av det s.k. utgiftstaket. Eventuellt outnytt-
jade medel får inte överföras till följande budgetår.

**Not 38 (26 92:3) Provisionskostnader i samband med upplåning
och skuldförvaltning**

Detta anslag får belastas med utgifter som uppstår i samband med
upplåning på de internationella kapitalmarknaderna. Det kan röra sig
om försäljnings-, inlösen- och förvaltningsprovisioner samt kreditav-
gifter. Denna anslagspost omfattas inte av utgiftstaket. Outnyttjade
medel får inte överföras till följande budgetår.

Not 39 Förvaltningskostnader

Riksgäldskontorets ingående anslagssparande vid årets början,
65 940 tusen kronor.

Anslagssparandet var 48 881 tusen kronor för anslagspost 1, För-
valtningskostnader och 17 059 tusen kronor för anslagspost 2, Cassa
Nova.

	Anslagspost 1, Förvaltnings- kostnader	Anslagspost 2, Kostnader för Cassa Nova	Totalt
Ingående anslagssparande	48 881	17 059	65 940
Årets anslagstilldelning	241 049	5 000	246 049
Indragning	-12 941	-17 059	-30 000
Regeringsbeslut		4 000	4 000
Årets utfall	-253 269	-10 006	-263 275
Utgående anslagssparande	23 720	-1 006	22 714

Årets tilldelning var 241 049 tusen kronor till anslagspost 1 och 5 000
tusen kronor till anslagspost 2, Kostnader för Cassa Nova. Enligt
regeringsbeslut i november tilldelades ytterligare 4 000 tusen kronor
till anslagspost 2. Regeringen beslutade den 8 maj 2003 om indragning
på 12 941 tusen kronor för anslagspost 1 och 17 059 tusen kronor för
anslagspost 2. Utgående överföringsbelopp till 2004 är 22 714 tusen
kronor varav anslagspost 1, 23 720 tusen kronor. Anslagspost 2 över-
skreds med 1 006 tusen kronor.

Från och med 2004 upphör anslagspost 2. Riksgäldskontoret
har i budgetunderlaget för 2005-2007 begärt att den överskridna
anslagspost 2, tillsammans med anslagspost 1, förvaltningskostnader
får disponeras som anslagssparande efter regeringens prövning enligt
11§ i anslagsförordningen.

Riksgäldskontoret har rätt att i form av anslagskredit överskrida det
ansade beloppet för anslagspost 1 med högst 3 751 tusen kronor.
Medel på förvaltningskostnadsanslaget placeras räntebärande på
räntekonto i Riksgäldskontoret.

Not 40 Uppgifter om garantiverksamheten 2003, miljoner kronor ¹⁾

		Garantier som tillhör den ordinarie garantireserven	Garantier för Venantius (särskild garantireserv)	Garantikapital för internationella finansinstitut (särskild garantireserv)	Totalt
1. Totala åtaganden ²⁾	1999	113 886	21 533	69 328	205 438
	2000	105 775	21 923	73 534	201 744
	2001	143 305	16 023	79 419	238 789
	2002	69 834	13 640	73 949	157 788
	2003	68 496	9 885	83 455	163 616
2. Garantireserv i förhållande till reservering för framtida garantiförluster³⁾	1999	-	-	-	-
	2000	-	-	-	-
	2001	-	-	-	-
	2002	0,41	0,22	0	0,33
	2003	0,48	1,77	0	0,59
3. Utgifter till följd av infrianden	1999	-17,3	0	0	-17,3
	2000	-9,9	0	0	-9,9
	2001	-6,7	0	0	-6,7
	2002	-3,1	0	0	-3,1
	2003	-2,5	0	0	-2,5
4. Garantiavgifter	1999	130,4	1,6	0	132,0
	2000	71,6	1,6	0	73,2
	2001	132,0	0	0	132,0
	2002	104,2	0	0	104,2
	2003	45,6	0	0	45,6
5. Anslagsmedel motsvarande subventionerade avgifter	1999	-	-	-	-
	2000	-	-	-	-
	2001	516,4	500,0	-	1 016,4
	2002	108,3	0	-	108,3
	2003	201,4	0	-	201,4
6. Återvinningar	1999	3,6	-	-	3,6
	2000	4,0	-	-	4,0
	2001	9,4	-	-	9,4
	2002	9,4	-	-	9,4
	2003	7,4	-	-	7,4
7. Administrativa kostnader	1999				-14,0
	2000				-16,7
	2001				-29,6
	2002				-31,3
	2003				-27,5
8. Saldo på garantireserverna	1999	434,1	-	-	434,1
	2000	487,1	-	-	487,1
	2001	1 039,9	500,1	-	1 540,0
	2002	1 232,6	514,8	0	1 747,4
	2003	1 473,9	530,9	0	2 004,8

¹⁾ Åtagandena är fördelade på de garantireserver som inrättades i samband med invärderingen av äldre garantier till den nya garantimodellen vid årsskiftet 2001/2002. Kreditgarantin för SVEDAB är i denna uppställning inte redovisad som garanti utan redovisas som lån med kreditrisk.

²⁾ I totalbeloppen ingår också vissa garantier utställda av affärsverken samt några garantier som ställts ut av andra myndigheter utan stöd av regeringsbeslut. Dessa garantier ligger utanför garantireserverna och uppgick till 691 miljoner kronor 1999, 512 miljoner kronor 2000, 42 miljoner kronor 2001, 365 miljoner kronor 2002 samt 1 780 miljoner kronor 2003.

³⁾ I samband med invärderingen av äldre garantier till den nya garantimodellen vid årsskiftet 2001/2002 gjordes nya beräkningar av reserveringarna för framtida garantiförluster. Några uppgifter redovisas därför inte för åren 1999-2001. För 2002 och 2003 anges kvoten av garantireserverna och reserveringarna.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

	1999	2000	2001	2002	2003
Låneram i Riksgäldskontoret					
– beviljad låneram	16 000	7 500	7 500	10 000	20 000
– utnyttjad låneram	9 779	7 895	6 840	8 960	11 204
Kontokrediter hos Riksgäldskontoret					
– beviljade kontokrediter	7 500	7 500	7 500	25 000	25 000
– under året maximalt utnyttjade	-	-	-	-	-
Saldo på räntekonto	449 280	506 795	1 124 795	1 327 624	1 515 576
– varav anslagsmedel	12 186	16 576	76 694	89 803	41 662
– varav avgifter	437 094	490 219	1 048 101	1 237 821	1 473 914
Ränteintäkter räntekonto	11 962	17 805	22 992	74 041	64 853
Avgiftsintäkter					
– budget	142 148	144 000	84 100	208 000	282 650
– utfall	190 070	86 119	1 152 030	147 750	293 250
Anslagskredit					
– beviljad anslagskredit	56 641	45 475	25 000	7 600	3 751
– utnyttjad anslagskredit	-	-	-	-	-
Anslagssparande	14 415	25 361	56 786	65 940	22 649
Intecknande för framtida åtaganden	-	-	-	-	-
Antal årsarbetskrafter	136	138	136	137	128
Medelantal anställda	141,5	129	128	141	141
Driftskostnad per årsarbetskraft	1 625	1 600	1 896	2 178	2 234
Årets kapitalförändring (mkr)	20 602	-18 456	-11 706	21 339	14 012
Balanserad kapitalförändring (mkr)	-85 747	-65 146	-84 556	-95 340	-73 053

Ersättningar och andra förmåner till ledande befattningshavare inom Riksgäldskontoret

I enlighet med 1 kap., 2 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag skall Riksgäldskontoret redovisa de skattepliktiga ersättningar och förmåner som utgått till Riksgäldsdirektören och biträdande riksgäldsdirektören samt till var och en av ledamöterna vid Riksgäldskontorets styrelse.

Under budgetåret 2003 har till Riksgäldsdirektören utgått följande ersättningar och beskattningspliktig förmån:

Lön, Thomas Franzén	1 011 540
Arvode som ledamot i OM HEX AB	150 000
HEX Integrated Markets OY ¹	52 755
Premiepensionsmyndigheten	33 000

Summa **1 247 295**

¹ Beloppet är 5 810 euro och är omräknat till kronor med kursen per 2003-12-31 9,08 kr

Riksgäldskontorets styrelse har, förutom Riksgäldsdirektören, sex ledamöter. Under budgetåret 2003 har dessa sex ledamöter erhållit arvoden för deltagande i styrelsens möten under budgetåret. Inga andra skattepliktiga ersättningar eller förmåner har utbetalats till ledamöterna. Riksgäldskontoret har under det senaste budgetåret utbetalat arvoden till var och en av styrelseledamöterna enligt nedan:

Lisbet Calner	19 200
Peter Englund	15 900
Marie Engström	15 900
Ingemar Hansson	19 200
Fredrik Reinfeld	12 600
Åsa Mindus Söderlund	9 900
Per-Olof Svensson	19 200

Summa **111 900**

Riksgäldskontorets styrelse har vid sammanträde
den 10 februari 2004 beslutat avge denna årsredovisning

Thomas Franzén
Ordförande

Peter Englund

Marie Engström

Ingemar Hansson

Inger Nordlander

Per-Olof Svensson

Åsa Mindus Söderlund

Mikael Odenberg

Besöksadress: Norrlandsgatan 15 • Postadress: SE-103 74 Stockholm • Telefon: 08-613 45 00
Fax: 08-21 21 63 • E-post rgk@rgk.se • Internet: www.rgk.se